

„KISDEDŐVÓ” PEDAGÓGIAI PROGRAM

2016.09.01.

Készítette: A Monostorapáti Közös Fenntartású Napköziotthonos
Óvoda Nevelőtestülete

Véleményezte: Szülők Közössége

Jóváhagyta: Sztrik Emilné óvodavezető

A D A T L A P

Az óvoda neve:	Monostorapáti Közös Fenntartású Napközi Otthonos Óvoda
címe:	8296 Monostorapáti Óvoda u. 5 (471 hrsz)
Telefon:	87/435-249
Om. azonosító:	036937
A program neve:	„Kiseddóvó” Pedagógiai Program
Az óvoda felügyeleti szerve, fenntartója:	Monostorapáti és Hegyesd Községek Óvodai Intézményfenntartó Társulása 8296 Monostorapáti, Petőfi u. 123. 2014.01.01-től
Társulás tagjai	Monostorapáti Község Önkormányzata Hegyesd Község Önkormányzata Kapolcs Község Önkormányzata Vigántpetend Község Önkormányzata
Jogállása:	Önálló jogi személy, önállóan működő költségvetési szerv. Az intézmény pénzügyi- gazdasági feladatait a Monostorapáti Közös Önkormányzati Hivatal, mint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv látja el: a

	2014.01.01-én hatályba lépett társulási megállapodás alapján.
Alaptevékenysége:	851011 Óvodai nevelés
Szakigazgatási besorolás:	851020
Szakfeladatai:	562912 óvodai intézményi étkezés 562917 munkahelyi étkeztetés 562913 iskolai intézményi étkeztetés 841913 támogatási célú finanszírozási műveletek 851000 óvodai nevelés intézményeinek, programjainak komplex támogatása 851011 óvodai nevelés ellátás
Kormányzati funkciók	091110 óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai 091140 óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai 096010 óvodai étkeztetés 096020 iskolai intézményi étkeztetés
A program érvényességének ideje:	2019.07.31.
Törzskönyvi azonosítószám	431527
Adószám	15431521-2-19
KSH stat.számjel	15431521-8510-322-19
Státusz	élő
OM azonosító	036937
Alapító okirat kelte	2014.04.22.

Szám	134-18/2014
TEÁOR szám	8510 Iskolai előkészítő oktatás
Határozat száma	MÁK 19-TNY-2222-4/2014-431527 ikt. határozat
Vezető neve	Sztrik Emilné
Vezetői megbízás	2014.08.16.-2019.07.31.
Óvoda csoportjai:	Sün Balázs 30fő Törpikék csoport 30 fő

Bevezetés:

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának kiadásáról szóló 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet alapján a rendeletnek megfelelően felül kell vizsgálnunk „**KISDEDÓVÓ**” **HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMUNKAT**, s a törvényi előírásoknak megfelelően módosítani kell. Programunk 2016.09.01 évi módosítása ez alapján, valamint a **MONOSTORAPÁTI ÉS HEGYESD KÖZSÉGEK ÓVODAI INTÉZMÉNYFENNTARTÓ TÁRSULÁSA ALAPÍTÓ OKIRATÁBAN FOGLALTAK SZERINT TÖRTÉNT.**

Programunkat a már kialakult szokásainkra, értékeinkre, a hazai neveléstörténet értékeire építve állítottuk össze. Tisztelettel tekintünk elődünkre, **Brunszvik Terézre, aki „Kiseddóvó”** névvel létrehozta hazánkban az első óvodát, mely mérföldkőnek számít óvodai nevelésünkben. Ezért választottuk ezt az elnevezést programunkhoz, melynek kimondásával is szinte körülöleljük a gyermeket óvó karjainkkal. Ezt szimbolizálja az egyik édesanya által festett képünk is.

Módosított Programunk jellemzője a testi,- lelki szükségletek kielégítése: a teljes körű egészségfejlesztés és prevenció, az egészséges életmód alakítása, érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés, az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, a tevékenység alapú nevelés, a környezettudatos magatartás erősítése.

Egyediségét eddigi hagyományaink, helyi és környezeti adottságaink, lehetőségeink és az általunk választott módszerek adják.

Nevelésünket a gyermekközpontúság, a szeretetteljes, befogadó családi légkör, a gyermekek egyéni képességeik szerinti nevelés-fejlesztés, a gyermekek iránti tisztelet és szeretet, valamint a különbözőségek elfogadására nevelő, élmény gazdag mindennapok megteremtése határozza meg. A gyermeki személyiség kibontakoztatására, a családokkal való szoros kapcsolattartásra törekszünk. Erősítjük a tevékenység alapú nevelést. Segítjük a környezettudatos magatartás kialakulását. Az anyanyelvi nevelésünk valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk.

Programunk a gyermek alapvető tevékenységére, a játékra épít.

A játékra alapozva szervezzük a gyermek igényeihez, életkori sajátosságaihoz igazított tevékenységeket, tapasztalatszerzéseket.

Hangsúlyozzuk a gyermek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését és a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását, a családi neveléssel együtt.

Programunk olyan életfeladat teljesítésére orientál, amelyben a gyerekek megtanulnak eligazodni a környezetükben, megtanulnak beszélni, tevékenykedni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani. A gyermekek közötti fejlődési és fejlettségi különbségek miatt nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni, illetve differenciált bánásmódra. Mindig az adott életkorhoz illő testi-lelki-szellemi harmónia megteremtésére törekszünk. Olyan biztonságos, barátságos, kellemes légkört kívánunk biztosítani az óvodánkba járó gyermekeknek, ami egyaránt megnyugvással tölti el a gyermekeket és a szüleiket is. Hiszen a szülők ránk bízzák **legfőbb kincsüket, a szemük fényét, a gyermeküket.** Harmonikus, egyéni ütemű fejlődésüket jól szervezett tevékenységgel, nevelői segítséggel, a mindennapi élet feltételeivel és eszközeivel biztosítjuk.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek

- sajátos nevelési igényű gyermek /szakértői bizottság véleménye alapján /
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek - kiemelten tehetséges gyermek - **Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek**

Erősítjük környezetvédelmi nevelésünket. Salföldre látogatunk a Majorba. A MONTI vízpalackozónkat megtekintjük. Bio gazdaságba kirándulunk. Megismertetjük a szelektív hulladékgyűjtést. Környezettudatos magatartásra nevelünk. Tudatosítjuk a fenntartható fejlődést.

Óvodai nevelésünknek, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő

hozzáférés biztosításával. A gyermeket, - mint fejlődő személyiséget- gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Programunk lehetőséget ad innovatív tevékenységek megvalósítására. Széleskörű módszertani szabadságunk érvényesül. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és „Kisdédóvó” Helyi Pedagógiai Programunk összhangban van. Az egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszer biztosítja — a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében — az általános szakmai igények és helyi sajátosságaink érvényesülését.

Az Alapprogram a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az **óvodánkban folyó pedagógiai munkánk alapelveit.** - A gyermeket - mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges figyelem illeti meg.

- A gyermek nevelése első sorban a család joga és kötelessége, és ebben óvodánknak **kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő, tehetséggondozó szerepe van.**

- Az óvodai nevelésünknek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy **minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.**

- Biztosítjuk óvodapedagógusaink innovatív pedagógiai törekvéseinek megvalósulását, pedagógiai nézeteik, értékrendjük, módszertani szabadságuk érvényesülését. - Fontosnak tartjuk a gyermek érdekének védelmét.

- Egyéni fejlesztési terv alapján biztosítjuk a tehetséges gyerekek egyedi ütemű, sokoldalú fejlődését, versenyeken való részvételét.

Érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket nevelésünkkel szemben a változó társadalom a gyermek érdekeinek figyelembe vételével megfogalmaz.

A sajátos nevelési igényű; a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó; migráns gyermekek nevelésének **alapelvei a következők:**

- Segítsük a sajátos nevelési igényű (testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos, dislexiás, diszgráfiás) gyerekek beilleszkedését.
- Javítsuk képességüket szakemberek segítségével.
- A másságot elfogadó környezetben segítsük a kiemelt figyelmet igénylő gyermek eredményeit, sikeres próbálkozásait. - A gyermek iránti elvárásokat egyéni sajátosságaitól függően fogalmazzuk meg.
- Törekedjünk a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására: alkalmazkodás, akarat erő,
- önállóság, együttműködés.
- Biztosítsuk számára az önálló cselekvés lehetőségét.

- Elégítsük ki speciális gondozási igényüket.
- Fejlesszük és erősítsük a kevésbé fejlett funkciókat.
- Fejlesztésünket komplex vizsgálati diagnózisra építsük.
- Fogadtassuk el a másságot a közösségben.
- Speciális eszközöket biztosítsunk a fejlesztéshez.
- Látássérült gyereknél alakítsuk ki a mozgásos tapasztalatszerzés igényét. - Ösztönözzük az akadályozottság, a hátrány leküzdésére. - Nyújtsunk segítséget a tanköteles korú gyerek fejlődéséhez.
- Fejlesszük biztonságérzetét.
- Tanulmányozzuk a szakirodalmat.
- Biztosítsunk anyanyelvi környezetet a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyerekeknek. - Ápoljuk és fejlesszük a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat, szokásokat.
- Készítsük fel a gyermeket a kisebbségi nyelv iskolai tanulására.
- Segítsük a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését. Teremtsünk érzelmi biztonságot.
- Irodalmi, zenei, népi játékokkal szervezze meg a nyelv elsajátítását. - Működjünk együtt a családdal, kisebbségi intézményekkel.
- Biztosítsunk a hagyományok ápolásához megfelelő eszközöket.
- Ismertessük meg a hagyományokat, szokásokat, tárgyi emlékeket.
- Valósítsuk meg magyar nyelven a cigány kulturális nevelést.
- Segítsük a migráns (multikulturális, vagy interkulturális) gyermek beilleszkedését.
- Zárkóztassuk fel, ismereteit bővítsük.
- Segítsük a másság elfogadását.
- Alakítsunk ki toleráns magatartásformát.

Tartsuk tiszteletben a más nemzetiségű gyermek szokás- szabály rendszerét. - Támogató szemlélettel biztosítsuk egyéni ütemű fejlődését.

A „Kisdedóvó” Pedagógiai Programunk életbelépésével óvodánk első számú szakmai dokumentumának számít

Sztrik Emilné
Óvodavezető

Tartalom

I. ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJA, FELADATA, RENDSZERE ÉS ELVEI	10
1. 1. Gyermekképünk	10
1. 2. Óvodaképünk, sajátos arculatunk.....	11
1. 3. Óvodánk szerkezeti felépítése	14
2. 1. Óvodánk nevelési céljai.....	16
2. 2. Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén	17
2. 3. Az iskolai alkalmasság	21
3. 1. Óvodai nevelésünk rendszere.....	24
ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE	25
3. 2. A rendszer elemeinek rövid felvázolása	25
3. 2. 1. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés és kommunikáció.....	25
3. 2. 3. A gyermek tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai:.....	27
3. 2. 4. A fejlesztés tartalmi eszközei.....	29
4. Kapcsolatok más nevelési szintekkel.....	34
5. Általános és helyi adottságainkból adódó nevelési elveink	35
5. 1. Általános adottságainkból adódó nevelési elvek.....	35
5. 2. Helyi adottságainkból adódó nevelési elvek.....	37
5. 3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése	38
II. HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMUNK TARTALMA 1. Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	43
2. A nevelés alapvető keretei	48
2. 1. Gondozás és az egészséges életmód alakítása.....	48
A szervezett tanulás formái, tevékenységei	59
NAPIRENDI TÁBLA	60
2. 2. Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés.....	61
3. A gyermek tevékenységformái 3. 1. A játék.....	70
3.2. A munka jellegű tevékenységek	74
3. 3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	77
4. A fejlesztés tartalmi eszközei:.....	79
4. 1. A külső világ tevékeny megismerése.....	79
4. 2. Esztétikai nevelés	83
4. 2. 1. Irodalmi nevelés: Verselés, mesélés.....	84
4. 2. 2. Zenei nevelés: ének, zene, énekes játék, gyermektánc	87
4. 2. 3. Vizuális nevelés: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	94

4. 3. Testnevelés: mozgás	97
5. Óvodánk kapcsolatai	100
5. 1. Az óvoda-család kapcsolatai	100
5. 2. Az óvoda-iskola kapcsolata	101
5. 3. Óvodánk egyéb kapcsolatai	102
5. 3. 1. Kapcsolat a fenntartóval	102
5. 3. 2. Kapcsolat a közművelődési intézménnyel: Kultúrház	102
5. 3. 3. Kapcsolat egyéb segítő szervekkel	103
6. A gyermekvédelmi felelős munkája	103
6.1. Gyermekvédelmi tevékenységünk	103
6. 2. Gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladataink.	105
6. 3. A gyermekvédelem hatékonyságát elősegítő tevékenységek az óvodánkban	106
7.1. Balesetvédelem	106
8. Óvodánk egyéb szolgáltatásai	114
8.1. Külön torna	115
8.2. Hittan	117
8.3. Logopédia	118
8.4. Fejlesztő és felzárkóztató és tehetséggondozó tevékenység	120
8.5. Úszás	122
8.7. Angol	124
8.8. Művészeti oktatás	124
III. HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMUNK FELTÉTELEI	
1. 1. Óvodánk szerkezetének megfelelő személyi feltételek	124
1. 2. Továbbképzések rendszere	125
1. 3. Az óvoda szakmai dokumentumai	125
2. 1. Óvodánk tárgyi feltételei	126
2. 2. A pedagógiai program tárgyi feltételei	127
Eszközrendszer	132
Legitimációs záradék	133
Felhasznált irodalom	133
Törvények, rendeletek, jogszabályok	133

I. ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJA, FELADATA, RENDSZERE ÉS ELVEI

1. 1. Gyermekképünk

*„Minden pedagógia hamis, amely nem elsősorban arra a személyiségre támaszkodik,
akit nevel, annak szükségleteire, belsőbb énjére”*

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető **szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre**. A gyermek születése pillanatától kezdve ismerkedik az őt körülvevő szűkebb környezetével, a családdal. A család életvitele, mindennapjai meghatározzák a gyermek attitűdjait, szokásait, kommunikatív képességeit. A kisgyermek a legnagyobb biztonságban édesanyja puhán ölelő karjai közt érzi jól magát. Ezért derűs, biztonságot nyújtó légkört teremtünk, másrészt a tevékenységek gazdag választékát biztosítjuk számára az óvodánkban. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságai, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervezett környezeti hatások együttesen határozzák meg. Életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, a meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Ebben az életkorban (2,5-7 év) a gyermek alapvető és fő tevékenysége a játék.

Játékon keresztül ismerkednek a világgal, a valóság tárgyaival, azok tulajdonságaival, az emberi kapcsolatokkal és magatartással, a valóság jelenségeivel, eseményeivel. Óvodai életük megszervezésében arra törekszünk, hogy sokféle, változatos, érdekes, a gyermeki kíváncsiságot, érdeklődést felkeltő **fejlesztő tevékenységet**, mesét tudjunk nyújtani.

A sokféle élmény és tevékenység nyújtásával igyekszünk harmonikusan és sokoldalúan fejleszteni személyiségüket.

Környezettudatos magatartásra nevelünk. Kialakítjuk a környezetvédelmi nevelés szokásait. Szelektív hulladékgyűjtést, komposztálást valósítunk meg. A fenntarthatóságra nevelünk, egy ökológiailag, szociálisan, gazdaságilag fenntartható társadalom létrejöttéhez szükséges képességeket és magatartásformákat alapozunk meg.

Óvónőink munkáját közös cél vezérli: A nagyszülők, szülők nyomdokaiba lépő gyermekek szebb, boldogabb, biztonságosabb jövőjét szeretnénk megalapozni. Nem adunk helyet az előítéleteknek, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb vonatkozásban.

A gyermek személyiségének tiszteletben tartása mellett olyan gyermek nevelésére törekszünk

- aki az elvárásoknak a változó szükségleteknek megfelel, az élet minden területén alkalmazkodni képes.
- aki védi környezetét, kialakul környezettudatos magatartása
  - aki fejlett esztétikai érzéssel rendelkezik
  - aki saját maga és mások megbecsülésére képes
  - aki mélyen kötődik közvetlen környezetéhez, lakóhelyéhez, hazájához
  - aki a helyzetnek megfelelő kommunikációra és együttműködésre képes
  - aki tud szívből nevetni, örülni, vele született kíváncsisága révén újabb és újabb
- dolgokat tud felfedezni, rácsodálkozni
  - aki segíti társait, toleráns, elfogadja a máságot.

Szeretnénk olyan gyermekeket útnak engedni óvodánkból, akik nyitottak a világra, törekszenek az igazra, az őszinteségre, meglátják a dolgok szép és nemes vonásait. Mindezeket érvényesítve tesszük és segítjük a gyermek személyiségének fejlődését és egyéni képességeinek kibontakoztatását.

Biztosítjuk a képességfejlesztő tevékenységekben minden gyerek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét. Pedagógiai munkánkban arra törekszünk, hogy a tevékeny, élményekben gazdag, vidám óvodáskor után az iskolai életbe zökkenőmentesen vezessük át gyermekeinket.

Bízva abban, hogy új környezetükben is jól eligazodnak nyitottak az új ismeretek befogadására, együttműködők és kapcsolatteremtők maradnak.

1. 2. Óvodaképünk, sajátos arculatunk

Óvodánk Veszprém megyében, a Balaton felvidék egyik legszebb részén, Monostorapáti községben található. Délkeleti határa a Káli-medence Tájvédelmi körzethez tartozik. A községből a Macskadomb és a Boncsos- tető között szőlők futnak fel a Kőtenger Természetvédelmi területig. Az Eötvös Kilátóról gyönyörű kilátás nyílik a Balaton felvidékre. Az Egervíz patak köt össze bennünket a szomszédos községekkel, Hegyesddel, Kapolccsal, Vigántpetenddel.

Községünk **vízkincsét, a MONTI ásványvizet nálunk** palackozzák. Üzemlátogatáskor tudatosítjuk ivóvizünk megőrzésének fontosságát.

Az óvoda épülete a falu központjában helyezkedik el. Az épület az 1979-ben épült, amely 2 vegyes csoporttal működik. Intézményünkbe a helyi lakosok gyermekein kívül a szomszéd településről, Hegyesdről, Kapolcsról, Vigántpetendről is fogadunk gyermekeket.

A Szülők Közössége létrehozta a „**Kisdédóvó**” **Kisgyermekekért Alapítványunkat**. A bevételekből a Balaton — felvidéki Nemzeti Park **Salföldi Majorjába, Veszprémi Állatkertbe és Tapolcára Bábszínházba** visszük a gyerekeket.

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 2,5 évestől az iskolába lépésig, legfeljebb 7 éves korig jár óvodánkba. Biztosítjuk a gyermekek fejlődésének optimális feltételeit. Közvetetten segítjük az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek **környezettudatos magatartásának** kialakulását. Mesekazettákkal, honlapok, kiadványok megismertetésével erősítjük környezettudatos magatartásukat.

Nevelésünket meghatározza az óvoda szociokulturális háttere, valamint a családok óvodánkkal szembeni elvárásai. Szembe kell néznünk azzal a ténnyel is, hogy az óvoda szociális funkciója egyre nagyobb hangsúlyt kap. A családokkal való kapcsolattartásban az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot: azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Nevelésünkkel egyenlő esélyt, egyenlő hozzáférést kívánunk biztosítani minden gyermek számára. **A gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.**

Az óvodánkban folyó nevelésnél figyelembe vesszük **a családok** elvárásait:

- Az óvodai nevelés egészítse ki a családi nevelést.
- Játékosan közvetítse az ismereteket.
- Biztosítson felzárkóztató, tehetséggondozó, fejlesztő tevékenységeket.
- Óvodáskor végére a gyermekeket juttassa el az iskolai élethez, illetve a tanuláshoz szükséges szintre.
- Az óvodai nevelés segítse a felmerülő problémák megoldását.

Nevelésünkben fő hangsúlyt kapnak az új Alapprogramban megfogalmazott alapelvek. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Fontos funkciónk az óvóvédő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő tevékenység. Megteremtjük a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételeit. Célunk, hogy csökkentsük a hátrányokat, ellátjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyerekeket.

- A gyermek személyiségét tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.
- Nevelésünk segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- Nagy jelentőséget tulajdonítunk az óvónő és a felnőttek modell szerepének, valamint a gyermekek egyéni különbségének tiszteletben tartására.

Pedagógiai intézkedésünknek a gyermekek személyiségéhez kell igazodniuk.

Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről. A fejlesztő tevékenységeken keresztül az életkorhoz és az egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakat, emberi értékeket közvetítünk. Gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs légkőről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételekről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását. **A mással nem helyettesíthető játékon keresztül fejlesztjük testi, szociális és értelmi képességeiket.**

Különös gondot fordítunk a község hagyományainak ápolására, amely elősegíti nevelőmunkánkat abban, hogy gyermekeink szülőföldjüket szerető, tisztelő és megbecsülő emberré váljanak.

- **Óvodánk helyi sajátossága**, hogy olyan természeti környezetben helyezkedik el, ahol az adottságok lehetővé teszik a környező élővilág és Egervíz patak, Boncsos tető megismerését. A Balaton közelsége lehetőséget nyújt, hogy a gyerekek aktív részvevői legyenek az esztétikai-, természeti-, és társadalmi környezet megismerésének.
- Kiemelt szerepet kap a **természet védelmére nevelés**, az állatok-, növények gondozása, az életkori sajátosságok figyelembevételével. Kíváncsiságukat és érdeklődésüket igyekszünk úgy kielégíteni, hogy **a felfedezés örömeivel jussanak el a környezet ismeretének és szeretetének vállalásáig**. A sokszínű viszony kialakításához megpróbáljuk felkelteni érdeklődésüket, illetve ismeretüket elmélyíteni, amelynél fontos, hogy a szeretet és a megismerés öröme hassa át tevékenységüket. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszeré és tárgyi környezete nagymértékben segíti a környezettudatos magatartás kialakulását. Kialakítjuk a környezetvédelmi szokásokat. Megvalósítjuk a szelektív hulladékgyűjtést. A helyi hagyományok, értékek szeretetére nevelünk. Meglátogatjuk a **Falumúzeumot**, megismertetjük falunk régi eszközeit, életmódját. Az idősek tiszteletére nevelünk.
- Mindennapi életünk során nagy hangsúlyt fektetünk a mozgásszegény életmód ellensúlyozására. Udvarunkon a gyermekek számára igyekszünk biztosítani **mozgásigényük**

kielégítésére, sokféle és változatos mozgással járó tevékenységet, amelyet főleg a szabad levegőn próbálunk megvalósítani. **Kihasználjuk a környezetünk adta lehetőségeket is, így sokat kirándulunk erdőn, mezőn, hegyen, domboldalakon.** A szüreti munkákat, a szőlő feldolgozását megfigyeltetjük. Túrákat szervezünk a gyerekek részére, a Hegyesdi vár romjaihoz, sétálunk a Kilátódombra, amely nem csak a mozgás szempontjából lényeges, hanem hogy jobban megismertessük őket a közvetlenül körülvevő és tágabb környezettel, és az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz segítséget nyújtunk nekik. Mindehhez szükséges az anyanyelv használata, amelynek elsajátítása a kisgyermekkor legnagyobb teljesítménye. A beszédhibák és kommunikációs zavarok növekedéséért részben a beszédszegény életmódunk felelős.

- A beszédhibás gyerekek növekvő száma miatt mind kiemeltebb helyen kezeljük az **anyanyelvi nevelést**. Ennek hatására fejlesztjük a kommunikációs készséget, mesélés, verselés, bábozás és drámapedagógiai elemek felhasználásával, ha szükséges szakember segítségével.
- A szociálisan hátrányos környezetből érkező gyerekek részaránya ugyan nem magas, de indokolja a **mentális gondozás** hangsúlyozását, fokozott empátiával, egyéni bánás-móddal.
- Fontosnak tartjuk az esélyegyenlőség biztosítását, az egyenlő hozzáférés megteremtését mindenki számára.

Az óvodáskor alapvető tevékenységi formájának a szabad **játékot** tekintjük, **fejlesztő tevékenységeket** szervezünk. Emiatt, mint elsődleges tapasztalati forrásnak kiemelkedő a jelentősége, a személyiségfejlesztésben betöltött szerepe.

Fontos feladatunk, hogy a gyermekek számára mintát nyújtunk, modellként jelenjünk meg és ezáltal olyan légkört teremtünk, ahol önállóan tevékenykedhet, játszhat, mozoghat. Ennek eredményeként érjük el, hogy a gyerekek 6-7 éves korukra alkalmassá váljanak az iskolai tanulásra.

1. 3. Óvodánk szerkezeti felépítése

Közalkalmazotti közösség	Óvodavezető	Szülők közössége
Élelmezésvezető	Óvodavezető helyettes	
	Nevelőtestület	
Technikai dolgozók		Dajkák

Óvodánkban a Monostorapáti Közös Fenntartású Napköziotthonos Óvodában a teljes napi nyitva tartás ideje alatt 5 óvodapedagógus látja el a nevelőmunkát, 2 szakképzett dajka segítségével. Az óvoda két csoporttal működik, amelybe vegyes életkorú gyermekek járnak.

A fenntartó neve: **Monostorapáti és Hegyesd Községek Óvodai Intézményfenntartó Társulása**

Monostorapáti Község Önkormányzat Képviselőtestülete

Hegyesd Község Önkormányzat Képviselőtestülete

Kapolcs Község Önkormányzat Képviselőtestülete

Vigántpetend Község Önkormányzat Képviselőtestülete

Az óvoda személyi feltételei nagyon jók.

Sorszám	Végzettsége	Szakképzettsége
1.	Óvodapedagógus	Közoktatási vezető
2.	Óvodapedagógus	Fejlesztő-differenciáló pedagógus Közoktatás vezető Mesterpedagógus
3.	Óvodapedagógus	Óvodapedagógus
4.	Óvodapedagógus	Német nemzetiségi óvodapedagógus Fejlesztő pedagógus
5.	Óvodapedagógus	Fejlesztő-differenciáló pedagógus

Pedagógiai munkát segítő 2 fő.

Egyéb technikai munkakörben 3 fő dolgozik.

Humán erőforrásainkat maximálisan kihasználjuk.

Külső szakemberek:

- védőnő (havonta látogatja a gyerekcsoportokat)
- házi orvos vizsgálja a gyerekeket. Sürgős ellátás, baleset esetén viheti az óvónő orvoshoz a gyermeket, értesítve a szülőt. Egészségügyi problémával a szülő viheti orvoshoz gyermekét.
- logopédus (Nevelési Tanácsadó alkalmazásában)

Tárgyi feltételeink: Óvodánk épületén a nyílászárók cseréje, külső szigetelés, tető szigetelés megvalósult. Járólapok felújítása szükséges. Környezettudatos magatartásra, fenntartható fejlődés megvalósítására, szelektív hulladékgyűjtésre törekszünk. Felszereléseinket tekintve legváltozatosabb a mozgásfejlesztés és a játék eszközrendszere. Óvodánk tornateremmel nem rendelkezik, így csoportszobáink összenyithatóak, több funkciósak. (étkezés, pihenés, mozgás) Berendezési tárgyaink megfelelőek. A folyamatos pályázati lehetőségeket kihasználjuk.

Óvodánkban az étkeztetést saját főzőkonyhánk látja el, amely gyermekeink étkeztetésén kívül biztosítja az iskolások napközi otthonos ellátását, valamint az igény szerinti felnőtt étkeztetést. A konyhai gépek folyamatos cseréje amortizáció miatt szükséges. Figyelembe vesszük a korszerű táplálkozás előírásait. A helyi termelők termékeit, biotermékeket használunk, naponta zöldség, vagy gyümölcs fogyasztását biztosítjuk.

2. 1. Óvodánk nevelési céljai

Óvodánk alapvető céljának tekinti, hogy a családi nevelést kiegészítve a környezetünkben élő különböző szociális háttérrel rendelkező 2,5 -7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiségük kibontakoztatását elősegítse. Nevelésünk alapfeltétele, hogy tudatos és sikeres személyiségfejlesztés csak a gyermeki személyiség ismeretében lehetséges.

Célunk:

- hogy elérhető közelségbe vigyük az őket körülvevő gazdag világot, és alkotó családi légkörben segítsük önkibontakozásukat. Mindezt úgy teremtsük meg, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön, és testi, szociális, értelmi érettség terén is alkalmassá váljanak az iskolai életre.
- olyan sokszínű változatos tevékenységeket biztosítani a gyermekeknek, amelyek kielégítik a testi és lelki szükségleteiket életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően.
- a családi nevelés kiegészítésével a folyamatosan változó társadalmi igényeknek megfelelő személyiségjegyekkel rendelkező gyermekek nevelése.
- Környezetében biztonságosan eligazodó, azzal harmóniában élő, együttműködésre, megfelelő kommunikációra képes gyermekek nevelése.

Célunk, hogy a gyermekeket szeretetteljes óvodai légkör vegye körül, melyben Őt tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övez. Megismertetjük őket a Káli medence tájvédelmi körzetének jellegzetességeivel, növény-állatvilágával. **Biogazdaságot látogatunk meg Sátorma-pusztán. Kirándulunk a Tapolcai Malomtóhoz. A Balaton-felvidéki Erdei Iskola**

tanösvényén és bemutatótermein sétálunk. Megemlékezünk a **VÍZ és Föld Világnapjáról.** Falumúzeumunkban a régi hagyományokkal, munkákkal ismertetjük meg őket. Mozgáskoordinációjukat úszásoktatással, valamint biztonságtechnikailag minősített, udvari, fa várunkkal fejlesztjük. Játékos néptáncsal esztétikai nevelésüket valósítjuk meg. Beszédhibás gyermekeink fejlesztését logopédusunk és fejlesztő pedagógusaink valósítják meg. A felzárkóztatásra szoruló gyerekeket egyéni ütemben, egyéni feladatokkal fejlesztjük. A nemzetiségi gyerekek speciális igényeit is kielégítjük. Hittan keretében lelki életüket gazdagítjuk. Gyermekeink alapvető tevékenysége a játék. Erre építve közvetítjük számukra a műveltségi tartalmakat: a külső világ tevékeny megismerésére nevelést, (természeti, társadalmi környezet, matematikai tapasztalatok) az esztétikai nevelést (mesélés, verselés, Ének, zene, gyermektánc, énekes játék, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka), munka jellegű tevékenységeket, tevékenységekben megvalósuló tanulást és a mozgást.

Tudatos, sikeres személyiségfejlesztést végzünk.

2. 2. Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén

A személyiség kialakulása hosszú folyamat. A gyerekek személyiségfejlődése során figyelembe kell venni, az egyénenként és életkoronként **eltérő testi és lelki szükségleteket.** Az egyénenkénti különbségeket meghatározza az egyént körülvevő más-más személyi és tárgyi környezet is. Elsődleges meghatározó szerepe a családnak van. Ezen hatásokra leginkább a spontaneitás a jellemző. A gyermekhez való viszonyulás a különböző kultúrájú családokban változó.

Az óvoda már tudatosan alakítja azokat a nevelő hatásokat, amelyek a társas érintkezésekhez, együttműködésekhez szükségesek. Biztosítja a gyermekek számára az érzelmi biztonságot, családi légkört, amelyben a gyermek jól érzi magát. A személyiségfejlődéshez optimális körülményeket teremt. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, s ennek megfelelően törekszik a gyermeki személyiség kibontakoztatására, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Alapvető feladatunk:

Az óvodás gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, amely

- az egészséges életmód alakításában
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelésben
- az anyanyelvi-, és az értelmi fejlesztésben, nevelésben nyilvánul meg.

Az egészséges életmód alakítása: Teljes körű egészségfejlesztés és prevenció

Óvodás korban az egészséges életmód, az egészséges életvitel igényének alakítása kiemelt jelentőségű.

Feladataink a gyermekek testi fejlődésének elősegítése érdekében a következő

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- megfelelő egészségügyi szokások elsajátíttatása
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- mozgásigényük kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásuk fejlesztése
- esetleges korrekciós feladatok ellátása speciális szakemberek bevonásával
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása megfelelő szakemberek bevonásával- szülővel, óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Mindezek megvalósításához egészséges és biztonságos környezet megteremtése fontos a gyermekek fejlődése, fejlesztése érdekében.

Érzelmi, erkölcsi, és a közösségi nevelés: Az óvodás gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Legfőbb igénye az érzelmi függőségeinek kielégítése, az érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Ehhez igyekszünk kiegyensúlyozott, meleg, bensőséges kapcsolatot kialakítani, amelyben a gyermekek igényei odafigyeléssel, megértéssel, empátiával találkoznak.

Az érzelmi támaszt nyújtó nevelői magatartás mellett alapvető feladatunk:

- pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze az óvodapedagógus-gyermek, gyermekdajka, gyermek-gyermek kapcsolatot
- kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkört biztosítunk
- óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket
- az óvodai nevelés segítse elő, hogy erősödjenek a derűs nyugodt óvodai élet tevékenységei

- segítsük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjünk teret önkifejező, önértékesítő törekvéseinek
- neveljük a különbözőségek elfogadására, tiszteletére
- biztosítsa a közös élményekre épülő közös tevékenységek lehetőségét
- alakítsa ki a gyermekekben az érzelmekre épülő kapcsolatteremtés igényét (együttérzés, segítőkészség, szociális érzékenység, önzetlenség)
- nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére
- segítse elő a gyermek akarati tényezőinek fejlődését (önállóság, önfegyelem, feladat- és szabálytudat, kitartás, önértékesítés, önkifejezés, én tudat)
- alapozza meg a természeti és társadalmi környezet megismerését, megbecsülését, óvja, védje értékeit, s ezáltal alapozza meg a szülőföldhöz való kötődés érzését
- segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni az emberi és a természeti környezetben megmutatkozó szépre, és jóra
- az óvodai nevelés folyamatában, a gyermeki magatartásformák alakításában is kiemelkedő jelentőségű az óvónő modellhatása. Az óvodapedagógus, és az óvoda más dolgozóinak viselkedése, megnyilvánulása, kommunikációja, bánásmódja legyen mindig követendő példa a gyermek számára.
- feladatunk a felzárkóztatás, az átlagos képességűek fejlesztése és a tehetséggondozás.
- neveljük a gyermeket annak elfogadására, hogy különbözünk egymástól.
- segítsük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak figyelmesség, önállóság, önfegyelem, kitartás feladattudat, szabálytudat fejlődését, szokás és normarendszerének megalapozását.
- ismertessük meg szűkebb és tágabb környezetünket, kötődjön szülőföldjéhez, hazaszeretetre neveljük, rá tudjon csodálkozni a jóra, szépre, azok megbecsülésére.
- legyen modellértékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- a nehezen szocializálható, értelmi, mozgássérült, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyerekek nevelése speciális ismereteket igényelnek, szükség esetén megfelelő szakember (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor) közreműködését kérjük.
- működünk együtt az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültségű szakemberekkel a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek érdekében.

Anyanyelvi,- értelmi fejlesztés és nevelés feladatainak megvalósítása:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az óvodás gyermek megismerő, érzelmi és akarati folyamatai elsősorban az érzelem indította játékos mozgásos tevékenység, amelyek a sokoldalú érzékszervi megtapasztalással fejlődnek.

Az óvodás korban a megismerő folyamatok jelentős minőségi változásokon mennek át. A gyermek ismereteit kezdetben főleg cselekvéseivel, manipulációival szerzi, míg később a cselekvésről leváló képzetek, képzeleti képek segítik ebben. A problémahelyzetek könnyebb megoldását segíti az aktív beszéd és az anyanyelv egyre magasabb fokú elsajátítása.

Célunk a beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel, az érdeklődés és kíváncsiság felkeltése az egyes tevékenységek iránt. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére figyelmet fordítunk. A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerez az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A gyermek értelmi fejlődése érdekében feladataink a következők:

- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelünk, ösztönözzük és fenntartjuk a gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvét.
- Támogatjuk a gyermek kérdéseinek feltevését.
- A gyermek érdeklődésére, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve változatos tevékenységeket szervezünk. Így további élményeket, tapasztalatokat szerez az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása a feladatunk.
- A gyermek érdeklődésére alapozott, változatos tevékenységekkel adjunk lehetőséget a természeti és társadalmi környezet megismerésére, tapasztalatszerzésére.
- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- Az anyanyelvi fejlődésben és a kommunikáció különböző formáinak alakításában fontos

- a helyes mintaadás, szabályközvetítés
- a beszédkezdő fenntartása, ösztönzése
- a gyermek meghallgatása
- a gyermeki kérdések érvényesülése
- a válaszok igénylése kiemelkedő jelentőségű.

Az értelmi nevelési feladataink: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése. A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára — mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása a fontos.

A feladatok megvalósítása esetén a testileg, értelmileg, szociálisan fejlett gyermek alkalmassá válik az iskolai életmódra, s eleget tud tenni a vele szemben támasztott iskolai követelményeknek.

2. 3. Az iskolai alkalmasság

A gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettség elérése érdekében tett óvodai tevékenységünk:

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Tankötelezettség:

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31.-ig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére

szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A tankötelezettség kezdetéről az óvodavezető dönt. Ha a gyermek nem járt óvodába, az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt. Az óvodavezető, vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértő dönt a tankötelezettség kezdetéről, vagy az augusztus 31.-ig hetedik életévét betöltött gyermek részesülhet — e további óvodai nevelésben.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró mozgása összerendezettebb, harmonikusabb lesz. A mozgáskoordináció és a finommotorika erőteljes fejlődése figyelhető meg. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését képes szándékosan irányítani.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama
- érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás is.

Az iskolaérett gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, tisztán ejti a magán-és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek. Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Végig tudja hallgatni, és megérti mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat. Ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket és állatokat, azok gondozását, védelmét. Környezetvédelmi ismeretekkel rendelkezik. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi

környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Alapvető mennyiségi ismeretei vannak. Síkban, térben biztonságosan tájékozódik. Relációkat megérti, gyakorlatban alkalmazza.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek szociálisan is éretté válik az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival. Egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb — szükség szerint kreatív — elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet. **A három éves kortól** kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelésünk folyamatos célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus testi és lelki fejlődésének elősegítése.

Óvodánk kizárólagos joga a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása, melyről az óvodavezető dönt.

A szülő joga, hogy a gyermeke neveléséhez igénybe vegye óvodánk fejlesztő, differenciáló szolgáltatását és a pedagógiai szakszolgálat intézményét.

A szülő kötelességét a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény 72.§-a tartalmazza. A szülő jelenjen meg gyermekével - az óvoda és pedagógusa ez irányú kezdeményezése után — a nevelési tanácsadáson, esetleg szakértői bizottság vizsgálatán. Gondoskodjon arról, hogy gyermeke óvodapszichológusi vizsgálaton és fejlesztő foglalkozásokon vegyen részt. Tájékoztatni kell a szülőt kötelességzegésének következményeiről. Ha a szülő nem ért egyet az óvoda döntésével, írásban nyilatkozzon a gyermekével kapcsolatos döntés ellen. Az egyet nem értést alátámasztó nyilatkozatot az illetékes kormányhivatalhoz kell megküldeni további intézkedésre.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében egyéni fejlesztési terv szerint, folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába, kerülő gyermekekkel szemben.

3. 1. Óvodai nevelésünk rendszere

Óvodánk nevelési célja, feladata, tartalma szorosan összefügg egymással. Beleágyazódnak az óvodai élet átfogó, folyamatosságot biztosító kereteibe, melyet a gondozási teendők és a csoport helyzetéből adódó sokoldalú és érzelmileg gazdagon színezett társas kapcsolatok alkotnak.

Rendszerünk elemei

- Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- A nevelés alapvető keretei:
gondozás és egészséges életmódra nevelés, teljes körű egészségfejlesztés és prevenció
érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés
- A gyermek tevékenységformái játék munka jellegű tevékenységek tevékenységben megvalósuló tanulás
- A fejlesztés tartalmi eszközei
Külső világ tevékeny megismerése (természeti, társadalmi, matematikai tapasztalatok)
esztétikai nevelés (mesélés, verselés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás kézimunka) mozgás

ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

CÉL

FELADAT

ANYANYELVI ÉS ÉRTELMI FEJL. NEVELÉS

A NEVELÉS TEVÉKENYSÉG

KERETEI

EREDMÉNY

FORMÁI

JÁTÉK

Munka jell.Tev.

TANULÁS

GONDOZÁS

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA

NEVELÉS

ÉRZELMI ERKÖLCSI

KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

A FEJLESZTÉS TARTALMA

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY

MEGISMERÉSE

(természeti, társadalmi, matematikai tapasztalatok)

Mesélés, verselés, ének, zene, énekes játék,

gyermektánc, rajzolás, festés, kézimunka,

mintázás, mozgás,

3. 2. A rendszer elemeinek rövid felvázolása

3. 2. 1. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés és kommunikáció

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának.

A szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb részévé válik. A kommunikáció által erősödik a gyerek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédkézsége, anyanyelvi kultúrája. Az óvodai beszédfejlesztés célja, hogy a gyermek fogalmakat alakítson ki, közléseit mások számára is érthetően fogalmazza meg,

legyen képes mások beszédének, jelzéseinek megértésére, korának megfelelő fokon. A kifejezőképességének fejlesztése egyrészt a közlést, másrészt a megértést szolgálja. A kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka, az óvodai élet minden területét. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

3. 2. 2. A nevelés alapvető keretei

Olyan pedagógiai feladatokat és gyermeki tevékenységeket sorolunk ide, amelyek a gyermek óvodába lépésétől kezdődően, hazamenetelig, vagyis az egész nap folyamán folyamatosan és periodikusan visszatérő feladatokat alkotnak.

A gondozás, egészséges életmódra nevelés, az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését; elősegíti növekedését, fejlődését; hozzájárul egészségének megőrzéséhez; jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához; és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit. Az egészség szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Az egészség megőrzésére irányuló gondozásunk a személyi és környezet higiénét, valamint a pszicho higiénét is magában foglalja.

A gondozás a gyermekek fejlődése során egyre több nevelési elemet tartalmaz. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, s a gondozást végző többi munkatárssal együttműködve segítik a gyermekek önállóságának fejlődését. Fontosnak tartjuk a családi és az óvodai nevelési hatások összehangolását. Óvodánk úgy alakítja a napirendet, a szokásokat, a nevelési elveket, hogy a gyermekek egyéni fejlettségeiknek megfelelően képesek legyenek a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete és módszere, amely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását. Az óvodában új kapcsolatok várnak minden gyerekre. Új örömforrásokat él át a gyermek: érzelmi biztonság, tevékenység-szükséglet kielégítése. Az óvodai nevelés folyamatában az egyén és közösség nevelése szervesen összefonódik. A csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja, segíti és serkenti a szocializációt, amelyet az óvoda - a családi és a bölcsődei szocializációra építve - folytat, s ezzel tovább szélesíti a gyerekek bevezetését társadalmi környezetükbe. A közösségi nevelés segíti a gyermekek fejlesztéséhez szükséges tevékenységi formákat: a játékot, a munkát és a tanulást.

3. 2. 3. A gyermek tevékenységformái, az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodai nevelés minden területén jelen van a gyermek alapvető tevékenysége: a játék.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék — szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat — a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodánkban is a felnőtt — a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát adunk a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ maradunk, illetve segítőt, kezdeményezővé válunk, ha a játékfolyamat elakad. Óvodapedagógusaink jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. A játékhoz óvodásainknak megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantáziájuk kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre játékszerekre van szükségük. **Óvodánk és óvodapedagógusaink feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítsunk a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, szabályjátékokhoz.**

A játék folyamatában az óvodapedagógusaink tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógusaink feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival érik el.

Az óvodánkban előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A munka jellegű tevékenységek: A személyiségfejlesztésünk fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;

- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógusainktól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében szervezett tevékenység. A megfigyelés az emlékezetbe-vésés és felidézés, óvodáskorban tevékenységbe ágyazottan fejlődik. A gyerekek a cselekvéses műveleteket, az összefüggéseket a beszéd szintjén képesek kifejezni és megérteni. A felismert összefüggéseket életkoruknak megfelelően ki tudják fejezni. A szóbeli kifejezés, a gondolkodás és a beszéd tudatossá válásának az értelmi képességek fejlesztésének fontos eszköze.

A tanulás a gyermekek világképének alakulását is befolyásolja. Hatására a gyermekek tapasztalatai rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémáik felismerésére és megoldására. A gyermek nem tud nem tanulni.

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógusaink által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósulnak meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja: az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Feladatunk a tanulást támogató környezet megteremtése. Építünk a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése, képzeletének fejlesztése.

A tanulás lehetséges formái óvodánkban:

- az utánzásos minta — és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,

- az óvodapedagógusaink által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Óvodapedagógusaink a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítik a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

3. 2. 4. A fejlesztés tartalmi eszközei

A nevelési rendszer modellje alapján a fejlesztés tartalmi eszközei közül az anyanyelvi, értelmi nevelés és kommunikáció kapja a fő hangsúlyt, amely áthatja a nevelés alapvető kereteit (gondozás, egészséges életmódra nevelés, érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés,) és a gyermeki tevékenység formáit (játék, munka jellegű tevékenységek, tevékenységekben megvalósuló tanulás) és ezekkel kölcsönhatásba áll.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezettel való ismerkedés a kisgyermek születését követő, a fejlődését alapvetően befolyásoló, az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat.

- A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti - emberi — tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri, viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

- A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A gyerekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

Célunk a környezettudatos magatartás kialakítása. Feladatunk a külső világ tevékeny megismertetése. Mottó: Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan.

A környezet megismerésére nevelés szoros kapcsolatban van más nevelési területekkel. Így a közösségi neveléssel, és az esztétikai neveléssel. Területei:

A természeti tapasztalatok nyújtása: Mindig valódi környezetben (séták, kirándulások) történik, ahonnan a gyermekek közvetlenül szerzik tapasztalataikat, gyarapítják ismereteiket, kielégíthetik természetes kíváncsiságukat. A tapasztalás és felfedezés során olyan pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez, amely kiváló lehetőséget nyújt a természet szeretetére, óvására, megőrzésére nevelésnek.

A társadalmi tapasztalatok nyújtása: Az óvodás gyermekre közvetlen környezete (család, óvoda) hatással van. Meghatározza viselkedését, segíti elsajátítani a társadalmi élethez szükséges helyes viselkedésformákat.

A matematikai tapasztalatok nyújtása: Lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. A gyermek észlelésére, érzékelésére, megismerési vágyára épül. A tapasztalatok nyújtása a természetes környezetben a legeredményesebb.

Feladatunk: tegyük lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítsunk elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat — és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, **továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezünk hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.**

Az esztétikai nevelés

A gyermek esztétikai nevelése, mint minden más nevelési terület, tudatos nevelési tevékenység. A gyermekekkel, életkoruknak megfelelően meg kell ismertetnünk népi hagyományaink értékeit és ráirányítani figyelmüket a világ szépségeire.

A tudatos tapasztalat és élménynyújtás során fejlesszük a gyerekeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására, megvalósítására és létrehozására. A befogadó és alkotó képesség fejlesztése, az érzelmek felkeltése, helyes esztétikai ítéletek, esztétikai ízlés alakítása, alkotói képességek megalapozása, kreatív, alkotó gondolkodás és cselekedtetés a célunk. Az esztétikai nevelés komplex, semmilyen tevékenységtől el nem választható folyamat. Magába foglalja az irodalmi, a zenei és a vizuális nevelést.

Verselés, mesélés

Az óvodás korú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfaj a mese és a vers.

A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az ön-ismeretet, segíti a világ megismerését.

- A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek, hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

- A magyar gyermekköltészet, a népi, hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese — képi és konkrét formában — feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

- A mese különösen alkalmas az óvodás gyermekeink szemléletmódjának és világgépének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világgépe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a meshallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Óvodánkban a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van

A verselés és a mesélés élmény a kisgyermek számára. Oldja a szorongást, az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít. Az irodalmi nevelés akkor éri el fejlesztő hatását, ha a „befogadó” gyerekből „előadóvá” válik, és az élmény a gyakorlás hatására játékában, nyelvi kifejezőképességében és egyéb esztétikai területeken is fejlődés tapasztalható. (az anyanyelvi nevelés, a kommunikáció, és az énekes játékok terén)

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömét nyújtjuk a gyermeknek, egyben felkeltjük zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének - zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a

ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segíti.

Óvodánk ének — zenei nevelési feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás,) és zenei kreativitásának alakításában.

- Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A néphagyományok, gyermekdalok, élő zenei szemelvények élményt nyújtanak a gyermekeknek, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat, fejleszti zenei hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket. A zenei nevelés hatása megmutatkozik testtartásukban, esztétikus rendezett mozgásukban is. A gyermektánc során változatos térformákat valósítanak meg, párokban táncolva fejlődik ritmusérzékük, mozgáskoordinációjuk, figyelmük. A zenehallgatás mélyíti az esztétikai érzelmeket. Szorosan kapcsolódik az irodalom, a környezet megismerésére nevelés, a vizuális nevelés és a testnevelés területeihez. Az anyanyelvi neveléssel alapvető, átfogó kapcsolata van.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Feladatunk, hogy az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket, biztosítsunk. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.

Meg kell ismertetni a gyerekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez, és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág

gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A vizuális nevelés hatására formálódik a gyerekek képzelete, gazdagodik élmény és fantáziaviláguk, nő önismeretük és önbizalmuk, differenciálódnak érzelmeik, fejlődik alkotóképességük. Lehetőséget nyújt sokféle technikai eljárás, munkafogás, eszközhasználat megismerésére és gyakorlására.

A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal, a környezet megismerése neveléssel. Az anyanyelvi neveléshez a mesék, versek képi megjelenítésével járul hozzá.

Mozgás

Az óvodai nevelés folyamatában a gyerekek egészséges testi és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlődését.

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodába kerülő egészséges gyermek szeret mozogni, tevékenykedni. További fejlődésükben az óvodáskor egész időszakában is jelentős szerepet tölt be a mozgás. A testnevelés fejleszti a gyermekek természetes mozgását, testi képességeiket: testi erőt, gyorsaságot, ügyességet, állóképességet. Mindennapos testnevelés keretében fejlesztjük figyelemkoncentrációjukat.

- Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. **Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.**

- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok, rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A rendszeres testnevelés fontos szerepet játszik az egészség megővésében, hatására olyan személyiségtulajdonságok alakulnak ki és erősödnek meg, mint a fegyelmezettség, a kitartás, a bátorság.

- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének — a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás — fejlődésére.

-Feladatunk:

- A spontán — a játékban, azon belül a szabad játékban — megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelésünk minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekednünk kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabad levegő kihasználására.**

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést. A közösségi élet alakulásához is fontos tulajdonságokat fejleszt pl.: egymás segítése, együttműködés.

4. Kapcsolatok más nevelési szinterekkel

Az óvoda a környezetében széles körű kapcsolatokkal rendelkezik. Ebből a legfontosabb kapcsolat a gyermekek nevelése érdekében az óvoda és a család között van. Ennek megfelelően programunk figyelembe veszi és segíti a gyermek otthonról hozott szokásait, a jó szokások megerősítését.

Óvodánk kapcsolatrendszerére a sokoldalúság jellemző, melyet a mellékelt modell is tükröz.

Szülők közössége

Fenntartók	Óvoda	Család
Iskola, Bölcsőde	Kultúrház	KIR Kormányhivatal
	Falumúzeum	Járási Hivatal
	Bábszínház	Védőnő, orvos
		Veszprém Megyei Szak.szolg.
		Gyámügyi Hivatal
		„Kiseddóvó” Alapítvány

5. Általános és helyi adottságainkból adódó nevelési elveink

5. 1. Általános adottságainkból adódó nevelési elvek

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.

- Óvodás életkorban a nevelés eszközei közül a játék a gyermek legegységibb pszichikus szükséglete. A gyermek 7 óra napi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját. A 2,5-6-7 éves gyerek létformája a játék. Ezen keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

- A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömeit is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.

- A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátítja el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.

- Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. Fontos feladatunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése.

- Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

- A gyerek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.

- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítanunk, ahol a különbözőségek felé fordulás mindenkinek természetessé válik.

- Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a más gyermekekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények érhék. A gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában dolgozóknak társra, ha kell, természetes támaszra találjon.

- A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeknek igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor — ha arra van igénye — egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek, valamint a migráns gyermekek nevelésében biztosítani kell önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelésüket, a multikulturális, valamint az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségével, tiszteletben tartva az alapvető emberi jogokat.

- A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Segít neki abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszere, mely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.

- Jelentősnek tartjuk a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítását. Megvalósításában az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása nélkülözhetetlen. A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakításában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkáknak.

- A felfokozott mozgásigény a gyermek életkori sajátosságai közé tartozik. Ennek kielégítése az óvodapedagógus feladata.

- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton való megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodáskorú gyerekek környezettudatos viselkedését

megalapozzuk. Ebben a folyamatban a gyereket körülvevő felnőttek, a szülő, a pedagógus, a dajka példája elengedhetetlen.

- A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedést. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nélkülözhetetlen a nevelés folyamatában a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. Az óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, ezáltal az együttnevelés, az együttműködés érdekében a folyamatos párbeszéd feltételrendszere biztosított. Nevelésünk eredményessége érdekében fontosnak tartjuk elérni, hogy a gyermekek szeressenek óvodába járni, és szívesen, tevékenyen töltsék el napjaikat.

- Óvodai nevelésünkben lehetőséget kívánunk biztosítani az innovatív pedagógiai törekvéseknek: képességfejlesztés megvalósítása a gyermeki tevékenységekben.

5. 2. Helyi adottságainkból adódó nevelési elvek

A nevelés során egyenlő esélyt kell biztosítani az értelmi-, a mozgássérült, a hátrányos helyzetű és az elhanyagolt gyermekek számára is. Hangsúlyt kap a nemzetiségűséghez tartozó gyermekek mentális gondozása.

Kirándulások, túrázások során a helyi sajátosságok (pl. Falumúzeum, Kilátó domb, Monti vízpalackozó) megismertetésével és a hagyományaink ápolásával igyekszünk a szülőföldjüket és környezetüket szerető, óvó, tisztelő gyerekeket nevelni. Gyermekeink élményvilágát gazdagítsuk a csodálatos természeti ritkaságaink, környezeti szépségeink megismertetésével.

- Helyezzük előtérbe néphagyományaink ápolását. Vízi molnáros dramatizáló játék
- Gazdagítsuk élményvilágukat környezeti szépségeink megismertetésével: Hegyesdi tó,
- Kilátódomb
- Egervíz patak, Salföld, Biogazdaság, MONTI vízpalackozó.
- Teremtsük meg a reális szülői igények kielégítésének feltételeit.
- Biztosítsunk megfelelő feltételeket a gyermektánc megismertetéséhez.
- Fejlesszük mozgáskoordinációjukat külön tornán.
- Sajátíttassuk el az úszás mozgáselemeit.
- Ismertessünk meg alapvető erkölcsi normákat a kötetlen hittan keretében. Fordítsunk figyelmet a lelki nevelési feladatok ellátására.

- Biztosítsunk a logopédiai fejlesztéshez optimális feltételeket. - Teremtsünk esélyegyenlőséget a hátrányos helyzetű gyerekeknek a felzárkóztató tevékenységeknél.
- Segítsük a migráns gyerekek beilleszkedését.

5. 3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése

A Köznevelésről szóló törvény a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek alatt azt a kört érti, amelybe tartozók saját tulajdonságuk, helyzetük, állapotuk miatt az átlagostól eltérő foglalkozást, figyelmet, speciális szakértelmet, eszközöket, felszereléseket igényelnek.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- **Különleges bánásmódot igénylő gyermek,**
- **Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek**

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

- a. Sajátos nevelési igényű gyermek,** akinek a neveléséről a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján kell gondoskodni az óvodának. A sajátos nevelési igényű gyermek a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékos együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral súlyos tanulási figyelem — vagy magatartásszabályozási zavarral küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermek neveléséhez az alábbi feltételek szükségesek:

- a gyermek neveléséhez és oktatásához a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz — megfelelő szakirányú végzettségű gyógypedagógus
- speciális tanterv, egyéb segédlet (speciális, gyógyászati és technikai eszközök)
- fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása. **Alapító Okiratunk 10.) pontja szerint 2,5 életévtől óvodai nevelés keretében iskolai életmódra felkészítő foglalkozások tartása, óvodai napközitthonos tevékenység. .**

Az ilyen igényű gyermekek ellátásához szükséges személyi tárgyi feltételekkel nem rendelkezik óvodánk.

b. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az, akit a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítva jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás — szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. (Nkszt. 4§ 12. pont)

Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, illetve a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd, fejlesztő foglalkozásra jogosult. A fejlesztő foglalkozás, a nevelési tanácsadás az óvodai nevelés keretében valósítható meg. Abban a kérdésben, hogy a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői bizottság dönt.

A tanulási zavar jellegzetes tünete, a figyelem zavarai, ami lehet nehezen rögzíthető figyelem éppúgy, mint letapadó. Előfordul, hogy a figyelem szelektáló funkciója nem működik megfelelően. Zavar keletkezhet az érzékelésben, ill. a motorikum területén, ami szintén tanulási nehézséghez vezet.

A tanulási nehézségekből kialakulhatnak viselkedési rendellenességek, amelyek valójában stratégiák a kudarcok kezelésére (bohóckodó, nyafogó, szélsőséges érzelmi reakciót adó), de a gyermek testi tüneteket is produkálhat másodlagosan. A tanulási nehézséget általában több ok együttes hatása okozza. Hozzájárulhatnak társadalmi okok, káros szokások, (túl sok televízió nézés), de lehet genetikai háttere is. Az okok között szerepelhetnek lelki eredetűek is: traumák, önértékelési zavarok, szülő — gyerek kapcsolatban fennálló, ill. más családi problémák.

Az óvodapedagógus feladata:

- Egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett tanulási helyzet létrehozása, a sikeres óvodai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása.
- A gyermek alkalmazkodásának, kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- Együttműködés a családdal és a szakemberekkel.

c. Kiemelten tehetséges gyermekek a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek csoportjába tartoznak. Átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában lévő magas fokú kreativitással rendelkező gyermekek, akikben fellelhető a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. (Nkszt. 4.§ 12 — 13. pont.)

Óvodáskorban tehetségigéretről, gyanúról, tehetségre irányuló hajlamokról beszélhetünk. Adottságai valamilyen területen az átlagosnál jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul.

Tehetséggondozásunk célja: felismerjük a tehetséget és megjelenési formáit, segítjük a gyermeket a továbbfejlődésben, kielégítjük a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási képességeit, megfelelő légkört biztosítunk.

Az óvodapedagógus feladata:

- szabad, biztonságos, szeretetteljes légkör biztosítása
- a gyermek fejlettségi szintjére épülő tudatos, célirányos fejlesztés
- szabadidős tevékenység során adjon módot sokféle kreatív lehetőségre
- folyamatos kapcsolattartás szülőkkel, a tehetség kibontakoztatásának érdekében - segítségadás a szülőknek a megfelelő iskolaválasztásban

2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Hátrányos helyzetű az a gyermek, akit a családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletet ellátó szülője A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint — óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás. A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol — az agyi érési folyamatok lezárulásáig — megterhelés nélkül, játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a családi körülmények, vagy szociális helyzet miatt fennálló hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Kiemelt jelentősége van a szülőkkel történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére, és a sikerélményre. Elfogadjuk, és tiszteletben tartjuk a másságot, erre neveljük gyermekeinket is.

Az óvodapedagógus feladata:

- szociális képességek fejlesztése
- kommunikációs képességek fejlesztése
- csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése a gyermek életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése
- a segítő nevelői magatartás, a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlásakor
- a kötődés képességének fejlesztése
- a reális, a képességeket is figyelembe vevő teljesítményértékelés eredményeként önértékelési motívumok fejlesztése, mint az önbizalom és az önbecsülés
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása
- az optimális ideig tartó óvodáztatás biztosítása
- nevelési tanácsadás a szülő részére
- az indokolatlan hiányzások kiszűrése, csökkentésre törekvés

Pedagógiai programunk tartalmazza a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sérülésének mértékét az illetékes szakértői bizottság állapítja meg. E bizottság véleménye alapján vesszük fel óvodába a kiemelt figyelmet igénylő gyermeket. A gyermek felvételénél meghatározó tényező a **3 fő fejlesztő szakvizsgával** rendelkező óvodapedagógus.

Közép- súlyos, vagy súlyos értelmi fogyatékos kisgyermek óvodánkba való befogadását csak abban az esetben tudjuk biztosítani, ha a gyermek neveléséhez szükséges feltételek rendelkezésre állnak. Ezek a feltételek a következők.

- 15 fős csoportlétszám, valamint a sérült gyermek nevelését, fejlesztését, szakszerű ellátását biztosító személy, aki a megfelelő képesítéssel rendelkezik.
- A kisgyermek csoportban történő elhelyezése, a vele való foglalkozás nem veszélyeztetheti az ép gyermekek normális nevelését,

Nevelőtestületünk döntésében a humánium kiemelkedő fontosságú.

A „másság, a különbözőség” elfogadása eddig is jellemezte pedagógiai felfogásunkat, óvodánk nevelési elveit. A sorstól kapott „másság” speciális segítségének legtermészetesebb módja az integrációban való nevelés.

Nemcsak a nehézséggel küzdő gyermekekre, de az egészséges kisgyermekre is jó hatású az együttnevelés. Megtanulják a különbözőséghez való alkalmazkodást, az elfogadást, az észrevétlen segítségnyújtást. A helyes óvónői minta hatására hamar természetessé válik a

kiemelt figyelmet igénylő gyermekkel való együttlét, jelenlétének elfogadása. Toleránsabbak, türelmesebbek, segítőkészségben fejlettebbek és érzékenyebbek lesznek azok a gyermekek, akik ilyen társukkal nevelődnek.

Az intézményes nevelésnek így döntő szerepe lehet a kiemelt figyelmet igénylő emberek társadalmi szintű befogadásában.

Természetesen vannak olyan gyerekek, akiket nem lehet integrálni.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelésének milyensége nagymértékben függ az óvodapedagógus személyétől, a helyes óvónői magatartástól. **Alapító Okiratunkban nem szerepel a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása.**

Ilyenfajta munkánkat a Nevelési Tanácsadó szakemberei segítik. Óvodapedagógusaink a gyermekek nevelését, a velük való szakmai kapcsolattartással látják el. A gyermekek speciális fejlesztésének valamennyi részterületre ki kell terjednie.

Ennek érdekében már az óvodába történő felvételtől kezdve szükség van a gyermek:

Anamnézisének felvételére, a fejlesztést irányító szakemberekkel való kapcsolat felvételére,

- szempontok szerinti megfigyelésre,
- tapasztalatok elemzésére, szakemberekkel való diagnosztizálására, funkciózavarok oldására,
- terápiás célzatú feljegyzések vezetésére (szakember által)

A fejlesztés, a hatékony nevelés alapja az elfogadás. A gyermeket a másságával, a különbözőségéből fakadó szükségleteivel együtt fogadjuk el. Szükségleteinek megfelelő segítséget kell kapnia tőlünk. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek gondozása, ellátása külön kiemelt feladatot jelent a csoportban dolgozó felnőttek számára. Azt erősítjük, amit tud, és ebben próbálunk meg a továbblépésben építeni.

Az egyéni bánásmód elvének differenciált figyelembe vételével alakítjuk ki azokat a speciális módszereket, terápiákat, amelyekkel a kiemelt figyelmet igénylő gyermeket legjobban segíthetjük. Ezt gyógypedagógiai — pszichológiai — orvosi komplex diagnózisára építjük.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek nevelési feltételei óvodánkban:

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek óvodai nevelését akkor tudjuk biztosítani, ha az óvoda rendelkezik a neveléshez szükséges feltételekkel — elsősorban az óvodai nevelőmunkát segítő fejlesztő pedagógussal.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek óvodai nevelése megtervezhető a külön e célra létrehozott óvodában, a többségi óvodában e célra létrehozott külön csoportban, illetve

megszervezhető a többi gyermekkel együtt integrált nevelés keretében. Azt, hogy a gyermek sajátos fejleszhető, korrekciós és terápiás célú nevelése, mely formában oldható meg, az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság foglalja állást. (Tanulási Készséget Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság) Ha a gyermek a Nevelési Tanácsadó gondozásában kicsi korától részt vesz, akkor a Nevelési tanácsadó ad javaslatot a gyermek további fejlesztésére vonatkozóan.

II. HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMUNK TARTALMA

1. Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósulásának minden mozzanatában. Valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása — beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel — az óvodai nevelő tevékenységünk egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítunk. Az óvodai nevelésünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára — mint életkori sajátosságra — valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk

a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhethet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az anyanyelvi nevelés, kommunikáció által erősödik a gyermekek biztonságérzete, növekszik tájékozottságuk, gazdagodnak ismereteik, fejlődik beszédképességük, anyanyelvi kultúrájuk.

Az anyanyelvi nevelés segítségével, a nyelvi kommunikációs rendszer működésével tudjuk közel hozni, és érthetővé tenni gyermekeink számára az értelmi fejlesztés eszközeit: a matematikai játékot, a vizuális nevelést, az irodalmi nevelést, a zenei nevelést, a mozgást. **Az értelmi nevelésünk további feladatai:** egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek **érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás — alkotóképesség — fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet, és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezetet biztosítunk.**

Már egészen kicsi korban fontos a szép, érthető, tiszta beszéd elsajátítása. A kisgyermek otthon a családban főként az anya által ismerkedik meg az anyanyelvvvel. Óvodába lépéskor a gyermek beszéde jelzés az óvónő számára a család beszédkörnyezetéről, a gyermek fejlettségéről. A

gyermek mintát követő, utánzó tulajdonságára alapozva az óvónő beszédmodell szerepe rendkívül jelentős. A kommunikációs kapcsolatok kialakításának alapja az óvónő és a gyermek között kialakuló bensőséges viszony, a jó csoportléggör. Megismerjük a gyerekek aktivitását, érdeklődését, játékait, beszédét, hogy a fejlesztő munkánkat pontosan, alaposan, minden gyerekre kiterjedő megfigyelések alapján végezhessük.

Feladatok óvónő:

- ismerje meg a család nyelvi modelljeit
- biztosítson természetes élethelyzeteket a folyamatos élményszerzéshez
- fejlessze a gyermek gondolkodását, érzékelését, észlelését, emlékezetét, figyelmét, képzeletét, kreativitását.
- biztosítson lehetőséget a spontán és tervezett helyzetekben a gyermek gondolkodásának, emlékezetének, figyelmének, képzeletének, alkotóképességének folyamatos, egymásra épülő fejlesztésére.
- tapasztaltassa meg a gyerekekkel az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetet
- fejlessze a kommunikációs helyzetnek megfelelő hanglejtést, hangszínt, beszédkésztséget, beszédviselkedést
- fejlessze a beszédmegértést
- tapintatosan segítse a beszédhibás gyermekek beszédfejlődését, kérje szakember segítségét
- alkalmazzon nyelvi játékokat fejlesztése során.
- biztosítson a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezetet
- biztosítson sokoldalú lehetőséget a gyermeknek a tevékenységekben megvalósuló tanulásra.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Figyelembe vesszük a család nyelvi kultúráját, az egyes gyermekek fejlődési ütemét. Gonddal figyelünk arra, hogy egyetlen gyermeket se gátoljon nyelvi lemaradás a megismerő tevékenységben, a társas kapcsolat alakulásában. Külön figyelmet fordítunk a nyelvi gátolt gyermekekre, felderítjük a probléma okait, megkeressük a fejlődés lehetőségeit. Szülői megbeszélések alkalmával felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy igen nagy szerepe van a gyermek értelmi, érzelmi fejlődésében a gyermek-szülő kapcsolat erősítésében a közös beszélgetésnek, a beszélgetést kísérő közös tevékenységnek. Szimbolikus és szituációs játékokkal gyakoroltatjuk a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódot, nyelvi eszközök használatát. Segítjük a gyermekeket abban, hogy együttesen végzett tevékenységek közben

sajátítsák el, gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit. Bekapcsolódva a gyermekek játékába, természetes módon kínálunk mintát arra, hogyan lehet egymáshoz viselkedésben, beszédben is alkalmazkodni. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételére, a különbözőségek elfogadására, és elfogadtatására. A gyermek kérdéseire mindig életkorának, érettségének megfelelő kielégítő választ kapjon.

Tevékenységek: A gyermek:

- szükségleteit, kívánságait szóban kifejezi
- közléseket, utasításokat megért
- használja a kapcsolattartás udvarias formáit (köszön, bemutatkozik, megszólítja a felnőtteket, társait)
- megfelelő nyelvi formákat és szókapcsolatokat használ tevékenységei során
- kifejezi érzelmeit, élményeit
- meghallgatja társait, tisztelettel beszél a felnőttekkel.
- fejlődik kreativitása, képzelete, alkotóképessége.
- egymásra épülő ismereteket szerez, melyeket képes a környezetében a gyakorlatban alkalmazni.
- gyermek válogat, sorba rendez, számfogalmi alakulnak.
- fejlődnek értelmi képességei, kreativitása, képzelete, alkotóképessége.
- tájékozódik térben és síkban, sorozatokat készít, megfogalmaz egyszerű megállapításokat, felismeri és megnevezi a változásokat.

A fejlődés jellemzői:

2,5-4 éves

- a fogalmak jelentéstartalmát konkrét tárgyakhoz, cselekvéshez köti
- a játékokat különböző szempontok szerint válogatja, halmazokba rendezi
- tevékenységét monológikus beszéd kíséri
- mondatértékű szavakat, rövid tömondatokat használ
- helyesen használja a helyet kifejező ragokat, a megtörtént eseményt jelzi a múlt idő jelével

- még mindig használja a „mi ez?” és a „miért?” kérdéseket kapcsolatfelvétel céljából
- számfogalmai kialakulóban vannak
- megismer, felismer, megfogalmaz alapvető relációkat
- beszédtempója a normál beszédtempónál lassúbb
- egyéni fejlettségének megfelelően szívesen beszél.

4 - 5 éves kor:

A gyermek:

- alkalmazza a megismert szavakat, kifejezéseket az új beszédhelyzetekben
- Módszertani alapelvek:
- a halmazok tulajdonságait szavakban összehasonlítja
- kialakul az összefüggő beszéd, gyakorivá válnak a kijelentő, közlő mondatok
- átveszi környezetétől a szórend, ragok, jelek, képzők, névelők, névutók, névmások, igekötők használatát, próbálkozik beszédébe való beépítésével
- képes két - három mondatban élményeit összefüggően elmondani
- bátran, szívesen beszél, érti, használja az ismert szavakat
- társai beszédére odafigyel és igényli, hogy őt is figyelmesen hallgassák meg
- alkalmazza a beszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést, udvariassági kifejezéseket
- Síkban és térben jól tájékozódik, kialakulnak számfogalmai
- fejlődik képzelete, 5-7éves képes arra, hogy minden hangot helyesen képezzen
- megfogalmaz ok-okozati összefüggéseket
- helyesen használja a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat
- képes helyes szórendben mondatot alkotni, képes a logikus folyamatos beszédre
- megérti az igaz-hamis állításokat
- végighallgatja az óvónőt, többnyire kivárja társa megnyilatkozását

- halmazokat összeméri, párosítja
- beszédét természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri
- többnyire megfelelő hangsúlyozással, hanglejtéssel, hangerővel és sebességgel beszél
- problémaszituációkban, labirintusban tájékozódik, azonosít, megkülönböztet
- számfogalmai pontosak, relációkat megnevezi, megvalósítja
- érzékelése, észlelése pontos, gondolkodása logikus, alkotóképessége fejlett
- képzelete, kreativitása fejlett
- tisztán ejt minden beszédhangot
- Választékosan, bővített, összetett mondatokban beszél

Az óvónő:

- beszéde legyen modellértékű a gyermek és a szülő számára
- törekedjen bizalmat, megértést, elfogadást, figyelmességet, nyitottságot tükröző kapcsolat kialakítására
- vegye figyelembe és tartsa tiszteletben a gyermekek egyéni értelmi képességeit, beszédsajátosságait
- éreztesse meg az anyanyelv kifejező erejét és szépségét
- tartsa szem előtt a gyermekek eltérő fejlődési ütemét
- tudatosan tervezzen felzárkóztató, illetve tehetséggondozó játéksituációkat
- biztosítson a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezetet
- ismertesse meg a gyerekekkel a felfedezés örömét
- biztosítson lehetőséget az új ismeretek gyakorlati alkalmazására
- fejlessze fogalomalkotó képességüket.
- ösztönözze a gyermekeket arra, hogy egymás között és a felnőttekkel is bátran megnyilatkozzanak, érdeklődéssel figyeljék egymás beszédét.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés átfogja a nevelés egész folyamatát. Szoros kapcsolatot mutat:

- a gondozás és egészséges életmódra neveléssel, mert a tevékenységei közben folytatott beszélgetések elősegítik az óvónő és a gyermekek érzelmi kapcsolatának kialakulását, fokozzák a gyermekek jó közérzetét, nyitottságát a kapcsolatteremtésre
- az irodalmi neveléssel, mert az irodalom közege a nyelv, ez vezeti el a gyermekeket a szépirodalmi élményhez
- a zenei neveléssel, mert a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés dallama, a szabályos lüktetésű ritmus, a tempó és tempóváltás gyakoroltatásával az élőbeszéd érzelmeket tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítja
- a környezeti neveléssel, mert a tapasztalatszerzések során bővül a gyermekek szókincse. Matematikai tevékenységek során a beszéd és a gondolkodás együtt fejlődik, a feladatok pontos megértése, a tapasztalatok megfogalmazása pontos nyelvi ismeretet kíván.
- a vizuális neveléssel, mert a rajzolás, mintázás során a téri észlelés, a rajz-mintázó eszközökkel való tevékenység által szerzett tapasztalatok előkészítik az írásolvasáshoz szükséges képességeket.

2. A nevelés alapvető keretei

2. 1. Gondozás és az egészséges életmód alakítása

Óvodánkban a **teljes körű egészségfejlesztés és prevenció** olyan folyamat, amelynek eredményeképpen óvodapedagógusaink az óvodában végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának **kedvező irányú változását idézze elő**.

A gondozás az óvodai nevelésünk egyik alapvető kerete. Az **egészség semmi mással nem pótolható alapvető érték**. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához, és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Ezzel a gyerekek testi nevelésén kívül hozzájárul az egész személyiség alakulásához. A gondozás a gyermek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz.

Egyéni sajátosságok érvényesülnek a gyerek növekedési és fejlődési ütemében. A környezeti tényezők azonban segíthetik vagy lassíthatják az öröklött tulajdonságok kibontakozását. Fontosnak tartjuk, hogy a családdal együttműködjünk, megismerjük szokásrendünket, nevelési elveinket. A szülő vagy gondviselő joga és kötelessége, hogy gyermekét védőnőhöz, orvoshoz

vigye. A **teljes körű egészségfejlesztésünk és prevenciónk célja**, hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermeknél segítsük elő

- a gyermek harmonikus **testi, lelki és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságainak kialakítását.**
- az óvodai mindennapokban rendszeresen működjön egészségfejlesztő tevékenységünk. - Elősegítjük a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést.

- Óvodánkban egészséges és biztonságos környezetben neveljük a gyerekeket.

Célunk, hogy minden gyermek részesüljön a teljes **testi-lelki mentális, egészségét**, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, mindennapjainkban rendszeresen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

- Minden gyermek részt vesz az egészségfejlesztésben.
- A teljes nevelőtestület aktívan, összehangoltan végzi munkáját.
- Munkarendünk, házirendünk, SZMSZ-ünk a teljes egészségfejlesztést szolgálja, melynek betartása mindenki számára kötelező.
- Megvalósul a felvilágosító tevékenységünk.
- Betartjuk és betartatjuk a munka - és balesetvédelmi előírásokat, feltárjuk és elhárítjuk a veszély helyzeteket.
- Bevonjuk a munkába a szülőket, civil szervezeteket, az óvodánk társadalmi környezetét. - Támogatjuk a gyermek esetében a környezethez történő alkalmazkodást.
- Felkészítjük és megoldási stratégiákat kínálunk a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentjük a káros következményeket.

.- Pozitív irányba befolyásoljuk a gyerekek egészségügyi állapotát.

- Figyelünk a gyermek személyi higiéniájára (tisztálkodás öltözködés); a mozgás, testedzés fontosságára; az egészséges táplálkozásra; a dohányzás egészségkárosító hatására; a tv nézés, számítógépes játékok pozitív és negatív hatásaira; a napirend, pihenés, alvás szerepére.

- Kiemelt segítséget nyújtunk a bántalmazott, vagy deviáns gyermeknek.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő **feladatokra**, amelyek különösen: az egészséges táplálkozás, a mindennapos testmozgás, a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek megelőzése, a bántalmazás megelőzése, a baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtás, a személyi higiéniá területére terjed ki. **Feladatainkat koordinált, nyomon követhető és**

mérhető, értékelhető módon tervezzük. Óvodánk által működtetett teljes körű egészségfejlesztésünk olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a gyermeket úgy befolyásoljuk, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő. Az egészség védelme, fejlesztése kiemelt feladatunk. A gyermekekben - a családból hozott egészségügyi szokásaira alapozva — **tudatosítjuk, hogy az egészségük nagy kincs és ennek megőrzéséért nekik is nap mint nap tenniük kell.**

Céljaink, feladataink megvalósításához óvodapedagógusaink, dajkáink, ételmezésvezetőnk, konyhai dolgozóink a szülők és gyermekek **ÖSSZEFOGÁSÁRA, EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRE** van szükség. Oxigéndús levegőjű, pázsitos udvarú, ásvány vizes, felújított, fertőtlenített, energiatakarékos környezetben biztosítjuk a jövő nemzedék harmonikus fejlődését. Együttműködünk partnereinkkel: védőnő, háziorvos, családsegítő szolgálat, iskola, nevelési tanácsadó, rendőrség, ügyészség, bíróság, egyházak, munkaügyi hatóság.

Teljes körű egészségfejlesztési és prevenciós feladataink:

- az egészséges környezet biztosítása
- kötelező, rendszeres egészség felügyelet
- a betegségek megelőzése
- az egészséges életmód kialakítása

Figyelembe vesszük a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait.

Az egészséges környezet biztosítása

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát, és ezért feladatunk az optimális tárgyi környezet biztosítása. Ennek megóvásában, ápolásában, védelmében a gyermek az óvónővel együtt tevékenykedik.

Az óvoda udvara

Az egészséges életvitelre nevelés egyik színtere. Kialakítása és felszerelése az óvodások sokféle tevékenységét szolgálja. A homokozó, fa vár, rugós játékok, lengő hinta, körforgó, célba dobó játékok biztosítják a sokféle mozgásos tevékenységet. (mászás, kúszás, csúszás, bújás, lógás, forgás) Évszaknak megfelelő kinti mozgáslehetőségekkel biztosítjuk a gyerekek testedzését.

Udvarunk bokros, fás részei bújócskára, fogócskára alkalmasak. Labda illetve körjátékokra nagy szabad tér ad lehetőséget.

Az óvoda helyiségei

Óvodánk építészeti adottságai feladataink megvalósításához kitűnő lehetőségeket nyújtanak. Az egybenyitható csoportszobáink a játék és a tevékenységek színtere, de egyúttal az étkezés és az alvás helye is. Hatalmas ablakok biztosítják a természetes megvilágítást. Folyamatos szellőztetést végzünk, a sok mozgással járó tevékenységeket nyitott ablaknál végezzük, lehetőleg úgy, hogy a gyerekeket a hideg levegő ne érje. Sportoláshoz megfelelő ruházatról a szülők gondoskodnak. A berendezési tárgyaink a gyermekek méretének megfelelő, könnyen tisztántartható, és könnyen mozgatható. Minden gyermeknek jellel ellátott törölközőt, ágyneműt biztosítunk, fogmosó pohara, fogkeféje a gyermek jelével ellátott helyen található. Az óvoda minden dolgozójának kötelessége az óvoda helyiségeit olyan állapotban tartani, hogy azt minden létesítményével együtt a gyerekek állandóan használhassák.

Kötelező, rendszeres egészség felügyelet

Óvodánk pedagógusain kívül csak olyan, az óvodával jogviszonyban nem álló szakember vagy szervezet programjait, alkalmazásában álló munkatársát vonhatja be a gyermek részére szervezett egyéb egészségfejlesztési és prevenciós tevékenység megszervezésébe, **aki vagy amely rendelkezik:**

- minőségbiztosított egészségfejlesztési prevenciós programmal és
- az egészségpolitikáért felelős miniszter által kijelölt intézmény szakmai ajánlásával.

Nevelőtestületünk együttműködik az egészségügyi szolgálattal, véleményét kikérjük.

Az egészséges életmódra vonatkozó támogató intézményi és házirendben előírt szabályok betartása óvodánkban mindenki számára kötelező.

Általános szűrővizsgálat

Nevelőtestületünk együttműködik az egészségügyi szolgálattal. Szeptemberben, Januárban, áprilisban történik az általános vizsgálat (tisztasági, köröm, haj, ruházat)

Szemészeti szűrővizsgálat

Az általános vizsgálat eredményeire alapozva a gyermek képességeit figyelembe véve végzik a szakemberek.

Fogászati szűrővizsgálat

A szakember a félelem és stressz oldása mellett játékosan végzi el a szűrést.

A betegségek megelőzése

Az óvodában csak egészséges, fertőző betegségektől, láztól mentes gyermek tartózkodhat. A napközben megbetegedett gyermeket a szülő megérkezéséig ideiglenesen elkülönítjük. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében óvodánk segítséget nyújt a szülőnek, speciális fejlesztést végző szakember felkeresésében (pl.: logopédus, konduktor, pszichológus). Mindehhez az óvónőnek nagyfokú tapintatra van szüksége.

Az egészséges életmód kialakítása

Óvodánkban az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, a mozgás, az edzés, a pihenés és az alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a gyermek egyéni sajátosságainak megfelelő életmódot 2,5 éves kortól.

A helyes életritmus

A gyermek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés központi kérdése. Megfelelő időt, nyugodt körülményeket biztosítunk a pihenésre. A napi életritmust a rendszeresen megszokott időben végzett tevékenységeket, az élettani szükségletek figyelembevételével tervezzük óvodánkban.

A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki.

Az egészséges táplálkozás

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb feladata a táplálkozás. A gyermek a táplálkozással nemcsak a különböző tevékenységek során elfogyasztott táplálékot pótolja, hanem a növekedéséhez és a fejlődéséhez szükséges energiát így biztosítja. Az óvodában napi háromszori étkezést biztosítunk saját főzőkonyhánkon a gyerekeknek, amely során figyelembe vesszük, hogy a napi tápanyagszükségletüket a kellő mennyiségben és elosztásban kapja meg. Közétkeztetésünk élelmiszer-alapanyagainak beszerzését az élelmezésvezetőnek össze kell hangolni a helyi élelmiszer alapanyag termeléssel és előállításával. Naponta friss zöldséget vagy gyümölcsöt biztosítunk a gyerekeknek. Az étlapot a táplálkozás-egészségügyi ajánlás szerint készítjük el. A szülők a kifüggesztett étlapról maguk is tájékozódhatnak az óvodában felszolgált ételekről, az új ízeket is igyekszünk megismertetni velük. Speciális igény esetén egyszeri étkezés igénylésére, vagy étkezés nélküli óvodai nevelésre lehetőséget biztosítunk. (lisztérzékenység, tej érzékenység, cukorbetegség, stb.) Folyamatos lehetőséget biztosítunk a gyerekeknek ásványvíz fogyasztására. A táplálkozási rossz szokások megszüntetésére felhívjuk a szülők figyelmét. Kihasználjuk a mozgás és táplálkozás komplex egészségfejlesztő és betegségmegelőző szerepét.

Testápolás, személyi higiéné

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja.

A testápolási műveletek során az óvónő és a gyermek, dajka és a gyermek között bensőséges kapcsolat alakul ki. A testi szükségletek kielégítésében a gyermek a gondozó felnőtthez kötődik. A gyermekben így kialakuló kellemes közérzet hatására sikeresebben sajátítják el az önálló testápolási műveleteket: tisztálkodás, kézmosás, fogmosás, fésűlködés, önálló orrfújás, papír zsebkendő használata. Kialakult szokásrendszerük lehetővé teszi, hogy a gyermek akkor

mehet ki WC-re, amikor a szükségét érzi. Természetesen ilyenkor is szüksége van a felnőtt tapintatos jelenlétére, hogy a gyermek kérésének megfelelően bármikor segíthessen. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodában dolgozó felnőttek ügyeljenek a tisztaságra, a rendre, és személyes ápoltságukra.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejlesztheti a gyermek ízlését és önállóságát is. A gyermek ruhája évszaknak megfelelően célszerű, kényelmes legyen, ne akadályozza a gyermek önállóságát. A váltóruhát, a sportoláshoz szükséges ruhát a szülők biztosítják gyermekeik számára. A gyermek lábboltozatát és sarkát tartó váltócipő viselése a csoportszobában kötelező. Gyakran biztosítunk lehetőséget mezítlábas tevékenységekre.

Mozgás

Kihasználjuk a mozgás prevenciós hatását, fő szempontunk a pozitív megerősítés. A gyermekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését teremben a torna, mozgásos játékok, és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják, amelyeket a gyermek részben szabadon választhat meg, részben a nevelő kezdeményezi és szervezi. A gyermek az udvaron annyit mozoghat, amennyire egyénileg igénye van. A séták és kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt jelentenek a csoport számára.

Edzés

Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Minden évszakban lehetőséget biztosítunk a szabadban való mozgásra, így növeljük ellenálló képességét. A légfürdőzés az edzés legkönnyebben megoldható, legáltalánosabb formája. Légfürdőzést jelent szabadban végzett testnevelés, a játék és a séta is. Jó idő estén a szabadban tornászunk. Az évszaknak megfelelően, fogócskázhat, focizhat, labdázhat, szánkózhat a gyermek az óvoda udvarán. A feladatainkat testnevelés, mindennapos testnevelés, külön torna, szabadon választott tevékenységek során valósítjuk meg, hisz a gyermek „nem tud nem tanulni”.

Pihenés, alvás

A gyermek alvásszükségletének kielégítése egy része az óvodára hárul.

Az óvónő teremtsen meg a nyugodt alvás feltételeit. Elalvás előtti halk dúdolgatásának, rövid meséjének nyugtató hatása lehet. A gyermek egyéni alvásszükségletét figyelembe véve megengedjük, hogy ágyán pihenjen, így nem zavarja a többiekét.

A jól megszervezett napirendünk hozzájárul a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez.

Napirendünkben a legtöbb időt a játék kapja. Egész nap érvényesül a folyamatosság, az indokolatlan várakozási időt igyekszünk kiküszöbölni.

Egészségkárosító hatások megszüntetése

A szülők figyelmét felhívjuk a dohányfüstös levegő, gyógyszerek, élénkítő szerek, vegyszerek veszélyes hatásaira. Fokozottan figyeljenek a betegségek megelőzésére: nátha, köhögés, sápadtság, bágyadtság, hőemelkedés kezelésére. Erősítsék gyermekük immun rendszerét, ellenálló képességét. Óvják meg gyermeküket a környezetszennyezés és levegőszennyezés káros hatásaitól. Használják ki a családi programok, tv nézés és számítógépes játékok pozitív (családi együttlét, mesélés, könyvek, beszédfejlődés, szabadidő hasznos eltöltése, információ szerzése, értelmi képességek fejlesztése.) hatásait, szüntessék meg a negatív (.krimi, akciófilmek, stressz, reklámok hatása a túlzott fogyasztói szokásokra,) hatásokat.

Működjenek együtt a szülők az óvodapedagógusokkal. Biztosítsanak kiegyensúlyozott családi háttérrel, mutassanak példát gyermekeiknek. Alakítsanak ki egészségtudatos magatartást.

Napirendünk rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett, de a gyermek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését. Figyelembe vesszük a gyermek önállóságát, ügyességének fejlődését. A napirend főbb kereteit megtartjuk a gyermek biztonságérzete, tájékozódása és a szokások alakulása érdekében.

Feladatok:

Az óvónő:

- alakítsa ki a testápolás és egészségmegőrzés szokásait
- tervezze a feladatokat koordinált, mérhető, értékelhető módon
- elemezze a feltétel rendszert, vázolja fel a helyzetképet, alakítsa ki a program szerkezetét
- tervezzon rövid távú, középtávú és hosszú távú célokat
- kiemelt figyelmet fordítson a gyermekek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztésre és prevencióra
- alapozza meg az egészséges életvitel igényét
- fejlessze, eddze és védje a gyermek testi, lelki egészségét
- konkrét, reális célok megvalósításakor vegye figyelembe az életkori sajátosságokat
- megvalósításakor vegye figyelembe a lehetőségeket, tagoltan rögzítse a feladatokat
- tartalmazza a módszertani elemeket
- jelölje ki a határidőket és felelősöket

- segítse elő testi képességeinek, harmonikus, összerendezett mozgásának fejlődését
- biztosítson egészséges és biztonságos környezetet a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez
- a napirendben a gyermekek óvodában eltöltött idejét ésszerűen és a szükségleteknek megfelelően ossza be
- törekedjen arra, hogy a család napirendje összhangban legyen az óvodáéval, és harmonikusan egészítsék ki egymást
- adjon tanácsot a szülőknek, a helyes étrend kialakításához, az egészséges táplálkozáshoz
- alakítsa ki a gyermekben a réteges, időjárásnak megfelelő öltözködés szokásait
- teremtsen meg az alvás, pihenés nyugodt, csendes feltételeit.
- biztosítson megfelelő helyet, időt, eszközöket a mindennapos testmozgáshoz
- előzze meg a viselkedési függőségek kialakulását
- előzze meg a gyermekek bántalmazását
- kiemelten figyeljen a balesetek megelőzésére, az elsősegély-nyújtásra
- figyeljen a gyermekek személyi higiéniájára
- nyújtson kiemelt segítséget a bántalmazott, vagy deviáns gyermeknek.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése és prevenció. Megteremtjük a gyermek egészséges testi, lelki fejlődéséhez, biztonságához szükséges belső és külső környezeti feltételeket. Megalapozzuk a gyermekben a tisztaság igényét. Megismerve a család gondozási szokásait, igyekszünk azt összehangolni az óvodai gondozás szokásaival. Figyelmet fordítunk a gyermek testi higiéniájára és egészségére. A gyermeknek mindig annyi segítséget adunk, amennyire szüksége van. Támogatjuk önállósodásuk fejlődését. Szoros kapcsolatot tartunk azokkal a családokkal, akiknek gyermeke krónikus betegségben szenved. Tudomásul vesszük az egyéni különbségeket, különös gonddal, ha ezt betegség okozza. A szülők bevonásával próbálunk tenni azért, hogy a gyermekek étrendje segítse az egészséges testi fejlődésüket. Megteremtjük az étkezések természetes, derűs légkörét. Az évszaknak megfelelően, természetes vitaminok, zöldség, gyümölcs, napi rendszeres fogyasztását biztosítjuk a konyha lehetőségeinek figyelembevételével. Megteremtjük a kulturált étkezés feltételeit, a szabályok betartására neveljük a gyermekeket. A folyamatos tízórait, uzsonnát a csoportnak azonos időben kínáljuk. Minden feltételt biztosítunk

ahhoz, hogy a gyermek nyugodtan, zavartalanul pihenessen. Tudomásul vesszük az egyéni adottságokat, igényeket. Figyelemmel kísérjük a gyermek testi, lelki állapotát, érzékszerveinek épségét. Amennyiben rendellenességet tapasztalunk, közreműködünk a gyermek **veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében. Tevékenyen együttműködünk a szülővel, a gyermekjóléti szolgálattal, más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal A szülő, gondviselő joga, feladata, hogy gyermekét védőnőhöz, orvoshoz vigye.**

Ha óvodánk a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt, meg kell keresnünk a gyermekjóléti szolgálatot, vagy más hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésre. Be kell tartanunk a Szervezeti és Működési Szabályzatunkban megfogalmazott védő, óvó előírásokat.

Tevékenységek:

A gyermek:

- életkorának megfelelően étkezik, dönt az étel mennyiségét illetően
- testápolás során szükség szerint mosakszik, szárazra törli arcát, kezét, fésülködik, használja a papír zsebkendőt
- segítséggel vagy önállóan öltözködik, veszi fel, illetve le a ruhadarabjait
- szívesen tartózkodik a szabadban, sétál, futkározik, mozog
- életkorának megfelelően igényli az ebéd utáni pihenést, alvást.

A fejlődés jellemzői: A gyermek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, szülők tájékoztatása: Folyamatosan nyomon követjük óvodásaink fejlődését, melyet egyéni fejlettségmérő lapokon rögzítünk. **A gyermekek értelmi, beszéd, hallás, látás, mozgásfejlődését dokumentáljuk.** A szülőket félévente tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről, az esetleges lemaradások közös megoldására tett intézkedésekről, megállapításokról, javaslatokról.

A gyermek: szokásává válik a kulturált étkezés igénye

- elsajátítja az önálló étkezést, önkiszolgálást, egyéni fejlettségének megfelelően
- biztonságosan, rendeltetésszerűen használja az evőeszközöket
- ügyel az asztal esztétikus rendjére, a kulturált étkezési szokásokra
- természetes igényévé válik a tisztálkodás kézmosás, fogmosás, körömtisztítás stb.
- vigyáz a mosdó, WC rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszi
- elsajátítja a WC használatával kapcsolatos teendőket

- szokásává válik a zsebkendő használata
- ismeri az öltözködés, vetkőzés helyes sorrendjét, ruhaneműjével gondosan bánik, megköti cipőfűzőjét
- a hőmérsékletváltozásnak megfelelően változtat öltözékén, szükség esetén segít társának
- ismeri a mozgás, edzés fontosságát, az egészségmegőrzés szempontjából
- ügyel saját személye és környezete gondozottságára.

Módszereink: értekezletek, továbbképzések, tréningek, szülői fórumok, szakemberek előadásai, környezetvédelmi tevékenység, szűrővizsgálatok, kirándulások, mérések, higiénés eszközök bemutatása, közös programok az óvodai partnerek bevonásával.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- működjék együtt a családdal a gyermek eredményes gondozása érdekében
- segítse gondozási szokások kialakulását és rögződését az egyéni sajátosságok figyelembevételével
- fokozott gonddal biztosítsa a baleset-megelőzés feltételeit
- a gondozás és egészséges életmód tevékenységei során legyen tekintettel a gyermek családból hozott szokásaira és egyéni szükségleteire.

Az egyes szakaszok után célszerű áttekinteni, értékelni a teljesítést, szükség szerint be kell avatkozni, esetleg módosítani

Kapcsolata más nevelési területekkel:

A gondozás és az egészséges életmódra nevelés szoros kapcsolatban áll a nevelés valamennyi területével, mert megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Az anyanyelvi neveléssel szoros a kapcsolata, mert az óvónő személyes kontaktusba kerül a gyermekkel. Szoros a kapcsolata a szervezett mozgástevékenységekkel, mert a testi egészség megőrzéséhez, a mozgásigény kielégítéséhez, a szervezet edzéséhez, testi képességek fejlesztéséhez mindkét terület hozzájárul. Kapcsolatban van a munkával, mert a munka a saját személyével kapcsolatos teendőkből és az önkiszolgálásból alakul ki. A környezeti neveléssel is szoros kapcsolatban áll, mert az egészséges életmód kialakításához szükséges ismereteket szervezett tevékenység során renndezi. Az óvodai élet megszervezése: A gyermek egészséges, a tevékenységekben

megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirendünk és a heti rendünk biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint figyelembe vesszük a helyi igényeket, szokásokat. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. Napirendünket a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartjuk a **játék kitüntetett szerepét**. A pedagógiai programunk alapján a napirendet és a heti rendet óvodapedagógusaink alakítják ki. A **gondozás folyamatában** is nevelünk, építjük kapcsolatainkat a gyerekekkel, segítjük önállóságuk fejlődését, együtt működünk a gondozást végző munkatársakkal.

A szervezett tanulás formái, tevékenységei

Életkor	Kötött	Kötetlen	Kötött-kötetlen
2,5 - 4 év	verselés, mesélés	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	Mozgás ének, zene, énekes játék, gyermektánc
4 - 5 év	mozgás verselés, mesélés		Tevékenységekben megvalósuló tanulás, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ének, zene, énekes játék, gyermektánc, külső világ tevékeny megismerése
5-7 év	mozgás verselés, mesélés, Úszás néptánc	hittan, felzárkóztatás	Tevékenységekben megvalósuló tanulás rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, külső világ tevékeny megismerése, ének, zene, énekes játék, gyermektánc külön torna, logopédia

NAPIRENDI TÁBLA

Napirendi táblázat	
Szeptember 01.-Május 31.	Június 01.-Augusztus 31.
6.30-7.30 A gyermekek érkezése a gyűjtős csoportba 7.30-8.30 Minden kisgyermek a saját csoportjába érkezik 7.30-8.45 Folyamatos tízórai 7.30-10.00 Játék, játékos kezdeményezések a csoportban Egyéni fejlesztés Választható szabad tevékenységek beszélgető kör a gyerekek életkori összetételének figyelembevételével max. 10-15 percben, mese, játékos testedzés - a beosztás szerinti napon játékba integrált tanulás, szervezett tanulás, a játékos ismerkedés idegen nyelvvel logopédiai és fejlesztő foglalkozások a gyermekek egyéni részvételével, gyermekeknek szervezett színház, bábszínház, játszóház, mindennapos testnevelés, esetenként séta, túra, kirándulás 10.00-11.30 Szabad játék a csoportszobában, szabadban, egyéni fejlesztés 11.30-12.30 Tisztálkodás Ebéd, készülődés a pihenéshez 12.30-14.45 Pihenés/Alvás 14.45-15.15 Tisztálkodás Uzsonna 15.15- Az adott napokon a gyermekek egyéni részvételével, Hitoktatás, Művészeti oktatás, Angol, Külön torna 15.15-16.30 Hazabocsátás, szabad játék, egyéni fejlesztés, a csoportszobában/szabadban.	6.30-8.30 Gyermekek érkezése, játék a csoportban, udvaron, szabadon választott tevékenység 8.30-9.00 Tisztálkodás, Tízórai 9.00-11.30 Szabad játék az udvaron, homokozás, mozgásfejlesztő- képességfejlesztő játékok játszása, kirándulás, élményszerző séták. Rossz idő esetén a csoportszobában tartózkodunk, játszunk. 11.30-12.30 Tisztálkodás Ebéd Készülődés a pihenőhöz 12.30-14.45 Pihenés/Alvás 14.45-15.15 Tisztálkodás, uzsonna 15.15-16.30 Játék, hazabocsátás

A tág játékidőbe ágyazódnak bele a kötetlen és a tervezett fejlesztő tevékenységek, amely délelőtt, vagy délután is kezdeményezhető. A gyermek szabadon választhat a tevékenységek közül. Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi. A szokásrendszer, a visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

Az óvodai nevelésünk tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. **Az óvodai nevelésünk csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógusaink feltétlen jelenlétében és közreműködésével.**

Óvodapedagógusok heti váltásban dolgoznak. Ennek megfelelően **tematikus tervet** készítenek, melyek egymásra épülése elősegíti a gyermekek fejlődését.

2. 2. Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

A közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere, mely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását. Ezáltal biztosíthatók a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok.

A közösségi nevelés segíti a szocializációt, ezáltal tovább szélesíti a gyerek bevezetését a társadalmi környezetébe. A gyermek közösségi magatartásának megalapozása az óvodai nevelés egészét átszövő feladat.

Az óvodában új kapcsolatok várnak a gyerekekre, amelyek elfogadtatása nagy gondosságot és odafigyelést igényel tőle, bármilyen életkorú is.

Az óvoda szociális környezetében tudatosan szervezett és spontán pedagógiai hatások juttatják el a gyereket a társakkal való egyszerű együttléttől az együttműködésig.

Felnőtt- gyerek kapcsolat

Az óvónő a gyermek közösségi életének irányítója.

Közte és a gyerek között létrejövő kapcsolat sokkal erőteljesebb, mint a kortársi kapcsolat. Ezért a szocializációban két szempontból is kiemelkedő a szerepe, egyrészt azért, mert az óvónő személyi értékével hat a csoportszerveződés folyamatára, serkenti a gyerek egyéni fejlődését, miközben maga is a közösség tagja. Másrészt az óvónő módszertani felkészültsége birtokában tudatosan szervezi meg a gyerek értelmes élettevékenységét, környezetét. Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása

legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyerek számára elfogadó és toleráns, tehát minta értékű. Az óvodapedagógusi, valamint a nem pedagógus alkalmazottak tevékenységének összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A nevelés egész időtartama alatt óvodapedagógusnak kell foglalkoznia a gyerekekkel. A nevelés eredményességéhez a dajka munkája is hozzájárul. Csak akkor tudja a szakképzett dajka a nevelést tudatosan segíteni, ha tudja a nevelés célját, feladatát, módszereit. Mindezek megismertetése az óvodapedagógus kötelessége, feladata.

A dajka nemcsak technikai személyzet a gyerek életében, hanem nevelésének egyik segítőtje is, aki mintául (interperszonális kapcsolatok; viselkedés, beszéd, személyi higiéné; ápoltság, gondozottság) is szolgálhat számára. A gyerekek gondozási, nevelési igényei, képességei eltérőek. Az óvodapedagógus útmutatásai alapján

- a gyakorlatban érvényesítenie kell az egyéni bánásmód elvét
- differenciálnia kell a módszerek alkalmazásakor
- segítő jelenlétével annyi segítséget kell nyújtania a gyerekek számára, amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez.

Minden kisgyerek más, ezért más a segítség iránya és foka. Ehhez elméleti, gyakorlati segítséget kell nyújtani a dajkák számára, hogy szakmailag kifogástalan módon tudjanak segíteni.

A dajka kompetens szerepkört tölt be

- az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése során
- a gyerekekről kapott információk felettese felé való továbbításában
- az óvoda vagyon- és állapotvédelmében
- a névre szóló, hitelesített munkaköri leírásában rögzített feladatok önálló, szakszerű teljesítésében
- minden olyan esetben, amikor felettese óvodavezető, óvodapedagógus munkaköréből adódó, „Egyéb rendelkezések” alatt feltüntetett feladatokkal bízzák meg
- saját szak- és önképzésében
- megszerzett ismeret- és tudásanyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében
- munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában

- saját élményű tapasztalatainak átadásában
- saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében lelki egészségének védelmében.

A dajka segítő szerepkört tölt be

- az óvoda alap- és kiegészítő feladatainak teljesítésében
  - az óvoda nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során
  - az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátása kapcsán
  - az óvoda által kitűzött minőségcélok elérésében
  - a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában
  - a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során
  - a szülőkkel való együttműködés továbblépésében.

Gyerek-gyerek kapcsolat

Az óvodai gyerekközösség alakulásában az első eredmény, ha minden gyerek jól érzi magát a csoportban, ha a gyerekek stabil, de nem mindig azonos a helye a társai között, és szoros meghitt kapcsolat fűzi őket egymáshoz. Ehhez feltétlenül szükséges, hogy az óvónő bensőséges kapcsolatot alakítson ki. Ahhoz hogy a gyerek a csoport tagjának érezze magát, tapasztalnia kell, hogy számon tartják őt és szükség van rá.

A közösségi nevelés folyamatában fontosnak tartjuk, hogy a gyerek jól érezze magát, szeretet és megbecsülés vegye körül, én-tudata megerősödjék, én-képe a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék. Az óvónő igyekezzon elérni, hogy a csoport tagjai vegyék tudomásul egymást, figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat társaik helyzetébe. Mindez elősegíti, hogy minden gyerek önálló, aktív személyként élje meg önmagát, hogy az „én és a másik" elkülönüljön.

A gyerekek közötti kapcsolatokat életkoruk, korábbi környezetük, egyéni sajátosságaik nagymértékben befolyásolják. Amíg felnőtt - gyermek kapcsolatban a felnőtt a gyermek számára követendő modellként jelenik meg, addig a gyerek-gyerek kapcsolatban modell lehet minden olyan viselkedési forma, amelyet a csoportban egy vagy több gyerek felszólítás nélkül követ, átvesz. Ezeknek a spontán viselkedési formáknak egy része állandósul, s a gyerek ismételteti, beiktatja szokásrendszerébe.

Az óvodás gyereknél tipikussá válik a közvetett modellkövetés, ezért a kiemelkedő szociális státuszú gyerekek fontos szerepet töltenek be, mert közvetítenek felnőtt és gyerekcsoport

között, szokás és véleményformáló hatásukkal. Fontosnak tartjuk olyan óvodai légkört teremteni, amelyben a barátok kölcsönös egymásra hatása optimális, a pozitív tulajdonságok hatnak az egyes párokra, baráti csoportosulásokra. A közösség fejlődése a csoport tagjainak tevékenységétől, és a gazdagodó társas kapcsolatoktól függ, és ez a gyerek személyiségfejlődésének ösztönzője is.

A közösség és az egyén, az egyén és a közösség egymásra hatása minden gyerek fejlődési szempontjából meghatározó.

Felnőtt-felnőtt kapcsolat:

Erkölcös viselkedésünk minimuma a jogszabályok betartása.

Mindenkor tiszteletben tartjuk önmagunk és mások emberi méltóságát.

Hozzájárulunk óvodánk célkitűzéseinek megvalósításához, és vállalt feladataink elvégzéséhez. Egymás munkáját támogatjuk és a megvalósult eredményt megbecsüljük. Egymással nyíltan, toleránsan viselkedünk, becsületes együttműködésre törekszünk. Törekszünk az etikus viselkedésre, a konfliktusokat türelmes párbeszédben egymás között békésen megoldjuk. Pontos, gyors információáramlással segítjük egymás munkáját. Nevelő munkánkat segítő, jó viszonyban végezzük, melynek alapja a kölcsönös tisztelet, bizalom, és becsületesség. Személyi jogainkat úgy gyakoroljuk, hogy ezzel más személyi jogait nem sértjük. Saját munkánkat reálisan, önkritikusan értékeljük. Munkatársainkat reálisan értékeljük: **pedagógus** teljesítményét értékelő társ/vezetői értékelőlap, **pedagógiai munkát segítő** teljesítményét értékelő óvónői/vezetői értékelőlap. Az esetleges hibákat korrigáljuk, kijavítjuk, fokozottan ügyelünk arra, hogy ne ismétlődjön meg a tévedés. Alkalmhoz illően öltözködünk. Szakmai tudásunk, kisugárzásunk, viselkedésünk, példa értékű, tiszteletet ébreszt egymás és a szülők, valamint környezetünk iránt.

Beszoktatás

Az első találkozás az óvodával, annak emberi és tárgyi környezetével szinte minden gyerek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő későbbi kapcsolatának alakulását.

A gyerek óvodai beilleszkedése, későbbi szokásainak kialakítása nagyfokú nevelői tapasztalatot igényel. Bármilyen életkorban történik is a beszoktatás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény.

Körültekintést, türelmet és gyöngédséget igényel a családból közvetlenül óvodába kerülő gyermek beszoktatása.

Az első kapcsolatfelvétel alkalmával (beíratás) megismertetjük a szülőket a fokozatos beszoktatás előnyeivel. A szülő is részt vehet a gyermeke beszoktatásában, közösen

ismerkednek az óvodai környezettel, gyermekekkel és az óvónővel. A Felvételi Szabályzatunk szerint kezdődik óvodai nevelésünk. Ez az átmeneti időszak egy hétig tart, amíg a gyerek biztonságban érzi magát.

A délelőtti és délutáni váltással járó személycsere a gyerekeknek komoly nehézséget okozhat, ezért fontosnak tartjuk, hogy a beszoktatás első napjaiban, a csoport mindkét óvónőjét megismerje, érzelmileg kötődjön hozzájuk.

A beszoktatás eredményessége érdekében a gyermek kedvenc játékát elhozhatja otthonról. Az óvodába hozott felszerelési tárgyakért, játékokért felelősséget nem vállalunk.

Hagyományok, ünnepek

A közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés, a holnap öröme, távlatot jelent a gyermek számára. Óvodai életünk megszervezése során minden alkalmat megragadunk, a hagyományok, az ünnepek ápolására. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei, érzelmi átélése, gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget, és fokozzák a közösséghez tartozás élményét.

Célunkat akkor érjük el igazán, ha az ünnepek szervezésében a gyermekek is részt vesznek a koruknak megfelelő tevékenységgel. Az óvoda mindennapjaitól eltérő szokásrendben zajlik, a szülők is közreműködhetnek.

A gyermekek ünnepeire mi is készítünk ajándékot, a társadalmi ünnepeket a gyermek életkorának megfelelően ünnepeljük, illetve részt veszünk a községi rendezvényeken is.

ünnepek	Csoportban és zárt	Csoportban és nyitott	Óvodai-zárt	Óvodai-nyitott
Szüreti felvonulás				X
Október 23				X
Idősek köszöntése				X
Családi délután				X
Mikulás		X		
Karácsony	X			
Farsang				X
Március 15.				X
Húsvét			X	
Falunap				X
Évzáró				X
Születésnapok	X			
Gyermeknap/ légvárazás				X
Leendő elsősök látogatása az iskolába			X	
Tavaszi nagy kirándulás			X	

A helyes viselkedés megalapozása

Óvodai nevelésünk alapvető feladata, hogy a gyermek számára közvetítsük, megalapozzuk és kialakítsuk a kapcsolattartás alapvető normatív szabályait, a kívánt viselkedési módokat.

A viselkedés módjai:

- a bizalom: a felnőtt-gyermek, a felnőtt-felnőtt, és a gyermek-gyermek kapcsolatban
- a szeretetteljes magatartás: amely meleg, barátságos légkört biztosít a csoport minden tagja számára
- a tiszteletadás: minden gyermek számára alapvető követelmény
- a megbecsülés: a gyermek figyel a felnőttek és társai munkájára, és vigyáz alkotásaira
- a tapintatos viselkedés: vigasztalják szomorú, bánatos társaikat
- a figyelmesség: a gyermek élje át az ajándékkészítés, meglepetés, jó cselekedet örömét
- a segítségnyújtás: az óvodai élet szervezése során számtalan lehetőség kínálkozik rá
- a türelem: a gyermek számára nem jelent lemondást, csak a kívánt tevékenység késleltetését jelenti
- az önfejelem: a gyermek egyéni céljait a csoportnormához igazítja.
- Feladatok: Az óvónő teremtsen szeretetteljes légkört, melyben bizalom, figyelmesség és segítségnyújtás veszi körül a gyermeket
- alakítsa ki csoportjában stabil szokásrendszert
- segítse, támogassa azokat a baráti kapcsolatokat, amelyeknek pozitív egymásra hatása van
- biztosítson sok közösen átélt élményt, melyek növelhetik az egyén társas hatékonyságát
- alakítsa ki a gyermekekben a tiszteletadást a felnőttekkel, idősekkel, társaikkal szemben
- fokozatosan alakítsa a gyermektűrő-, és konfliktusmegoldó képességét
- alakítsa ki a gyermekben, hogy a türelem nem lemondás, csak a kívánt tevékenység késleltetését jelenti
- gyakoroltassa a játékban és egyéb tevékenységekkor a tapintatos viselkedést, figyelmességet és segítségnyújtást

- biztosítson minél több lehetőséget az óvoda két csoportjának közös tevékenységére
- fokozott figyelmet fordítson az ünnepek és hagyományok ápolására
- segítse elő a gyermekek zökkenőmentes beszoktatását a családdal együttműködve
- mutasson példát a másság elfogadásában
- segítse az átlagtól eltérő gyermekek beilleszkedését a közösségbe.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Az eltérő környezetből bekerülő és hátrányos helyzetű gyermekeknél nagy hangsúlyt fektetünk a tartós, stabil szeretetteljes kapcsolat kiépítésére, az új felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat szorongásának, beilleszkedési nehézségének, néha agressziójának feloldására, a csúnya szóhasználat korrigálására, illetve beszédértésük és szókincsük fejlesztésére.

Egyértelművé tesszük a gyermek számára, hogy mit és miért tartunk helyesnek, mit miért utasítunk el, mi áll távol tőlünk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkel szemben támasztott követelmények, igények azonos elvek szerint valósuljanak meg. Éreztetjük, hogy a csoport minden tagja egyéneként fontos. Szituációs játékkal, és egyéb gyermeki tevékenységgel fejlesztjük a gyermekek egymáshoz való alkalmazkodási képességét, társas és párkapcsolatokat. A hiányos, szegényes beszédkultúra miatt fontosnak tartjuk a köszönés, kérés, megköszönés megismertetését, gyakorlását.

Tevékenységek: A gyermek:

- játék során baráti kapcsolatokat alakít ki, alkalmazkodik
- szervezett tevékenységek során önálló aktív személyként éli meg önmagát
- közös élmények, kirándulások alkalmával érzelmileg kötődik az óvónőhöz, csoporttársaihoz
  - közösség érdekében végzett munka révén fejlődik kitartása, önállósága, szívesen vállalja a naposi teendőket, segít társainak, felnőtteknek
  - ünnepekre zászlót fest, ajándékot készít
  - születésnapok alkalmából megvendégeli társait, ajándékot készít az ünnepeltnek
  - beteg barátját meglátogatja.

A fejlődés jellemzői

A gyermek:

- a kialakult szokások igényévé válnak
- elfogadja a megkívánt magatartásformákat
- tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival és társaival, vigyáz munkájuk eredményére
- ébredzik benne a közösségi öntudat, örül a közösen elért sikereknek
- bízik önmagában, társaiban és a felnőttekben
- együtt érez társaival, érdeklődik irántuk
- saját kezdeményezésre, vagy kérésre a közösség számára hasznos feladatot végez
- a megkezdett munkáért felelősséget vállal és felszólítás nélkül befejezi
- önálló véleményalkotásra is vállalkozik
- kialakul a csoport közhangulata, közvéleménye.

Módszertani alapelvek:

Az óvónő:

- legyen támasza és segítőtársa a szülőnek, gyermeke nevelésében
- legyen folyamatosan nyitott a szülők egyéni és közös kéréseire, javaslataira, azok teljesítését vegye komolyan és mérlegelje
- befolyásával segítse a szülőket nevelési eljárásaik finomításában
- emelje ki a pozitív személyiségjegyeket a kevésbé elfogadható megnyilvánulások háttérbe szorításával
- alkalmazkodjon a gyermekek életkori és egyéni jellemzőihez.

Kapcsolata más nevelési területekkel:

A játékkal szoros kapcsolatot mutat, mert az együttjátás során válik társas lényé. A közös játék során alakulnak ki a gyermekek közötti kölcsönös kapcsolatok, játékhagyományok és a „mi-tudat” létrejöttét erősítik. Az anyanyelvi neveléssel való kapcsolatát meghatározza, hogy kommunikáció nélkül nincs társas együttélés. A munkával való kapcsolatát abban látjuk, hogy az óvodában végzett munkajellegű tevékenység felelősséggel jár, a közösségért végzett

munka értelmet nyer és örömet szerez. Kapcsolatban áll a környezeti neveléssel, mert a közös tapasztalatszerzések, kirándulások fejlesztik az együvé tartozás érzését.

3. A gyermek tevékenységformái

3. 1. A játék

A gyermek legfontosabb tevékenységének a játékot tekintjük, hangsúlyozva a játék önkéntességét, a gyermek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását. Minden olyan tevékenységet magába foglal, ami az óvodáskorúak számára kívánatos. A játékon keresztül ismerkedik a világgal, a valóság tárgyaival, azok tulajdonságaival, az emberi kapcsolatokkal és magatartással, a valóság jelenségeivel, eseményeivel. Eközben tapasztalatokat szerezhet érzékeléssel, mozgással, cselekvéssel- a közösséghez fűződő kapcsolatában, érzelmileg és értelmileg fejlődik. A közös játékban alakulnak a játékhagyományok, amelyek a „mi tudat” létrejöttét erősítik. A játék személyiségfejlesztő hatását meghatározzák azok az érzelmek, amelyek a játékot kiváltják, és folyamatát kísérik. A játék öröme növeli a fejlesztő hatásokat és az új vonások pozitív érzelmek között épülnek be a gyermek személyiségébe.

Gyakorló játék: A gyerekek különböző hangokat, szótagokat, szavakat, dallamokat játékos szabály szerint ismételtetnek. A szöveg ritmusát játékos mozgásokkal kísérik. Véletlenszerű mozgásokat, cselekvéseket végeznek, és azokat megismélik, ami aztán örömet okoz a gyermeknek. Kirakójátékokat, építőkockákat, különböző játékok elemeit egymás alá, fölé, elé, után, mellé rakosgatja, autót tologat, a játékszerek használatát próbálgatja. A gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szimbolikus játék elemeként is.

Szimbolikus játék: A szimbolikus játékok során a gyerekek a vállalt szerepeiken keresztül megnyilvánulnak, alakítják társas kapcsolataikat, magatartás és viselkedésformákat sajátítanak el: papás- mamást, fodrászost, főzőcskézést, kirándulást, stb. játszanak. A szerepbe beleélő játék a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, a gyakorló játék során jön létre, kifejelet formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermek tapasztalatait, ismereteit, érzelmeit tükrözi.

Bábozás, dramatizálás segítségével a gyerekek irodalmi, illetve bármilyen őket ért élményüket eljátsszák, bábokkal előadják. Képesek a közvetlen megnyilvánulásra, kapcsolatokat alakítanak ki, érzelmüket fejezik ki. Fejlődik beszédképességük.

Konstruáló játék: Barkácsolással a gyerekek saját játékukhoz kellékeket készítenek. Az elkészítés folyamata is játék. A festés, agyagozás, rajzolás, nyírás, hajtogatás, barkácsolás technikáit felhasználva, elsajátítva végzik tevékenységeiket. Az elkészített alkotással játékát színesíti, esetleg ajándék lesz. A gyerekek kockákból, más játékszerből, anyagokból egyéb

játékszereket, építményeket hoznak létre. Az „én csináltam” tapasztalatával, a saját képességeiről kap képet a gyerekek.

Szabályjáték: A gyerekek a szabályjátékokat pontos, meghatározott szabályok szerint játsszák. Az önként vállalt szabályokat betartják, megszegését a csoport tagjai bírálják. Szívesen játszanak együtt a dalos játékokban, a társasjátékokban és egyéb játékokban a saját maguk által kitalált szabályok szerint.

Feladatok: Az óvónő

- teremtsen meg a játék feltételeit (hely, idő, eszköz, élmény)
- biztosítsa, hogy a gyermekek saját elgondolásaikat megvalósíthassák
- élmények biztosításával gazdagítsa a gyermek játékát
- segítse a szabad és önálló játék lehetőségét
- alakítson ki állandó és ideiglenes játékhelyet
- a játékeszközöket úgy helyezze el, hogy azok a gyermek számára mindig elérhetőek legyenek
- ismerje meg a gyermek, otthoni játékkörülményeit, s ennek ismeretében gazdagítsa a játék tartalmát
- végezzen megfigyeléseket a gyermek megismerése céljából, amely terjedjen ki szerepvállalásra, ötletességre, társas együttműködés formáira, konfliktuskezelésre és a beszédre is.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése
Játék útján ismertetjük meg a gyermeket a világgal, tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel — ezzel a gyermek értelmi képességeinek fejlődését segítjük elő.

Szükségesnek tartjuk, hogy a szülőket meggyőzzük arról, mennyire fontos a gyermekükkel való rendszeres játék az érzelmi fejlődésben, a szülő-gyermek jó kapcsolata alakulásában. Igyekezzünk tudatosítani a szülővel, hogy a nevelési célok elérésének legfontosabb eszközének a játékot tekintjük. Folyamatosan figyelemmel kísérjük és megköveteljük, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék folyamatában is tartsák be. A fejlődés egyéni sajátosságait tiszteletben tartjuk, a gyermek játékába csak akkor avatkozunk be, ha a gyermek ezt igényli, ha indokoltnak érezzük, mert a konfliktust nem tudják önállóan megoldani.

Tevékenységek:

A gyermek:

- gyakorlójátékot játszik, melynek lényege valamilyen újszerű cselekvés ismételtetése, amely örömet okoz neki
- szimbolikus játékot játszik, melyen belül a környezet benyomásait a gyermek egyénien, szubjektív módon jeleníti meg
- dramatizál, báboz, melynek során élményeit saját elgondolásai alapján játssza el, így esztétikai élményhez jut
- épít, konstruál, melynek során átéli az alkotás örömét, kiéli kreativitását, játékához szükséges eszközöket készíti el
- szabályjátékot játszik, melyben önként vállalt szabályokat ért meg, tart be.

A fejlődés jellemzői: *2,5 - 4 éves kor:*

- játékosan gyakorolja a hangokat, szótagokat, szavakat, halandzsa szövegeket alkot
- játékokat rakosgat, maga alkotta szabályok szerint
- betartja szimbolikus játékában az elemi szabályokat az együttjátzás szintjén
- képes olyan szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak
- szívesen játszik egyedül, társai környezetében is, vagy 2 - 3 fős csoportban
- részt vesz kevésbé munkaigényes kiegészítő játékszerek készítésében
- felkelti érdeklődését a báb mozgása, számára a cselekvés a fontos
- konstruáló játékában a kirakás, az építés, az összeállítás szerez örömet.

4 - 5 éves kor:

- tartósan akkor folytat gyakorlójátékot, amikor egy új játékszer, eszköz kerül a birtokába, manipulációval ismeri meg
- már kisebb - nagyobb csoportban játszik, szerepekhez kötődik, képes a cselekvések összehangolására, magatartása megfelel a szerepeknek
- segít az óvónőnek a játékok javításában, játékeszközök készítésében
- képes a kézméretének megfelelő bábót mozgatni, eljátsza saját élményeit
- egyszerű játékszereket tud készíteni, konstruáló játékelemekből

- a csoport által felállított szabályokhoz már képes alkalmazkodni, akár az egyéni kívánságait is alárendeli társai érdekeinek.

5- 7 éves kor:

- a gyakorlójáték a konstrukciós és szimbolikus játék elemeként jelentkezik
- szerepjátéka igazi szimbolikus játék
- megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önálló a játék előzetes közös tervezésében a szerepek kiválasztásában, a szabályok betartásában, a valóságű játékszerek és eszközök megválasztásában
- önállóan hoz létre eszközöket, amelyek minden esetben fel is használ játékában, dramatizálásában
- képes egyszerűbb bábok készítésére és azzal szerepet, mesét, történetet is eljátszik
- bonyolult építményeket hoz létre, melyek szimbolikus játékához kapcsolódnak
- képes különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is
- szabályok megtanulására, alkotására és gyakorlására képes, jelentkezik az egészséges versengés.

Módszertani alapelvek:

Az óvónő:

- tartsa tiszteletben a gyermekek önmegvalósítási törekvéseit, közvetett irányításának folyamatában
érvényesítse a játék sajátosságait: önkéntes jellegét örömszerző funkcióját motívumainak változásait az utánzás képzeletszerepét a játék kettős tudatát az ismételtetések lehetőségét
- segítse elő a gyermekek kreatív együttműködését, a társak elképzelésének elfogadását, tiszteletben tartását
- ösztönözze a színvonalas társas együttműködést, a játékötletek kibontakozását
- igyekezzen elérni, hogy az egyes gyermek játéka képessége legfejlettebb szintjén valósulhasson meg.

Kapcsolata más nevelési területekkel:

A játék, mint alapvető tevékenység és a fejlesztés leghatékonyabb eszköze, minden területtel szoros kapcsolatban van. Elsősorban a közösségi neveléssel. A játék során válik társas lényé, sajátítja el a társas viselkedés szabályait. Kiemelhető az anyanyelvi neveléssel való kapcsolata, hiszen a beszéd áthatja, az egész játék tevékenységét. Az irodalmi neveléssel, mert játéka során dramatizál, báboz. Környezeti neveléssel, mert a gyermekek a játék során környezeti, társadalmi és matematikai tapasztalatokat is szereznek.

3.2. A munka jellegű tevékenységek

A gyermek a munkát általában önként, könnyedén örömmel végzi, amely az óvodáskor végéig játékos jellegű marad. A munka célra irányuló tevékenység. Többnyire külső irányítással folyik, amely a gyerektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. Elvégzését külső szükségessége indokolja. A munka folyamán a gyerekeknek valamit teljesíteni kell, eredményét ő és mások is tapasztalják. A munka felelősséggel jár, amelynek végrehajtásához ismeretekre, készségekre van szüksége. Gyakorlás hatására alakul ki a gyermekben a munka céljának tudata, a felelősségérzet, és képessé válik, hogy számoljon a tevékenysége következményeivel is.

Munkavégzés közben a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat és ismereteket szerez a természeti és társadalmi környezetéről.

Munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségei. A gyermek megtanulja a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát. A munka elősegíti a kapcsolatait színesebbé, bensőségesebbé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelelőteljesítés gyakorlása, az önértékelés és a közösségi értékelés alakulása.

Az óvoda gyermek életére jellemző munkafajták:

A naposság, vagy egyéb munka: közösségi megbízatás, melynek gyakorlása során a gyermek olyan munkát végez, amely nélkülözhetetlen a csoport életében.

A naposság a gyerektől feladattudatot feltételez, és figyelemösszpontosítást igényel.

Alkalmoszerű munkák: Olyan feladatok a csoport életében, amelyeket a gyermek a napos feladatok mellett alkalmoszerűen végez. Egy része időről-időre szabályosan ismétlődik, a másik része esetleges. Ezeket a feladatokat a szükségletektől, a munka jellegétől és a körülményektől függően a csoport egyidejűleg, vagy az egyes gyermek megbízatásként végzi. Alkalmoszerű munkák pl.: a környezet rendjének biztosítása, segítség az óvónőnek, egymásnak, ajándékkészítés.

Növény- és állatgondozás: A növények és kisállatok gondozásával ezek életfeltételeinek megteremtéséhez járul hozzá a gyerek (ültetés, öntözés, etetés) miközben átéli és megfigyeli a közreműködése nyomán létrejövő változásokat. Ez a munkafajta az udvaron és a csoportszobában egyaránt folyhat. A teremben és a kertben az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek pl.: csíráztatás, rügyeztetés, a fű gereblyézése, komposztálása falevelek összegyűjtése, a hó seprés, az élősarok gondozása, akvárium rendben tartása stb.

Feladatok: Az óvónó:

- teremtsen meg a gyermek életkorának megfelelő, erejéhez mért munkafeltételeket, vegye figyelembe a gyermek egyéni sajátosságait
- biztosítson a gyermek számára tartalmilag gazdag, változatos feladatokat
- az egyes munkafajtákat fokozatosan vezesse be, mennyiségét csak fokról-fokra növelje
- tegye lehetővé a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört
- a gyerek helyett ne végezze el a munkát
- törekedjen arra, hogy a gyermek az általa különösen kedvelt munkafajtákban elmélyedhessen
- ösztönözze a gátlásos gyermeket a munka vállalására
- igyekezzen elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a saját személyével kapcsolatos teendők elvégzésére.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy megismerkedjen különböző munkaeszközökkel, azok használatával, a munkavégzés célszerűségével. A különböző munkafajták bevezetésénél figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat és a terhelhetőséget. Lehetőséget biztosítunk az önálló munkavégzésre. Erősítjük a munka iránti pozitív érzelmet a gyermekben. Megtapasztaltatjuk azokat az eltérő vonásokat, amelyek a munkát a játéktól megkülönböztetik. Arra törekszünk, hogy a szülő is értse, mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteletben tartása.

Tevékenységek: A gyermek:

- felteszi a terítőt, előveszi, kiosztja az étkezéshez szükséges eszközöket
- segít az egyes tevékenységekhez szükséges eszközök kiosztásában
- részt vesz a csoportszoba díszítésében rendezésében
- segít a játékszerek javításában, tisztításában
- öntözi a növényeket, részt vesz a fű, őszi levelek gereblyezésében a gallyak összegyűjtésében
- segít az óvónőnek és a kisebbeknek, ajándékot készít
- egyéb megbízásoknak eleget tesz.

A fejlődés jellemzői

A gyermek:

- megteríti és leszedi az asztalt, kiszolgálja társait
- vigyáz a terem rendjére, rakodás után megigazítja, esztétikusan elhelyezi a játékokat, tárgyakat
- szükség szerint átrendezi a termet
- a tevékenységekhez szükséges eszközök kiosztásában nagy önállósággal vesz részt
- részt vesz a csoportszoba díszítésében
- megjavítja a játékszerek kisebb hibáit, részt vesz a játékok tisztításában, babaruhák mosásában
- folyamatosan gondozza az élősarok növényeit, a faleveleket, levágott fűvet összegereblyézi, a járdát tisztán tartja
- ünnepekre ajándékot készít
- ősszel terméseket gyűjt, tavasszal az udvaron tevékenykedik.

Módszertani alapelvek:

Az óvónő:

- biztosítson lehetőséget a gyermek számára az egyes munkafajták gyakorlására
- az újszerű munkafajták elvégzésének módját mutassa be, és magyarázza el
- mutasson mintát a feladatok elvégzésére
- támaszkodjék a munka játékkal egyező sajátosságaira
- vegye figyelembe az egyes gyermekek egyéni sajátosságait, minden gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapjon, és legyen alkalma arra is, hogy a még nem teljesen elsajátított munkafolyamatokat gyakorolhassa.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Szoros kapcsolatot mutat a közösségi neveléssel, mert a munka, közösségért végzett tevékenység, melyen keresztül fejlődik a gyermek személyisége. Kapcsolatban van az anyanyelvi neveléssel, mert szükségessé teszi a gyermekek folyamatos szóbeli kapcsolatát a társakkal és az óvónővel, szókincsük bővül. A környezeti neveléssel, mert a gyermek munkatevékenységében alkalmazza, felhasználja, gyakorolja a természeti és társadalmi környezetből szerzett ismereteit.

3. 3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás az egész napot átható, folyamatos, alapvetően spontán tevékenység, amely a felnőtt támogató, ösztönző megértő segítségével valósul meg. A gyermek mindent játékként él meg, minden tevékenységében más - más módon és arányban vannak jelen a tanulás és a játék mozzanatai. Tapasztalatszerzésre, cselekvésre, gyermeki öntevékenységre épül, belső motivációból táplálkozik és többnyire a játékba ágyazódva valósul meg.

A tanulás eredménye a gyermek egész személyiségének, értelmi képességének, mozgásos megnyilvánulásainak, nyelvi kommunikációs képességének, érzelmi szociális tulajdonságainak és magatartásának fejlődése.

Feladatok: Az óvónő:

- biztosítsa a feltételeket a tanuláshoz (hely, idő, nyugodt légkör, eszközök, konkrét, természetes és szemléletes helyzetek)

- teremtsen meg a lehetőséget a gyermek cselekvő aktivitásához, a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzéshez, a sokféle tanulási formához, (önkéntelen, szándékos, direkt, indirekt), a gyermeki szükségletek kielégítéséhez (versengés, önkifejezés, beszédkedv, szereplés)
- motiválja a gyermeket a tanulásra, fejlessze megismerési vágyát
- fejlessze a gyermekben a feladattudatot, az önálló feladatvégzést, a szükség szerinti kivárást.

Tevékenységek:

A gyermek:

- utánzásos tanulás /mintakövetéses viselkedéstanulás/
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- óvodapedagógus által szervezett kötött vagy kötetlen irányított ismeretszerzés, tevékenykedtetés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.

Módszertani alapelvek: Az óvónő:

- vegye figyelembe a gyermek önmagához mért egyéni tempóban történő fejlesztését
- az életkori sajátosságok figyelembevételével a gyermek önállóságának, egyéni aktivitásának, érdeklődésének tiszteletben tartása, elősegítése
- pozitív értékeléssel járuljon hozzá a gyermek reális önbizalmának erősítéséhez
  - az aktualitások /évszakok, hagyományok!, gyermeki tapasztalatok, élmények, ismeretek figyelembevétele.

A fejlődés jellemzői

A gyermek:

- a gyermekek spontán megfigyelései egyre tudatosabbak lesznek
- a tanulási folyamat során megjelenik a szándékos figyelem
- a gyermekeknél kialakul az önkéntelen emlékezetből kiindulva a szándékos emlékezet, a felidézés képessége

- a gyermekek képesek lesznek az alábbi gondolkodási műveletek végrehajtására: analízis, szintézis, összehasonlítás, absztrahálás, általánosítás, fogalomalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása, kreativitás.

4. A fejlesztés tartalmi eszközei:

4. 1. A külső világ tevékeny megismerése

Környezeti nevelésünk célja sokrétű. A környezettel való ismerkedés a kisgyermek születését követő, a fejlődését alapvetően befolyásoló, az életkor növekedésével egyre táguló, és az ismeretszerzésben egyre mélyülő folyamat.

Óvodai nevelésünk programját, a környezetével kapcsolatos gazdag tevékenység-rendszerbe ágyazza, figyelembe véve a tapasztalatszerzés megannyi természetes élethelyzetének tudatos, tervszerű megszervezését.

A környezet megismerésére nevelés elősegíti, hogy a gyermek az őt körülvevő szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szerezzon, amely az életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a család és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét.

Fontos feladatunk a környezetvédelemre nevelés.

A fenntarthatóságra nevelés legfontosabb elemei:

A fenntartható fejlődés a fejlődés olyan formája, amely a jelen igényeinek, kielégítése mellett nem fosztja meg a jövő generációit saját szükségleteik kielégítésének lehetőségeitől.

- Feladatunk egy ökológiailag, szociálisan, gazdaságilag és politikailag fenntartható társadalom létrejöttéhez szükséges emberi képességek és magatartások alapjainak kialakítása. - Egész életen át tartó tanulás igényeinek és képességeinek kialakítása: a világunk gyors változásához, az eligazodáshoz szükséges újabb és újabb tudás befogadásának képességét kell kialakítanunk.

- Kritikus, rendszerben való gondolkodás fejlesztése: problémamegoldó gondolkodás, konfliktus kezelése, konszenzus keresése, információ kezelése, rendszerben történő gondolkodás.

- Együttműködés és társas készségek fejlesztése: társadalmi kapcsolatokat erősítése.

- Több területen átívelő megközelítések felismerése, alkalmazása: újszerű tanulásszervezés megvalósítása.

- Esélyegyenlőség, a társadalmi és kulturális különbözőségek elfogadása: a globalizáció hatására sokszínűvé váló társadalomban új nevelési tartalmak bevezetése.
- Döntéshozatal, részvétel képességének és igényének kialakítása: a döntésekért felelősségvállalás, toleráns magatartás kialakítása.

Sétálunk az **Eger patak mentén**, megismertetjük növény- és állatvilágunkat. Üzemlátogatást szervezünk a **Monti ásványvíz** palackozónkba, tudatosítjuk vízkincsünk fontosságát. **A**

Salföldi Majorban megtekintjük őshonos házi állatainkat. **Szemétygyűjtéssel, szelektív hulladékgyűjtéssel, komposztálással** védjük környezetünket. Tudatosítjuk a FÖLD, a VÍZ világnapját. **Madáretetőket** helyezünk az óvoda udvarára télen. Meglátogatjuk a **Sátormapusztai bio gazdaságot**. Megfigyeljük a biotermékek termesztését. Helyi termelők bio termékeit fogyasztjuk. Kirándulunk a **Tapolcai Malomtóhoz**, az élővilágot megfigyelgetjük. A Balaton felvidéki **Erdei iskolába** sétálunk a tanösvényen, megtekintjük a bemutatótermet. Az **energiatakarékosság jegyében fenntartói pályázat keretében** kicseréltetjük a világítótesteket, korszerűsítjük a vízrendszert, megvalósul az épület külső szigetelése.

A környezete megismerése során matematikai tapasztalatokat, ismereteket is szerez, és azokat a tevékenységeiben, játékában felhasználja, átéli, folyamatosan gyakorolja, és alkalmazza.

E nevelési terület tartalma tehát minden, a gyermek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed. Környezeti nevelésünk magába foglalja a természeti, társadalmi és matematikai tapasztalatszerzést.

Feladatok: Az óvónó:

- teremtsen olyan helyzeteket, amelyekben a gyermekeknek alkalmuk nyílik különböző szempontú felfedezésre, megfigyelésre, többféle megoldás keresésének lehetőségére
- biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre
- fejlessze a gyermekek megfigyelő-képességét, emlékezetét, képzeletét, gondolkodását, nyelvi kifejezőképességét
- segítse a gyermeket a környezet megismerése során matematikai tartalmú ismeretek megszerzésében, adjon lehetőséget mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyok felismerésére
- fejlessze a gyermekek tér-, sík- és mennyiség szemléletét
- teremtsen meg a környezet megismerésével, védelmével, alakításával kapcsolatos gyermeki tevékenységek feltételeit

- ismertesse meg a gyermekeket az őket körülvevő társadalmi környezet jelenségeivel, mindazzal, ami az emberrel összefüggésben van (munka, erkölcsi norma, emberi kapcsolatok)
- ismertesse meg a helyi népszokásokat, más népek kultúráját
- a gyermekekkel együtt gondozzon élőszarkot
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- tervezze meg a kirándulás célját, útvonalát, szükséges eszközöket, információk átadása a kollégáknak, szülőknek, gyerekeknek.
- együttműködve hajtsa végre a feladatokat, valósítsa meg a kirándulást.
- rendszerezze az új ismereteket.
- Tervezze újabb ötletekkel a következő programot.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek: Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése.

Elsődlegesnek tartjuk, hogy a gyermekek élményszerűen tapasztaljanak kirándulások, séták, kísérletek, mérések, összehasonlítások, cselekvő játékok során. A tapasztalatszerzés lehetőségeit főként természetes környezetben valósítjuk meg — erdők, kertes házak, udvar, patak, rét, mező — erre óvodánk adottságai és környezete lehetőséget adnak. A szokások kialakításába, a környezet megóvásába a szülőket is fokozatosan bevonjuk. A természeti, társadalmi témák sokoldalú megközelítésénél figyelembe vesszük a gyermek képességét, eltérő fejlődési ütemét. Nagy gondot fordítunk a gyermekek már meglévő tapasztalatainak felhasználására, azok rendszerezésére, ezeken keresztül eljuttatva őket a bonyolultabb összefüggések, következtetések felismeréséhez. Lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermek korának és fejlettségének megfelelő matematikai ismereteket szerezzon, fejlődjön problémamegoldó gondolkodásuk, mely révén a mindennapokban is könnyebben eligazodnak. A tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatában a gyermek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntes figyelmére építünk.

Tevékenységek:

A gyermek:

- tapasztalatszerzés, séta, kirándulás alkalmával megfigyeli az őt körülvevő természeti, társadalmi környezetet
- faleveleket, terméseket, csigaházat, érdekes kavicsokat gyűjt

- megfigyeli a környezetében dolgozók (postás, boltos, fodrász stb.) munkáját, ismereteit, tapasztalatait játékába beépíti
- növénygondozás során ápolja a csoportszoba növényeit, locsolja a virágokat
- tapasztalatait feldolgozza, rendszerezi, szervezett keretekben
- játékokat, tárgyakat rakosgatja, sorba rendezi a felismert szabályok szerint.
- Megismeri a közlekedési szabályokat.

A fejlődés jellemzői:

A gyermek:

- tudja lakcímét, szülei pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét
- tudja saját születési helyét és idejét
- különbséget tud tenni az évszakok között, napszakok között, felismer elemi összefüggéseket
- ismeri a környezetében lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket és az ott dolgozók munkáját
- ismeri a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, a vízi világ állatait, életmódjukat, védelmüket, gondozásukat
- ismeri környezete növényeit és azok gondozását
- betartja a közlekedés elemi szabályait, ismeri a közlekedési eszközöket
- képes adott szempontok szerinti csoportosításra, rendszerezésre
- megnevezi testrészeit, érzékszerveit, azok funkcióját, védelmét, ismeri a személyi higiéné alapvető szabályait
- felismeri és megnevezi környezete színeit, azok sötét és világos árnyalatait
- megszámlálja a tárgyakat legalább tízig, összehasonlítja mennyiség, nagyság, forma, szín szerint
- megkülönbözteti a jobbra - balra irányokat, érti a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, alatt, fölött, mögé, közé, stb.)
- ismeri a helyileg élő néphagyományokat
- kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszéd.

Módszertani alapelvek:

Az óvónő:

- alapozza meg a gyermekek szülőföldhöz, nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő helyes viszonyulását
- alakítson ki a gyerekekben tudatos, környezetvédelmi magatartást.
- vegye figyelembe a gyermekek meglévő tapasztalatait, azok eltérő jellegét, melyek a családok és lakóhelyük különbözőségeiből adódnak
- alakítsa ki a természethez kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyulásukat
- tartsa fenn a gyermek érdeklődését az élményszerű megtapasztalás, a megfigyelés és a tevékenység hármasságával
  - használja ki a környezeti nevelés lehetőségeit a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
  - ismertesse meg a közlekedési szabályokat.

Kapcsolata más nevelési területekkel:

Szoros kapcsolatot mutat az anyanyelvi neveléssel, mert a gyermekek a környezeti nevelés során gyarapítják szókincsüket. Az esztétikai neveléssel, mert a versek, elbeszélések, mondókák, énekek, népi gyermekjátékok anyagának kiválasztása alkalmazkodik a környezeti nevelés anyagához, így az érdeklődés felkeltésére, hangulatteremtésre kiválóan alkalmas. Kapcsolatban van a játékkal, mert a környezetből szerzett tapasztalatok a gyermek játéktevékenységei során megnyilvánulnak. Az egészséges életmódszervezéssel is jelentős a kapcsolata, mert az egészséges életmód kialakítása lehetetlen gondozott, óvott környezet nélkül. (környezetvédelem)

4. 2. Esztétikai nevelés

Az esztétikai nevelésen a művészeti nevelés három területét értjük: mesélés, verselés; ének, zene, énekes játék, gyermektánc; és rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.

A gyermekekre minden hatással van, az alkalmasszerűen szerzett élmény ugyanúgy, mint a nevelés érdekében megtervezett forma. A gyermeknek még nincs elég tapasztalata ahhoz, hogy szelektáljon. Szereti, amit ismer, amihez élmény fűzi. Értékítelő képességét, véleményt kifejező bátorságát fejleszteniünk kell. Ezért különös gondot fordítunk a gyermeket érő minden ingerre, élményre, az éneklés örömére, a környezet, a természet szépségeinek meglátására és élvezésére.

Nevelési célunk tehát, hogy az élmény és tapasztalatnyújtás segítségével a gyermek ismerje meg az őt körülvevő objektív világot, és váljon képessé a környezet szépségeinek felismerésére, befogadására, illetve létrehozására.

Munkánk során teret és lehetőséget adunk a gyermeki alkotó kíváncsiság kielégítésére, és fantáziájuk szabad áramlásának.

Az óvoda minden területe, és ezek tevékenységei magukba foglalják a gyermek számára nyújtható esztétikát.

4. 2. 1. Irodalmi nevelés: Verselés, mesélés

Az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a mese, és a vers. A mese, a vers, a mondóka élmény a kisgyermek számára, hatására belső képsor indul meg benne. Ritmusa, folyamatossága, hangulata leköti figyelmét. Az első érzéki élmény számára, amely a nyelven át a másik emberhez köti, tevékenységre serkenti. Az irodalom közege a nyelv, ezért fontos, hogy nyelviileg tiszta, esztétikailag értékes mesét és verset halljon a gyermek (népi mondókák, népmesék, klasszikus és kortárs írók, költők művei). A mese, a vers emberi kapcsolatokra gyakorolt hatása révén mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. A mese oldja az ismeretlen okozta szorongásokat. Hallgatása közben a gyermek egy másik tudatszintre lép, az átélés kettősséget éli meg, egyszerre hallgatója és résztvevője is a történetnek. Irodalmi nevelésről csak akkor beszélhetünk, ha a gyermek szereti a mesét és a verset, ha az örömet okoz neki, ha várja a vele való találkozást. Kezdetben a gyermek befogadó, az óvónő pedig előadó. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással, ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Az irodalmi nevelés akkor éri el célját, ha a gyermek befogadóból maga is előadóvá válik.

Feladatok: Az óvónő:

- igényesen állítsa össze a felhasználandó anyagot
- teremtsen meg a megfelelő feltételeket a meséléshez, verseléshez, dramatizáláshoz, bábozáshoz
- keltse fel a mese és a vers iránti érdeklődést
- ismerje meg a család mesélési szokásait, beszéljen a szülőknek a mese, és a vers fontosságáról
- teremtsen meg a mindennapos mesélés lehetőségeit (hely, idő, szokásrend), a pihenés előtti rendszeres meséléshez is

- biztosítsa a gyermek számára a könyvet és szoktassa a helyes használatára
- szervezzen látogatásokat a könyvtárba, biztosítson részvételt szavalóversenyre
- végezzen tehetséggondozást
- fejlessze az erkölcsi érzelmeket a mesén, versen keresztül
  - alkalmazza a néphagyományokhoz kapcsolódó irodalmi anyagot
  - ismertesse meg a népmesék sajátos nyelvezetét, s ez által bővítse szókincsüket, használja a tájnyelvet
  - igaz történetekkel, elbeszélésekkel, szólásokkal, közmondásokkal, csúfolódókkal, találós kérdésekkel ismertesse meg a gyermeket.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Szeretnénk elérni, hogy a vers, mese az óvodán kívül a családban is napi élményként legyen biztosítva. Az irodalmi művek hallgatása örömteli élmény legyen a gyermeknek, és azt kérje is. Meséléssel, verseléssel hagyományokat, értékeket, szokásokat adunk át a gyermeknek. Metakommunikációs jelzéseinkkel törekszünk a mese, vers, mondóka élményszerű bemutatására. Fokozatosan próbáljuk rászoktatni a gyermeket a mesekönyvek nézegetésére. Nagy hangsúlyt fektetünk a bábozásra, dramatizálásra, gyakran használjuk, mint személyiségfejlesztő eszközt, amely oldja a gátlásokat, aktivizálja a játékbátorságot. Versmondással fejlesztjük a gyermek verbális emlékezetét és bővítjük szókincsét.

Tevékenységek

A gyermek:

- szívesen hallgat mesét, verset
- meséskönyvet nézeget
- a mondókák lüktetését, ritmusát mozgásával, játékkal kíséri, eljátssza
- irodalmi élményeit bábozással, dramatizálással megeleveníti
- megismeri a könyvtárat, meséskönyvet kölcsönöz, szavalóversenyen vesz részt
- igényli a diafilmnézést
- életkorának megfelelő bábszínházi előadáson vesz részt.

A fejlődés jellemzői

A gyermek:

- várja, igényli a mesehallgatást, megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásai

- szívesen hallgat mesét, melyből belső képzeleti képet alkot
- a kedvelt meséket, mesehősöket képes játékában megjeleníteni
  - értékessé válik számára a könyv, vigyáz rá
  - tud történeteket, meséket kitalálni, elmondani, azokat mozgással megjeleníteni, kifejezni, versenyen előadni.
  - folytatásos mesék, meseregények cselekményét képes követni, elkezdett mesét folytatni
  - megjegyyez 10 - 14 gyermekmondókát, 6 - 8 verset és a nevelési év folyamán 15 - 20 új mesét hallgat
  - szívesen bábozik, dramatizál.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- szervezze úgy az óvoda életét, hogy a mese, vers, mondóka természetes része legyen az együttlétnek
- az irodalmi nevelés által biztosítsa a múlt értékeinek átadását
- nyelvi hűséggel, közvetítse a gyermek felé az állandó nyelvi szókapcsolatokat, szófordulatokat
- tartsa szem előtt, hogy a mesélés a kisgyermek mentálhigiénéjének elmaradhatatlan eleme
- mindig figyeljen arra, hogy a vers kapcsolódjon a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.

Kapcsolata más nevelési területekkel

A mese főként a vizuális neveléssel, a verselés az ének-zenével kapcsolódik össze. A vizuális neveléssel, mert lerajzolja a mese során szerzett élményeit, dramatizáláshoz eszközöket készít. A verset és az éneket a ritmus, a hangzás, a hangulat hozza közel egymáshoz. Legszorosabb kapcsolata az anyanyelvvel van, mert az irodalmi nevelés során szókinése gyarapodik, nyelvi fordulatokat ismer meg, megismeri a tájszólást, elsajátítja anyanyelve dallamosságát, ritmusát, megtanul helyesen, szépen beszélni. Kapcsolata van a játékkal, mert irodalmi élményeiket a gyermekek beépítik a játékukba, báboznak, dramatizálnak.

4. 2. 2. Zenei nevelés: ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok a zenélés a gyermeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Megszeretteti a gyermekkel az éneklést, az énekes játékokat, és a szép, tiszta éneklésre szoktatja őket. Fejleszti a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, harmonikus szép mozgását.

A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik énekes, mondókás játékokra a csoportszobában, és az udvaron egyaránt, hiszen a nagyobb teret igénylő játékokat nem szoríthatjuk a falak szabta határok közé.

A dalokat, mondókákat is tevékenységeinkhez kapcsoljuk, környezetünk jelenségeihez hangulatfokozóként, illetve konfliktus megelőző, megoldó eszközként is alkalmazzuk. Az Ünnepi hangulat megteremtését a megfelelő énekek, játékok kiválasztásával tesszük lehetővé. Hangszereinket és a természetes anyagokból gyermekekkel készített ritmushangszereket a csoportszobák polcain játékként helyezük el. Zenehallgatási anyagunk szépséget, művészi értéket közvetít. Az óvónő saját éneklésével, hangszeres játékával rendszeresen élményt nyújt a gyermekeknek. A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik. Színkottával egyszerűbb dallamokat megszólaltat.

Feladatok: Az óvónő:

- igényességgel válogassa össze az adott korcsoport képességszintjének megfelelő zenei anyagot
- teremtsen meg az énekléshez szükséges nyugodt légkört
- keltse fel a gyermekek zenei érdeklődését a gyermektánc iránt.
- fejlessze a gyerekek mozgáskultúráját.
- Ismertessen meg a gyerekekkel különböző mozgáselemeket
- nyújtson zenei élményt
- fejlessze a zenei képességeket, készségeket (ritmusérzék, éneklési készség, zenei hallás, harmonikus szép mozgás, színkottáról dalok eljátszása)
- fejlessze a gyermek zenei alkotókedvét, kreativitását
- formálja esztétikai fogékonyságát, zenei ízlését
  - alapozza meg a zenei anyanyelvet
  - segítse elő a zenei hagyományok megismerését, továbbélését

- építse be a zenei anyagba a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő énekes népszokásokat, vízi malmos játékokat.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Az éneklésen, mondókázáson, dalos játékon keresztül növeljük a gyermek biztonságérzetét, gazdagítjuk érzelemlátását, segítjük gátlásaink feloldását, érzelmileg kiegyensúlyozottabbá válását. Dalos játékokkal fejlesztjük a gyermek csoporthoz tartozását, a szerepekhez való alkalmazkodás képességének alakulását. A személyes játék, az egyéni bánásmód alkalmazásával bővítjük a gyermek szókincsét, gyakoroltatjuk a helyes hangképzést.

Tevékenységek

A gyermek:

- ritmikus mozgással kíséri a mondókákat, egyszerű táncos mozdulatokkal a körjátékokat eljátssza
- dalokat, dalos játékokat énekelget
- ismer dalokat, vagy kitalál dallamokat, dúdolgat, improvizál
- a magyar és más népek művészi értékű zenei anyagát figyelmesen hallgatja élő, illetve gépi előadásban
- természetes anyagokból készült hangszerekkel játszik
- az egyenletes löktetést, ritmust mozgással kíséri
- kézzel a halk - hangos és a magas - mély hangokat jelzi
- zörejang játékot játszik társaival.
- megismeri a gyermektánc alapjait.

A fejlődés jellemzői

A gyermek:

- élvezettel játszik énekes játékokat
  - csoportosan és egyénileg tisztán énekel
  - környezete hangjait megkülönbözteti

- megkülönbözteti a zenei fogalom párokat, jelzésére, megnevezésére képes (magas - mély, lassú - gyors, halk - hangos)
- felismer dalokat kezdő, vagy belső motívumról
- képes dallambújtatásra a dalok rövidebb - hosszabb egységeivel
- képes visszaénekelni dallammotívumokat
- felismeri néhány hangszer hangját
- képes a figyelmes zenehallgatásra
- érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát
- képes csoportosan a mondókák, dalok kettes lüktetésének kiemelésére
- képes ritmusmotívumok visszaadására
- képes egyöntetű, harmonikus mozgásra, különböző térformák alakítására, egyszerű tánclépések kivitelezésére
- tudja az ismert ritmushangszereket használni
- tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- teremtsen meg a zenei nevelés alapvető feltételeit, szervezze meg a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatásukat
- kövesse a fokozatosság elvét, a zenei anyag összeállításában, feldolgozásában, a játékok sorrendjében, a zenei képességek fejlesztésében
- vegye figyelembe a dalok kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait, hangterjedelmét.
- fejlessze a gyerekek koncentráció képességét és mozgáskoordinációját.

Kapcsolata más nevelési területekkel

A zenei nevelés az irodalommal, az anyanyelvi neveléssel van legszorosabb kapcsolatban. A mondókák szövegének hangleadését, ritmusát, hangsúlyát pontosan követi a gyermekdal. A mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak pontos kiejtését. A testi fejlődéssel is szoros kapcsolata van, mert a zene lüktetése hat a koordinált

mozgásra, az énekléstől nő a légzőkapacitás. A laza, rugalmas járás az egyensúlyérzékletet fejleszti. Az énekes játék a társas kapcsolatokat is erősíti, mert közösen táncolnak, mozognak, a dalok jellegének megfelelően párt választanak. Kapcsolatban van a környezeti neveléssel, mert megismerteti a gyermekeket a népszokásokkal, zenei hagyományokkal.

Néptánc:

Megjelenik a Zenei nevelés: ének, zene, énekes játék, gyermektánc kapcsán a mindennapi életben.

Az óvodai nevelésünk célja zeneértő, zenekedvelő emberek nevelése. Az ének zenei nevelést óvodás korban kell megalapozni. Az óvodai ritmusképzés alapja a ritmusérzék fejlesztése. Az óvodáskorúak mozgáskultúrájának, ritmusérzékének fejlesztését a legjobban a magyar népi gyermekjátékok / néptánc / segítik. El kell érniük, hogy a gyerekek érezzék a zene lüktetését és azt mozdulatokkal követni tudják. A zene lüktetését változatos táncmozdulatokkal lehet kíséni.

A zene, a mozgás és a ritmus szoros egységet képez.

Kodály Zoltán többször is hivatkozott a néptánc tanításának, művelésének a fontosságára. A jelenleg érvényben lévő Kodály módszer bebizonyította már helyességét, az egész világon elismerik.

Magyar népi gyermeki játékok, néptánc

„ A gyermek ösztönszerű, természetes nyelve a dal, s mennél fiatalabb, kívánja hozzá a mozgást." /Kodály/

Célok

Felkeltjük a gyerekek érdeklődését a néptánc iránt, kielégítjük mozgásigényüket. A zene és a mozgás összekapcsolásával komplex élményt nyújtunk.

Fejlesztjük a gyerekek mozgáskultúráját.

A magyar népi játékokkal erősítjük a gyerekek nemzettudatát, magyarságát. Megőrizzük a néphagyományainkat. Fejlesztjük az együvé tartozás érzését. Megismertetjük a gyerekekkel a különféle mozgáselemeket.

Figyelembe vesszük a gyerekek életkori sajátosságait és a fokozatosságot. Megismertetjük a gyerekekkel a zene lüktetését. Körjátékokkal felzárkóztatjuk a mozgásukban elmaradott gyerekeket. Mozgásos körjátékoknál, táncoknál biztosítjuk a balesetmentes környezetet.

Feladatok

Az óvónő

Keltse fel a gyerekek érdeklődését a néptánc iránt, ezáltal is elégítse ki mozgásigényüket, teremtsen erre minél több lehetőséget. A zene és a mozgás összekapcsolásával nyújtson komplex élményt a gyerekeknek. Fejlessze a gyerekek mozgáskultúráját. A magyar népi játékokkal erősítse a gyermekek nemzettudatát, magyarságát. Ismertessen meg a gyerekekkel különféle mozgáselemeket. Vegye figyelembe a gyerekek életkori sajátosságait és a fokozatosságot. Éreztesse meg a zene lüktetését. Körjátékokkal zárkóztassa fel a mozgásukban elmaradott gyerekeket. Biztosítsa a mozgásos körjátékoknál a balesetmentes környezetet. Alakítsa az együvé tartozás érzését, a zenére való rámozdulás örömét. Szerettesse meg a táncot, alakítsa ki a zenére, táncra való fogékonyságot. Ösztönözze őket a táncos járásra. / rugózás / Zárkóztassa fel a hiányos zenei ismeretekkel rendelkező gyerekeket. Mozgásos körjátékoknál biztosítsa a balesetmentes környezetet.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztése

A visszahúzódo, félénk gyerekeket neveljük arra, hogy bátran szerepeljenek. Fejlesszük önbizalmukat. Szívesen táncoljanak, fejlesszük ritmusérzéküket.

Tevékenységek

A gyermek

A gyermekmozgás, tánc közben egészében éli át a zenét, így az komplex élményévé válik.

A zene lüktetését változatos, de egyszerű táncmozdulatokkal kíséri: pl.: egyenletes térdrugózás csípőre tett kézzel, páros sarokemelgetés, sarokkoppantás, csárdáslépés jobbra-balra, rugózás, kaputartás, átbújás.

- Megismer különböző ritmikus mozgáselemeket: járás, guggolás, tapsolás. Térbeli alakformákat: kör, hullámvonal. Fogásokat: alsó — egykezes, kétkezes, felső egykezes, kétkezes, páros fogásokat. A gyermek magától, a mi buzdításunk nélkül is előveszi az ismert játékokat, táncokat kezdeményez. A gyerek magáénak érzi és igényli a tőlünk tanult játékokat, táncokat.

A fejlődés jellemzői

- Érzik a zene ritmusát, lüktetését.
- Képesek társaikhoz alkalmazkodni. A gyerekek érdeklődnek a néptánc iránt, mozgásigényüket levezetik. Erősödik magyarságtudatuk, nemzettudatuk, közösségi tudatuk. Megismerik szűkebb környezetünk néphagyományait. Különféle mozgáselemeket ismernek meg. A lemaradt gyermekek fokozatosan felzárkóznak társaikhoz. Megismerik a zene lüktetését. Balesetmentesen táncolnak mozgásos körjátékokat.
- A néptánc során olyan pszichikus funkcióik fejlődnek, amelyek szükségesek a következő érési fok eléréséhez.
- Szereplések alkalmával otthonosan mozognak a színpadon, élmény számukra a szereplés, élvezhetik a felkészülés együttes munkáját, izgalmát. Nagy élményt jelentenek számukra a szép népi játékokhoz, táncokhoz illő ruhák.
- Szépen formálják az egyszerű táncos mozgásokat: dobbantanak, koppantanak, átbújnak, párt választanak, párban forognak, kifordulnak, kört alakítanak. Képesek egyensúlyváltást kívánó mozgásokra: kilépnek, dobbantanak, sarokkoppantást, zárást, forgást végeznek egyedül, társsal, egy kézzel, két kézzel. - Az egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végzik

Bárkiből válhat táncos, lényeg a tánc szeretete, a táncra, zenére való fogékonyság kialakítása.

Módszertani alapelvek:

- Alapozza meg a gyermek zenei anyanyelvét.

„Kodály a magyarság meghatározásaként a nyelvet és a zenét említi. A tudományos kutatások megerősítették, hogy mindkettő előtt, vagy velük együtt, a mozgás alkotja a harmadik, talán az igazi fundamentumot. Nem kétséges, hogy minden nép karaktere, gondolkodásmódja legerőteljesebben táncaiban nyilvánul meg.”

A néptánc segítse a gyermek nemzettudatának erősítését, hangsúlyozza a magyarság önálló szellemi arculatát.

Fejlessze a gyermek mozgáskultúráját, amely anyanyelvi szintű mozgásra nevelést jelent. Ez a mozgásbeli „anyanyelv”.

„A népi gyerekjátékok mozgásformáinak variációi olyan gazdag lehetőségeket nyújtanak a gyermekek zenei alkotótevékenységének, alkotó képzeletének, alkotó fantáziájának és alkotó készségének fejlesztésére, amit komoly mulasztás lenne figyelmen kívül hagyni. A népi gyermekjátékok mozgás — és táncformáinak a gyermekekkel való megismertetése jelenti a hagyomány őrzését, állandóságát és az új alkotásra való ösztönzést.”

Tartsa tiszteletben a néphagyomány gazdag, változatos mozgásanyagát, de alkosson új játék-táncmozdulatokat is.

Növelje a gyermek biztonságérzetét, oldja gátlásait a kényszer nélküli rendszerességgel. Fejlessze a gyermek önként vállalt fegyelmezettését a szabályosan ismétlődő mozdulatokkal.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

Érzelmi neveléssel, mert pozitív érzelmeket váltunk ki. Az átélés, a mozgás során fokozódik a gyermek öröme, a gyermeket élményhez juttatjuk. Az örömök öröme, hogy gyermekeink ragyognak a gyönyörűségtől.

Közösségi neveléssel, mert a játéktanítás, táncitanítás során fő célunk az, hogy a gyerekek kedvvel játszanak, nyújtsunk szórakozást, az együttlét-együttjátás örömet. A tánc fokozza a társas érzést, életörömet.

Egészséges életvitelre neveléssel, testneveléssel, mert a táncos nevelés egészséges testtartást, esztétikus, rendezett mozgást eredményez. Fejleszti az egyensúlyérzékletet. Érzelmi neveléssel, mert az énekkel és mozgással telített tevékenység az érzelmekkel serkenti az agy működését, változatos ingereivel aktivitásra készíti.

Az ének-tánc felszabadít, bátorít, figyelemre, fegyelemre szoktat, megmozgatja a gyermeket, fejleszti a közösségi érzést, értelmi képességei fejlődnek, fejleszti az emlékezetet, képzeletet, gondolkodást.

„ A zene elemei külön-külön is értékes nevelő eszközök. A ritmus figyelmet, koncentrációt, határozottságot, beidegző képességet fejleszt. A dallam az érzés világát nyitja meg.

Kodály: „Hozzon a gyermekeknek mindenki, amit tud: játékot, zenét, örömet. De hogy mit fogad el azt bízunk rá. Csak az a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.”

4. 2. 3. Vizuális nevelés: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az óvodai vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület, amely magában foglalja a látásnevelést, képalakítást, a plasztikai munkákat, az építést, a környezetalakítást és a műalkotásokkal való találkozásokat.

A gyermekeket megismertetjük a különböző anyagokkal, az eszközök használatával az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, a rajzolás, mintázás és a kézi munka technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az örömmel végzett tevékenységnek velejárója az alkotó aktivitás, amely fejleszti a gyermek önállósodását is.

Feladatok

Az óvónő:

- a gyermek látáskultúrájának fejlesztése érdekében biztosítson élményeket, megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségeket
- teremtsen meg a gyermeki alkotó - alakító tevékenység feltételeinek megfelelő légkört, helyet, időt, megfelelő minőségű és mennyiségű anyagot
- ismertesse meg a gyerekekkel a tevékenységekhez használható eszközök és anyagok tulajdonságait, és a különböző technikákat
- az esztétikus környezet biztosításával alapozza meg a gyermek esztétikum iránti vonzódását
- gondoskodjék arról, hogy a gyerek játékidőben is kedve szerint tevékenykedhessen, biztosítson lehetőséget rajzversenyeken való részvételre
- fejlessze képi gondolkodásukat
- adjon lehetőséget műalkotásokkal való találkozásra

- ismertesse meg a gyermekeket a helyi kézművességgel
- törekedjen a természetes alapanyagú anyagok használatára.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Figyelembe vesszük a gyermekek közötti képességbeli különbségeket. A személyiség fejlődés folyamatát irányító feladatokat megtervezzük, megvalósításukat rugalmasan kezeljük, alkalmazkodunk a spontán gyermeki igényekhez. Elősegítjük, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeik számára a rajzolásra, mintázásra, kézimunkázásra. Bevonjuk a szülőket az anyagok, elsősorban a természetes anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök készítésébe. Biztosítjuk a gyermek fejlődését serkentő belső motiváltságot. Fontosnak tartjuk, hogy a tolerancia és empátia érvényesüljön. A gyermek és a szülő ízlés formálásában megpróbáljuk az óvoda értékrendszerét közvetíteni, elfogadtatni.

Tevékenységek

A gyermek:

- firkál, rajzol, fest, az elkészült alkotásokat meg is nevezi
- egyszerű papírfigurákat hajtogat
- tépéssel, vágással, ragasztással különböző formákat alakít ki
- egyszerű öltésekkel babaterítőt készít
- játékához állatokat, virágokat, gyümölcsöket készít képlékeny anyagokból
- ünnepekre, ünnepélyekre díszeket készít, a csoportját feldíszíti
- társai, szülei megajándékozásához, tárgyakat, kellékeket készít
- változatosan használja az építőjátékokat, zárt és nyitott alakzatokat épít, az elkészült garázst, szobát, stb. berendez, rajzversenyen vesz részt.

A fejlődés jellemzői

A gyermek:

- képes tárgyak térbeli helyét saját testéhez viszonyítani
- ötletes az építésben, téralakításban
- egyéni módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit a képalkotásban
- képes személyeket, eseményeket, tárgyakat felismerhetően megjeleníteni

- alkotásaira jellemző a színek egyéni alkalmazása, a részletező formagazdagság
- emberábrázolásában megjelennek a részformák (haj, ruha, stb.) próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzésével is
- tud formákat mintázni elképzelése alapján és megfigyelése felhasználásával
- fokozott önállósággal tudja alkalmazni a megismert technikákat (papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, konstruálás, összeszerelés, varrás, kötözés)
- képes a közös munka során az összedolgozásra, együttműködésre, szóbeli vélemény-nyilvánítására, társa munkájának megbecsülésére
- szívesen részt vesz környezetébe szépítésében
- felhasználja munkájában a természetes anyagokat.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- vegye figyelembe az egyes gyermekek közötti ábrázolás-készségbeli különbségeket
- segítse a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását
- a tevékenységek irányításánál mindig igazodjék az egyes gyermekek fejlettségi szintjéhez
- támaszkodjék a gyermek otthonról hozott élményeire, ösztönözze az otthoni, szülőkkkel együtt történő alkotást
- gondoskodjék arról, hogy a gyermek kedve szerint választhasson magának anyagot (több lehetőség, technika között választhasson)
- tartsa tiszteletben a gyermeki alkotásokat.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Szoros kapcsolatot mutat az anyanyelvi neveléssel, mert verbális megnyilatkozással kíséri munkáját. A játékkal, mert a gyermekek játékaik során rajzolnak, barkácsolnak, építenek, konstruálnak. Az irodalmi neveléssel, mert élményeiket vizuális tevékenységek során jelenítik meg (lerajzolja, megfesti, bábót készít). A környezeti neveléssel, mert a gyermek környezetéből merített tapasztalatai gazdagítják látáskultúráját, alkotó és alakító tevékenységét, valamint elősegíti a színek, formák megfigyelését. A matematikai neveléshez elsősorban a geometriai formák, téri viszonylatok megismertetése útján kapcsolódik.

Kapcsolatban áll a zenei neveléssel, mert az énekes játékok során a gyermek megfigyeli mozgását és alakítja mozgásképzeteit.

4. 3. Testnevelés: mozgás

A torna, a mozgásos játékok az óvodai nevelés folyamatában a gyermek egészséges testi- és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyisége fejlődését. A testnevelés fejleszti a gyermek:

- természetes mozgását: járást, futást, mászást, kúszást, csúszást függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást.
- testi képességeit: ügyességet, testi erőt, gyorsaságot, állóképességet, mozgáskoordinációt.

A fejlesztés tartalma a következőkből áll: játékok, gimnasztika, járás, ugrás, futás, mászás, kúszás, csúszás, dobás, labdagyakorlatok.

Az óvodai élet mindennapján biztosítunk lehetőséget a tornára, mozgásos játékokra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek, a szabad mozgás kielégítésére. Sokat tartózkodunk a szabadban. Óvodánk tágas, füvesített, nagy udvara sok lehetőséget kínál a gyermekek mozgásához. Amennyiben az időjárás engedi, a tornát és a mindennapos, frissítő mozgásos tevékenységeket spontán, vagy szervezett formában kint tartjuk. A mindennapos frissítő testnevelés délelőtt és délután, gyakran a teremben zenére történik. A gyerekek maguk is szívesen mutatnak gyakorlatokat, igénylik, kérik a mozgásos játékokat. Testnevelést hetente egyszer tartunk. A kisebbeket nem unszoljuk, hagyjuk, hogy maguktól kapcsolódjanak be a tevékenységbe. Játékos, oldott hangulatot biztosítunk.

Feladatok

Az óvónő:

- biztosítson megfelelő teret, időt mozgásigényük kielégítésére
- tartsa fenn a gyermekek mozgáskedvét
- fejlessze a nagy- és finommozgást és fizikális erőnlétet
- alakítsa ki a testséma fogalmát
- fejlessze a testi, és ellenálló képességet, erősítse a gyermekek szervezetét
- biztosítson megfelelő méretű, balesetmentes eszközöket a fejlesztéshez
- igyekezzen megszerettetni a mozgást, eloszlatni a félelmeket, gátlásokat

- biztosítson sok alkalmat a szabad levegőn történő mozgásra
- készítse a gyermekeket erőkifejtésre
- alapozza meg az egészséges életmódhoz szükséges készségek, jártasságok kialakulását
- hangsúlyozza az egészségmegővés fontosságát
- működjék együtt a családdal a mozgás megszerettetésében.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek egyéni képességei különbözőek, fejlettségi szintjük nem azonos. Alkalmazkodunk a gyermekhez, és hagyjuk, hogy a gyakorlatokat saját képességeik szintjén hajtsák végre. A hibák javításában tapintatosan járunk el. A bátortalanabb, ügyetlenebb gyermeket segítjük, vigyázunk arra, hogy társaik előtt ne kerüljenek kedvezőtlen helyzetbe. A családdal együttműködve arra törekszünk, hogy otthon is legyen lehetősége a gyermeknek minél több mozgásra, szabadban való tartózkodásra. Megalapozzuk a gyermekben azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és fontos. A rendszeresen végzett mozgás a gyermek szokásává válik, ami hatással van a lelki, szociális egészségére is.

Tevékenységek

A gyermek:

- gimnasztikai gyakorlatokat végez
- különböző tempóban és irányban fut
- járásgyakorlatokat végez
- távolba, magasba ugrik
- csúszik, kúszik, mászik, függeszkedik
- egyensúlyozó gyakorlatokat végez
- labdázik, faváron mászik, térben tájékozódik.
- különböző tornaszereket használ
- társaival sor- és váltóversenyeket játszik
- szánkózik, kirándul
- mozgásos játékokat játszik az udvaron.

A fejlődés jellemzői

A gyermek:

- szívesen mozog, igényli a rendszeres mozgástevékenységet
- nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul
- cselekvőképessége gyors, mozgásban kitartó
- képes keskeny felületen járások, kúszások, csúszások elvégzésére a talajtól 40 cm. magasságban
- ismer különböző méretű labdákat, biztonsággal és szívesen használja (célba dob, gurít, helyben pattogat)
- tér és időtájékozódó képessége fejlődik
- megérti az egyszerű vezényszavakat
- a természetes járást ütemes járással váltakoztatja
- képes akusztikus és vizuális jelzések alapján irányváltoztatással bújásokat, támaszgyakorlatokat, járásokat, futásokat végrehajtani
- betartja a szabályokat, a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor
- hat - nyolc lépés nekifutással képes tetszés szerinti akadályt átugrani, ugrását talajéréskor fékezni tudja.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- a hibajavítást mindig tapintatosan végezze, a bátortalanabb, ügyetlenebb gyermeket mindig segítse, ösztönözze
- az utasításokat egyszerű felszólító módban adja a gyermeknek
- a testnevelés megszervezésénél tartsa szem előtt a csoport egészségi állapotát, a gyerekek teljesítőképességét
- használja ki a szabadlevegőn végezhető aktív mozgás minden lehetőségét
- törekedjen a mozgás tartalmi és formai megújítására

- érvényesítse a mozgásfejlesztésben a folyamatosságot, változatosságot, sokoldalúságot, rendszerességet, kellő intenzitást és a következetes nevelői ráhatást
- biztosítsa minden egyes gyermeknek azt a mozgáslehetőséget, amit szervezete és idegrendszere igényel, mozgásában csak akkor korlátozza, ha önmagára vagy társaira veszélyes lehet, vagy zavarja a többiek tevékenységét.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Legfontosabb kapcsolatát a többi nevelési területtel abban látjuk, hogy a mozgásfejlődés alapja az értelmi képességek fejlődésének. Szoros kapcsolata van a gondozás és egészséges életmódszervezéssel, mert a test gondozására az egészség megóvására a szervezet edzésére irányuló tevékenység kiegészül, és teljessé válik a szervezett mozgásfejlesztésen keresztül. Kapcsolatban áll az anyanyelvi neveléssel, mert a verbális utasításokat cselekedeteivel, mozgásával végrehajtja. A zenei neveléssel, mert a gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti a gyermek mozgáskultúrájának fejlődését. A környezeti neveléssel és a matematikai neveléssel, mert a testnevelés segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, fejleszti az alkalmazkodás képességét.

5. Óvodánk kapcsolatai

5. 1. Az óvoda-család kapcsolatai

Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködésünk. Az együttműködésünk formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvodánk, illetve a család teremt meg. Arra törekszünk, hogy a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük, harmonikusan fejlesszük a gyermeket. Óvodánk nem vállalhatja át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárulhatunk a családi szocializáció esetleg kedvezőtlen hatásaink enyhítéséhez. A szülőket nevelő partnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelési felfogásunkat, programunk célját, feladatát. Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési eljárásokat, szokásokat, sajátosságait megismerjük. Óvodai nevelésünk nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés. A kölcsönös kapcsolat kifejezője az is, hogy komolyan vesszük a szülő kérését, javaslatát, esetleg bírálatát. A gyermek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülővel. Fontosnak tartjuk a

hiteles tájékoztatását, a szülő problémaérzékenységét, nagyfokú tapintattal előremutató segítséget nyújtunk.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom alapján valósulhat meg. A szülőnek tapasztalnia kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveit, hogy szeretjük gyermekét. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolattartás formái:

- A beíratás az első személyes kapcsolat a szülővel és a gyermekkel.
  - adatlap kitöltése
  - ismerkedés az óvodával
  - óvoda bemutatása (óvónő, dajka, óvoda helyiségei, játékok)
  - gyermek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, anamnézis
- Szülői értekezletek. Év elején röviden és egyszerűen ismertetjük nevelési felfogásunkat, programunk célját, szervezési feladatainkat. Év közben a csoport életének, fejlődésének megbeszélése.
- Családlátogatás, a szülők igényéhez alkalmazkodva. A családi szokások, a gyermek életkörülményeinek megismerése a célunk.
- Személyes beszélgetések kezdeményezhetők, amikor az óvónő úgy látja, hogy a gyermek óvodai életének rendezésében erre szükség van. Az óvodavezetői irodában biztosítunk erre lehetőséget, valamint fogadóórák keretében.
- Közös ünnepek: pl.: mikulás, családi délután, farsang. Az ünnep közös szervezése, lebonyolítása az óvoda-család közti kapcsolat mélyülését segíti.
- Kulturális rendezvények, közös programok: A közös élmények az óvodai kötődést segítik elő
- Nyílt nap Mikuláskor. Betekintés az óvoda életébe.
- SZK: Szülők érdekeit képviseli, a szülők vélemény nyilvánításának színtere

5. 2. Az óvoda-iskola kapcsolata

Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermeket egyéni képességeinek megfelelően úgy neveljük és

fejlesszük, hogy a környezetében jól eligazodjon, együttműködő, kapcsolatteremtő és az iskolai tanulmányok megkezdésére képes legyen.

Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenő mentesebbé tegyük. Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő - és megtartó kapcsolatra törekszünk az iskolával. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az együttműködés alapjai:

- Ápoljuk az emberi és szakmai kapcsolatokat az iskolai nevelőkkel, érdeklődünk egymás munkája, problémái eredményei iránt.
- Kölcsönös látogatások és tapasztalatszerzés. Ősszel az óvodapedagógusok meghívást kapnak az elsősökhöz, egy bemutató óra meglátogatására. Tavasszal a leendő elsős tanító néni látja vendégül az iskolába készülő nagycsoportosokat.
- Szülői értekezleten az első osztályos nevelő tájékoztatja a szülőket pedagógiai elképzeléseiről, az iskolába lépés teendőiről.
- A tanévnyitó ünnepélyen műsorral készülnek az óvodát elhagyó nagycsoportosok..
- Tanév végén légyárázással együtt játszunk az óvodában.

5. 3. Óvodánk egyéb kapcsolatai

5. 3. 1. Kapcsolat a fenntartóval

A fenntartóval való kapcsolatunk részben hivatalos, részben támogató, segítőkész jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi. A kapcsolattartás formái:

- Az önkormányzatokkal nagyon jó az együttműködés.
- A polgármesterek, körjegyzőnk bármilyen témában segítik, ellenőrzik munkánkat.
  - Képviselőtestületeket rendszeresen tájékoztatjuk nevelési tevékenységünkről.
  - Közös Önkormányzati Hivatal végzi a pénzügyi - gazdasági feladatokat.

5. 3. 2. Kapcsolat a közművelődési intézménnyel: Kultúrház

- Könyvtár: könyvtárlátogatás során. A gyermekek életkoruknak megfelelő tájékoztatást kapnak a könyvtár használatáról. Meséskönyveket és diafilmeket kölcsönzünk. Szavalóversenyen veszünk részt.
- Megtekintjük a kiállításokat: babák, festmények, fotók, rajzok, naptárak, hagyományörző szakkörök, kosárfonók, hímzések, kötések, horgolások.

- **Bábszínház**, mozi: színvonalas, igényes előadások látogatására minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk.

5. 3. 3. Kapcsolat egyéb segítő szervekkel

- A Nevelési Tanácsadó: a tanév során a beszédhibás gyermekek felmérését, szűrését, az iskolaérettségi vizsgálatokat és fejlesztését végzi.
Segítséget nyújtanak a gyermeknevelési, fejlesztési gondjainak feltárásához, megoldásához, az óvodában nem korrigálható hátrányok kiegyenlítéséhez, valamint a szülőknek a gyermekük nevelésével kapcsolatos feladatok megoldásához.
- A község orvosa általános vizsgálatot végez a gyermekeknél.
- A védőnő: rendszeresen látogatja az óvodát.
- Egészségügyi problémák vizsgálatára a szülő, gondviselő viszi el a gyermekét.
- A Közép-dunántúli Regionális Pedagógiai Intézet: továbbképzést, szaktanácsadást, pedagógiai tájékoztatást, pedagógiai értékelést végez igény alapján.
- A Kormányhivatal, Oktatási Hivatalirányító, ellenőrző, értékelő tevékenységet végez.
- A Gyermekjóléti szolgálat a gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását segíti.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező.

6. A gyermekvédelmi felelős munkája

6.1. Gyermekvédelmi tevékenységünk

Gyermekvédelem

Nevelő, fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük, hogy óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodába. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés.

Évente feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik. Feladatunk a segítségnyújtás, a hátrányok enyhítése, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása. Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszerünk. **Hátrányos helyzetű** gyermek az, akit családi körülményei, szociális

helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, vagy a jegyző védelemben vette. **Halmazottan hátrányos helyzetű** gyermek az, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője a gyermek tankötelessé válásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, vagy tartós nevelésbe vették.

Veszélyeztetett gyermek az, akinek a családjában, vagy környezetében olyan ártalmaknak van kitéve, ami testi, szellemi, erkölcsi fejlődését károsan befolyásolja.

A szülőkkel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk, személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermek fejlődését segíteni. Ez a segítség kiegészül egyéb szakemberek segítő közreműködésével is.

Kiemelt segítséget nyújtunk a bántalmazott, vagy deviáns gyermekeknek.

Ha a gyermek bántalmazását, vagy deviáns viselkedésformákat észlelünk, az adott csoport nevelésében közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményezünk. Közösén feltárjuk a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek. A viselkedési problémák ismétlődése esetén az óvodavezető pszichológus kiemelt segítségét biztosítja. A meghatározott időpontban a gyermek köteles részt venni a pszichológus tanácsadásán.

Gyermekvédelmi munkánk fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, - a szülő által igényelt mértékben - amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás jellemző.

A gyermekvédelmi felelős a gyermek és ifjúságvédelem alapellátáshoz tartozó jelzőrendszer szerves része. Személyét az óvodavezető választja ki, és megbízásából képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi és irányítja, személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését. Nevelőtestület elé kitűzött feladatokat folyamatosan minden pedagógus végzi, az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelős irányításával.

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- Folyamatosan kapcsolatot tart általában és konkrét esetekben a Gyermekjóléti Szolgálattal, Nevelési Tanácsadóval, a gyámhatósággal, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel (orvos, védőnő, stb.)
- Az intézményben jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.

- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a gyermekkel, illetve a családdal történt intézkedéseket és azok eredményességét.
- Elősegíti a csoportvezető óvónők felderítő tevékenységét. Szükség esetén közösen családlátogatást végeznek.
- Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra.

Figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését befolyásoló, veszélyeztető körülményeket, konkrét jeleket. Megteszi a szükséges intézkedéseket.

6. 2. Gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladataink.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata.

Feladataink:

- Nevelő és oktató tevékenység keretében az ismereteket tárgyilagosan és sokoldalúan közvetítjük.
- Nevelőtevékenységünk során figyelembe vesszük a gyermek
  - egyéni képességét
  - tehetségét
  - fejlődésének ütemét
  - szociokulturális helyzetét
  - fejlettségét
  - másságát.
- Segítjük a gyermek képességének, tehetségének kibontakozását.
- A gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket adjuk át, ezek elsajátításáról győződjünk meg.
- Ha észleljük, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket tesszük meg.
- A gyermekek emberi méltóságát és jogait tartjuk tiszteletben.
- A szülőket figyelmeztetjük, ha gyermeke jogainak megóvása, vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tartunk szükségesnek.

- A szülő javaslataira, kérdéseire érdemi választ adjunk.
- Közreműködünk a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében s ennek érdekében együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

6. 3. A gyermekvédelem hatékonyságát elősegítő tevékenységek az óvodánkban

- Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek, fogadóórák.
- Személyiségfejlesztő, ismeretterjesztő megbeszélések a nevelőtestületben.
- Közös kirándulások szervezése.
- Jogi segélyszolgálat szervezése szükség esetén.
- Gyermek és szülői jogok, kötelességek ismertetése szülői értekezlet keretében, Egyénre szóló tervezés, nyomon követés.
- Személyiséglapok vezetése.
- Logopédiai ellátás, fejlesztő, pszichológiai foglalkozásokon való részvétel megszervezése.
- Szociális szolgáltatások figyelemmel kísérése: Ingyenes étkeztetés, egész napos ellátás biztosítása. Igény esetén egyszeri étkezés biztosítása.
- Kapcsolattartás a gyermekjóléti szolgálattal, esetmegbeszéléseken való részvétel.

7.1. Balesetvédelem

Az óvodában eltöltött idő alatt a gyermekeket többféle baleset is érheti, amelyek befolyásolhatják teljesítményét és érzelmi fejlődését is. Ezen veszélyforrásokat nagymértékben csökkenthetjük a szabályok betartásával és betartatásával. Naponta tudatosítjuk az egyes eszközök balesetmentes használatát. Felhívjuk a gyerekek figyelmét a balesetek elkerülésére.

Az óvodában bekövetkezett baleseteknek kettős oka lehet: tárgyi, objektív ok,

Személyi szubjektív ok.

A kettő egyidejű megléte a legveszélyesebb. A foglalkozások közül leggyakrabban a testnevelés során fordulhatnak elő kisebb — nagyobb balesetek.

Megtervezésekor több szempontot is figyelembe kell venni.

Célunk:

- Ismernünk kell a gyermekek életkori sajátosságait, fizikai állapotukat, teljesítőképességüket.

A foglalkozások idejét helyesen kell megválasztanunk.

Figyelembe kell vennünk a csoport nemek szerinti megoszlását.

Figyelembe kell vennünk az időjárási tényezők hatását a gyerekek idegrendszerére. A betegségek hatásait fontosnak tartjuk: beteg, vagy részlegesen sérült gyermeket nem engedünk sportolni.

- A tevékenységek elején bemelegítést végzünk.

A tevékenységek megkezdése előtt meggyőződünk a tárgyi feltételek biztonságosságáról.

- A sportszereket mindig az előírásoknak megfelelő állapotban használjuk.

- Az esetleges hibákról minden esetben tájékoztatjuk az óvoda vezetőjét.

Kizárólag balesetmentes állapotban lévő tornaszereket, eszközöket használunk, sérült eszközt azonnal kiiktatunk.

Kötelességünk a megfelelő módszerekkel a fegyelmet megtartani, mivel a balesetek döntő hányadának oka a fegyelmeztlenség.

Érvényesítjük irányító szerepünket, érthető utasításokkal irányítjuk a gyerekeket. Kellőképpen differenciálunk, felismerjük a balesetveszélyes helyzeteket.

Váratlan események bekövetkezésekor gyors döntéseket hozunk.

A testnevelés foglalkozások színhelyei lehetnek fedett vagy szabad létesítmények. Az időjárási viszonyokat figyelembe véve a foglalkozások zömét zárt helyen lehet megtartani. Óvodánkban a két csoportszoba egybenyitható, ami kellő helyet biztosít a gyerekek mozgásigényének kielégítéséhez.

Szabadtéri helyünk az óvoda udvara, a sportpálya, az óvodán kívüli közterületek

Feladatok:

Az óvónő:

- A testnevelési tevékenységeket vezető óvodapedagógus elsődleges kötelességei közé tartozik az esetleges baleseti források kiküszöbölése.
- Az intézményvezető felelősséggel tartozik az intézmény helyzetéért.
- Az intézményfenntartó feladata, hogy az intézményvezetőt támogassa annak érdekében, hogy a lehető legegészségesebb és biztonságosabb tárgyi környezetben történjék a gyerekek testi nevelése.

Fedett létesítmények balesetvédelmi előírásai:

Óvodánkban a testnevelési foglalkozások és a mindennapos, frissítő testnevelés, valamint a külön torna megtartására az egybe nyitható csoportszobák és az udvar állnak rendelkezésre. A tevékenység megkezdése előtt a következőkről kell meggyőződni minden alkalommal: - A közlekedést, mozgást akadályozó tárgyak / asztalok, székek / megfelelő módon vannak elhelyezve, eltávolítva, hogy ne dőlhessenek le.

A csoportszoba padlózatának állapota:

- A foglalkozást csak száraz, csúszásmentes, fertőtlenített felületen lehet elkezdni, mivel a nedves, fényezett felület balesetveszélyes.

A padlózat felülete mindig legyen egyenletes, hibamentes.

A padlózatból a szerek felállításához szükséges kampók, csavarok nem állhatnak ki.

A teremben elhelyezett fűtőtestek, világítóeszközök védettségéről meg kell győződni.

- A teremben feladat csak akkor végezhető, ha megfelelő erősségű természetes vagy mesterséges fényforrás áll rendelkezésre.

A világítótestek, kapcsolók minden esetben épek legyenek.

A teremben elhelyezett álló, fekvő, szerek állapotáról mindig győződjünk meg.

Ha ezek bármelyikének minősége nem kielégítő, minden esetben jelenteni kell az óvoda vezetőjének, csak ezek helyrehozatala után folytatható a munka.

Mivel a tevékenységet a csoportszobában tartjuk, csak olyan feladatokat válasszunk, amely ilyen körülmények között is balesetmentesen elvégezhető.

Ha tornaszert használunk, ügyeljünk arra, hogy megfelelőképpen legyen rögzítve.

A tornaszerek tárolására megfelelő szertárt kell biztosítani.

A tevékenységhez szükséges eszközöket a szertárból minden esetben csak felnőttek hozhatják ki.

Általános tornaszereink:

- *Greiswald tornakészlet*: mivel fából készült, ezért szálkásodhat, repedhet, törhet. Ezen hibákat azonnal javítani kell, a hibás részeket el kell távolítani. Tartozékait mindig előírászerűen kell összeilleszteni, ezek illeszkedését használat közben is ellenőrizni kell. *Ugrószőnyegek, Wesco készlet*: Ügyeljünk a szőnyeg épségére, a szakadozott, rongyos, összecsomósodott szőnyeg rendkívül balesetveszélyes. A szőnyeget sima talajon egymásra helyezve tároljuk.

Tinikondi / mászórudak, mászókötelek /: Felfüggesztése olyan legyen, hogy azt ne lehessen könnyen kiakasztani. A felfüggesztések, kampók, kötelek épségét mindig ellenőrizzük.

Gyűrű: felfüggesztése hamarabb kopik ki, a kötélzár is vékonyabb, kopása a gyűrűkarikáknál is megtörténhet. A magasságállításnál a rögzítés biztos legyen. A gyűrűkarika az illesztésnél gyakran megreped, szálkásodik, így azt cserélni kell. A tornaszeren használt kötelek nem lehetnek szakadozottak, rojtosak. A lengőkötél felfüggesztése legyen biztonságos. Ügyelni kell arra, hogy az éppen használt eszközök ne legyenek egymáshoz túl közel, a nem használt tartozékokat megfelelően rögzítsük a vázhoz.

- *Rotikom csúszda*: illesztései mindig pontosak legyenek. Ügyeljünk rá, hogy ki ne essen a gyerek a csúszda tetején.
- *Egyensúlyozó készlet*: mivel fából készült, ezért szálkásodhat, törhet, repedhet. Használat előtt mindig győződjünk meg az épségéről, a fa rögzítők helyes illesztéséről.

Húzókötel: mindig csomómentes legyen.

Body Roll egyensúlyozó készlet: felszíne és belső borítása mindig sérülésmentes legyen. Használatkor mindig biztosítsunk megfelelő nagyságú, egyenletes területet. *Play Hut mászó és alagút játék*: Használatkor ügyelni kell az összeillesztések pontos rögzítésére, a gyakorlatnak megfelelő menetirány szerinti használatról. A gyerekek mindig tartsák be a biztonságos követési távolságot.

Függőágy: Ayres módszerrel képességfejlesztés közben a felfüggesztés biztonságos legyen.

Dobóeszközök / labdák, babzsákok/ balesetvédelme:

Minden esetben győződjünk meg a dobóeszköz állapotáról, csak hibátlan dobóeszközt válasszunk. A dobóterületen tartózkodni nem szabad. Ha valaki mégis odaszalad, a gyakorlatot azonnal abba kell hagyni. Labda használatakor fokozott szervezettség indokolt, hiszen komoly ütődés veszélye áll fenn.

-Hinta: mindig felnőtt jelenlétében használják a gyerekek. Ügyeljünk a hinta és a benne ülő biztonságos rögzítésére. A hinták megfelelő távolságra legyenek egymástól, így elkerülhetjük

Minden sporttevékenységet előzzön meg alapos bemelegítő torna, mivel az izmok merevsége is okozhat balesetet, húzódást, rándulást.

A sportszerek karbantartása, javítása folyamatos legyen, és feleljen meg az adott sportszer kívánalmainak, igazodjon a sportszer anyagához is / fa, bőr, műanyag, fém, stb./

A komolyabb javításokat bizzuk szakemberre.

A sportszerek helyes tárolásával nagymértékben meghosszabbítjuk használhatósági idejüket, és ez sok esetben a baleset megelőzés szempontjából is nagyon fontos. Különös figyelmet kell fordítani a szabadon tárolt sporteszközökre, hiszen ezek fokozottabban vannak kitéve az időjárás viszontagságainak, kopásnak, rongálásnak. A kényes részeket óvjuk az esőtől, hótól, amit lehet, fedett helyen tartsunk.

Szabadtéri sportlétesítmények:

Udvarunk fa vára, mérleghintája, lengőhinta körforgó, célba dobó, rugós állatok döntő többségében hármass szerepet látnak el: pihenőhely, szabadidős tartózkodási hely, testnevelő tér.

Az udvar balesetvédelmi lehetőségeit figyelembe kell vennünk.:

A szabadtéri területen elhelyezett játékokat, pihenőhelyeket úgy kell kialakítani, hogy ne legyenek baleseti források.

A fából készült játékok anyagukból eredően szálkásodnak, repednek, törnek. Ezeket mindig ellenőrizzük. A fafelületeket minden évben megfelelő anyaggal kezeljük le, hogy az időjárás ne tegyen kárt bennük.

-Fa vár az illesztéseknél használt szögek mindig legyenek eldolgozva, az esetleges meglazulásokat azonnal javítsuk ki.

A várhoz tartozó homokozó mindig legyen megtisztítva / levelek, egyéb szennyeződések! A csúszdák épségét, rögzítését minden évben ellenőrizni kell. A két várrészt összekötő híd oldalvédelme mindig legyen biztosítva. A gyerekek figyelmét mindig hívjuk fel a létra és csúszda rendeltetésszerű használatára, a menetirány betartására.

-Rugós állatok: a rugók és az állatok rögzítését ellenőrizzük.

Fokozott figyelmet kell fordítani a többi szabadidőben használt udvari játék használatára, épségére is.

az összeütközést. Mindig csak a hintázók tartózkodjanak a játék területén, így elkerülhetjük a baleseteket. Fogócskázó, szaladgáló gyerekeket ne engedjük a közelébe. A helyes ki és beszállást, a terület biztonságos megközelítését és elhagyását minden gyermek tudja.

- **Körforgó:** Az elkerített részen belül csak azok tartózkodhatnak, akik rendeltetésszerűen használják a játékot. A többiek a korláton kívül várjanak. Az ülésekben szabályszerűen üljenek a gyerekek.

- **Célbadobó: fel-és leszerelhető állványú.** Meg kell győződni az állvány stabilitásáról. Szabadtéri úszómedencék, fürdők:

Óvodásainknak lehetősége van minden évben 1 hétig szervezett kereteken belül úszásoktatáson részt venni. Itt szakképzett oktató foglalkozik a gyerekekkel. Igény szerint vízhez szoktatáson, pancsoláson, illetve úszásoktatáson vesznek részt.

Ilyenkor fokozottan kell figyelni a gyermekekre:

Felügyelet nélkül senkit nem engedünk a vízbe.

Kizárólag a ÁNTSZ által engedélyezett minőségű, hőfokú, tisztaságú vízbe engedünk gyereket.

A víz mélysége feleljen meg a gyerekek mindenkori életkori sajátosságainak, vízbiztonságának.

A foglalkozást vezető képes legyen a vízből való mentésre, mindig legyen mentésre képzett személy a közelben.

A medence szélén, illetve csúszós felületen szaladgálni nem szabad.

Mentőládát, kötszert, fertőtlenítőt biztosítunk.

Az esetleges napozási sérülésektől óvjuk meg a gyerekeket, árnyékos helyen legyünk.

Téli sportok:

- *Szánkózás:* Mindig a gyerekek életkorának megfelelő terepet válasszuk ki.

Vegyük figyelembe a gyerekek tudásfokát, felszereltségét, a terület tárgyi veszélyeit: fák, bokrok, utak.

- Kizárólag ép állapotban lévő szánkót használhatnak a gyerekek.

- A le — és felvezető utaknál betartatjuk az aktuális közlekedési szabályokat.

-*Hógolyózás, csúszkálás:* Biztonságos, erre a tevékenységre alkalmas területet használjunk: az óvodaudvar lefagyott, vagy erre a célra öntözött része. Hógolyózást csak száraz, kissé tapadó hó esetén engedélyezzünk, mert a vizes hógolyóból következően nő annak ütőereje is.

Az óvodapedagógust érhető baleseti források:

- Az eldobott szerek általi sérülés megelőzhető, ha a használaton kívüli tárgyakat biztonságos helyre rakjuk pl: kosárba.
- A tornaelemek oktatása során az óvónő mindig melegítsen be, mielőtt bemutatja a gyakorlatot. Legyen tisztában annak pontos elvégzésével. Ismerje és alkalmazza az előírásokat, legyen megfontolt.

A gyerekek egyéni sportruházata:

Testnevelés foglalkozáshoz mindig megfelelő ruházat szükséges. Vászoncipő, zokni, rövidnadrág, póló. Baleseti veszélyt a ruházat gondatlansága, hanyag viselése jelent.

Mindig ellenőrizzük a ruházat épségét.

Utcai ruhában nem engedjük a gyerekeket gyakorolni, mert azok balesetvédelmi szempontból nem megfelelőek.

Általános szabályok a villamos szemléltető eszközökre:

Minden villamos árammal működő szemléltető eszközt úgy kell telepíteni a csoportszobában, hogy az a pedagógiai elvek mellett megfeleljen a balesetvédelmi követelményeknek is. Telepítése lehet állandó jellegű, vagy

alkalmi jellegű. Állandó jellegű eszközök: ezeket úgy helyezzük el, hogy azok használata praktikus legyen.

Áramtalanításuk egyetlen kapcsolóval történjen. A rendszer védőföldelése biztosított legyen.

Alkalmi telepítés: olyan esetekben, amikor a teremben egy-egy tevékenység során használjuk csak az eszközt.

A gép mindig stabilan álljon a tartón, asztalon. Amennyiben csak hosszabbítóval lehet megoldani az áramellátást, azt úgy kell elhelyezni, hogy ne zavarja a tevékenységet és a közlekedést.

- A gép használata előtt győződjünk meg a vezetékek épségéről. Sérült, szakadozott dugójú gépet nem használhatunk.

A hosszabbítást csak szabályos vezetékkel lehet megoldani.

A gépeken bármilyen cserét csak szakember végezhet.

Kizárólag ép védőburkolatú eszközöket használunk.

Bármilyen sérülés észlelésekor áramtalanítsuk a szerkezetet.

Áram alá helyezés után a gépben bármilyen javítást végezni nem szabad.

Fényforrással rendelkező gépeknél mindig biztosítani kell a gép megfelelő szellőzését, szellőzőnyílásait eltömíteni, elzárni nem szabad.

Használatba vétel előtt mindig olvassuk el a kezelési utasítást és a balesetvédelmi előírást.

A kapcsolók, dugaljok mindig a felnőttek magasságához igazodjanak, hogy a gyerekek ne érhesék el azokat.

Néhány alapgép speciális balesetvédelmi követelményei.

Diavetítő: felállításakor ügyeljünk arra, hogy a vetített kép mindenki számára jól látható legyen. A kép mindig éles legyen. A gép szellőzését minden esetben biztosítsuk.

A gép kezelését mindenkor csak az óvónő végezheti. A gépbe nyúlni csak feszültségmentes állapotban lehet.

Hifi torony: elhelyezésekor ügyeljünk a megfelelő hanghatás elérésére. Kezelését csak felnőtt végezheti.

Televízió, video, kamera: használatuk során ismerni kell a típusra jellemző legfontosabb kezelési, karbantartási, balesetvédelmi utasításokat.

Biztosítsunk számukra állandó helyet, mely megfelelő stabilitású. Lehetőség szerint használaton kívül zárható helyen tároljuk, így elkerülhetjük, hogy a gyerekek belenyúljanak, esetleg idegen tárgyakat helyezzenek bele.

Lehetőleg ne kerüljön rá vizes tárgy pl: váza. Használat előtt ellenőrizzük a csatlakozószinórok épségét. Sérülés esetén azonnal áramtalanítsunk.

Számítógép használatára a fentiekben leírtak vonatkoznak.

Mentők hívása gyerekbaleset esetén:

A mentőket mindig olyan személy értesítse, aki a bekövetkezett baleset jellegéről, a

sérült gyermek állapotáról is tud kellő információt adni.

A baleset helyét pontosan meg kell jelölni: intézmény neve, címe.

Biztosítani kell, hogy a mentő akadálytalanul meg tudja közelíteni a baleset helyszínét.

Az esetleges balesetről a szülőt, gondviselőt értesíteni kell.

A gyermeket ért baleset gyermekbaleset, ezért ide a gyermek balesetekre vonatkozóak a mérvadók.

Az óvónőt ért baleset üzemi baleset, ezért a munkavédelmi törvény előírásait kell alkalmazni.

A gyermeket, illetve az óvónőt ért balesetről az intézmény vezetőjét tájékoztatni kell.

Baleseti jegyzőkönyvet meg kell küldeni a KIR-be.

8. Óvodánk egyéb szolgáltatásai

- Külön torna foglalkozásokat szervezünk hetente keddenként a gyerekek mozgáskoordinációjának fejlesztésére. Felzárkóztató és tehetséggondozó feladatokat valósítunk meg a szülők igénye alapján.

- Hittan keretében heti egy alkalommal, egyházi irányítással, nevelési időn túl, a szülők írásos nyilatkozata alapján erkölcsi nevelésen vehetnek részt a gyerekek.
- Logopédia foglalkozásokon javítjuk a gyerekek hangképzési zavarait heti egy alkalommal.
- Fejlesztő és felzárkóztató nevelésünk keretében a hátrányos helyzetű gyerekek hiányosságait pótoljuk.
- Úszás tanfolyamon, nevelési időn túl, megismertetjük a gyerekekkel az úszás alapjait, az egészséges életvitelre nevelünk.
- Angol nyelvoktatás Helen Doron módszerrel. Tehetséggondozást végzünk.
- Művészeti oktatás a Balatonfelvidéki Szín - Vonal Alapfokú Művészeti Intézmény szervezésében valósul meg, tehetséggondozás keretében.

8.1. Külön torna

Célok

Biztosítjuk minden korcsoport számára az élményszerű játékos mozgástevékenységet kötött és kötetlen formában.

Fejlesztjük, felzárkóztatjuk a testileg elmaradott gyerekeket.

- A tehetséges gyerekek fejlesztését differenciált feladatokkal biztosítjuk.
- Megteremtjük a balesetmentes mozgás feltételeit.
- Erősítjük a mozgás során a közösségi érzéseiket. Feladatok

Az óvónő:

- Biztosítsa az élményszerű, játékos mozgástevékenységet minden korcsoport számára.

Fejlessze, zárkóztassa fel a testileg elmaradott gyerekeket.

Biztosítsa differenciált feladatokkal a tehetséges gyerekek fejlesztését.

- Teremtse meg a biztonságos mozgástevékenységek feltételeit.

Erősítse a mozgás során a közösségi érzésüket.

Fejlessze a gyerekek mozgás koordinációját, testi erejüket az egymásra épülő gyakorlatok végzésével.

Ismertesse meg a gyerekeket mozgásos játékokkal, fejlessze szabálytudatukat.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Az egészséges testi fejlődés nem képzelhető el rendszeres, játékban gazdag, egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mozgás nélkül.

Kiemelten fontosnak tartjuk a hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatását. A mozgás a nevelési folyamatunkban az elmaradott gyermek egészséges testi-és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük komplex fejlesztését.

Tevékenységek

A gyermek

Gimnasztikai játékos utánzó mozgásokat hajt végre.

Járásgyakorlatokat végez.

Speciális tornaszerekkel tornászik.

Sor — váltó versenyekben vesz részt.

Testnevelési játékokat játszik.

Mászik, kúszik, csúszik, függeszkedik a tornaszereken.

Egyensúlyozó járást végez.

Gurulóátfordulást hajt végre előre és hátra.

Gyakorolja a kézenállás és fejenállás alapelemeit. Képes zsuporkanyart végezni.

Karika- kötél- labda- körkötél- babzsák- gyakorlatokat végez. A fejlődés jellemzői

Fejlődik ügyességük, erejük, teljesítőképességük.

Megfelelően, balesetmentesen használják a tornaszereket. Erősödik szabálytudatuk, figyelemkoncentráló képességük. Fejlődik szabálytudatuk, mozgáskoordinációjuk.

Erősödik a közösen végzett mozgás közben a közösségi érzésük.

- A követelményszinttől elmaradott gyerekek felzárkóznak a társaikhoz.

Módszertani alapelvek

- Vegye figyelembe a differenciált fejlesztésnél az egyéni adottságokat.
- Sikerélményt jelentsen, ha az átlagosnál magasabb testi erőre képesek.
- Végezzen tehetséggondozást és felzárkóztatást.
- Kapcsolata más nevelési területekkel

Testi neveléssel, mivel a testi képességeik fejlődnek.

Egészséges életvitelre neveléssel, természetes igényükké válik a rendszeres testedzés.

Értelmi neveléssel, mert fejlődik szabálytudatuk.

8.2. Hittan

A hittan foglalkozások megvalósításáért a katolikus plébánia vezetője a felelős.

Célok

- Az óvodás korú gyermekek erkölcsi nevelése.
- A katolikus egyházközség megbízottja hitoktatóként tartja a hetenkénti 30 perces foglalkozásokat, amelyen a szülők írásos hozzájárulásával vehetnek részt a gyerekek, nevelési időn kívül.
- A helyet, feltételeket az óvoda biztosítja.

A fejlődés jellemzői

- Alapvető imákat ismernek meg a gyerekek. Megismerik a keresztény közösségi életet.
- Szeretik, tisztelik a társaikat, nevelőiket, a felnőtteket, az időseket.
- Megbecsülik az alapvető emberi értékeket. Megismerik a Képes Biblia történeteit.
- Megismerik a krisztusi hitvilágot társasjátékok, színezők, képeskönyvek, filmek segítségével.

- Az életkori sajátosságaiknak megfelelően megismerik a Liturgiát.

Ebben a gyorsuló világban Isten — mint a béke szigete — érintse meg a gyerekek lelkét is.

8.3. Logopédia

Célok

A tiszta, köznyelvi ejtési normáknak megfelelő artikulációt alakítunk ki.

Kiépítjük a gyerekek közlésformájában megjelenő, annak alapjául szolgáló fonológiai rendszert.

A tiszta artikuláció segítségével megteremtjük a beszédhibás gyermekek számára az információk befogadásának, feldolgozásának és továbbításának lehetőségét.

Hozzájárulunk a gyermekek harmonikus személyiségének kialakításához.

Feladatok

Az óvónő

Alakítson ki a tiszta, köznyelvi normáknak megfelelő artikulációt.

Építse ki a gyerekek közlésformájában megjelenő, annak alapjául szolgáló fonológiai rendszert.

Teremtse meg a beszédhibás gyermekek számára a tiszta artikuláció segítségével az információk befogadásának, feldolgozásának, és továbbításának lehetőségét.

- Járuljon hozzá a gyerekek harmonikus személyiségének kialakításához.

A logopédus feladatai a terápia során, kiemelt figyelmet igénylő gyermek szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Végezzen általános logopédiai vizsgálatot, szükség esetén egészítse ki orvosi, pszichológiai, pedagógiai vizsgálatokkal.

- Elemezze a vizsgálat eredményeit, értelmezze az összefüggéseket, állítson fel differenciált diagnózist, dolgozzon ki egyéni korrekciós tervet.
- Készítse elő, fejlessze és rögzítse a logopédia sajátos módszereivel a helyesen képzett beszédhangokat, majd építse be a folyamatos beszédbe.

- Korrigálja a beszédhibával együtt járó esetleges nyelvi, grammatikai zavarokat, fejlessze a gyermek szókincsét, kifejezőképességét.

A fejlesztő óvodapedagógusok a logopédus irányításával segítik a gyerekek személyiségfejlődését.

Tevékenységek

A gyermek

- Új fogalmakkal ismerkedik meg.
Kis — és nagymozgásai fejlődnek.
Felfedezi az évszakok közti összefüggéseket.
Értelmi képességei fejlődnek.
Artikulációs gyakorlatokat végez.
Képes a hangok differenciálása
- Balesetmentesen, rendeltetésszerűen használja a fejlesztő eszközöket.

A fejlődés jellemzői

Fejlődik a gyerekek auditív képessége.
Pontosan képezik a beszédhangokat.
Fejlődik a vizuális, taktilis, és kinezteziás érzékelésük.
Bővül aktív és passzív szókincsük.

Módszertani alapelvek

- Készüljön egyénre meghatározott fejlesztési terv.
- Vegyenek részt a szülők, az óvónők a folyamatos fejlesztő, beszédjavító munkában.
- A logopédiai fejlesztés biztosítsa a problémamentes továbblépést.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

Anyanyelvi neveléssel, mivel a pontos nyelvi kommunikációhoz fontos a hangképzés.

- Környezeti neveléssel, mert megismerkednek a növény — és állatvilág, valamint a közlekedés fogalmkörével.
Értelmi neveléssel, mert fejlődik figyelmük.

8.4. Fejlesztő és felzárkóztató és tehetséggondozó tevékenység

Célok

Szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkörben minél több oldalról biztosítjuk az elmaradott gyerekeknek a sokrétű tapasztalatszerzést, ismeretnyújtást.

Óvodába lépéskor felmérjük a gyerekek fejlettségi szintjét.

Figyelembe vesszük az életkori sajátosságaikat, pótoljuk a hiányzó ismereteiket.

Komplex fejlesztéssel biztosítjuk az iskolába lépéshez szükséges képességek megfelelő szintjét.

Feladatok

Az óvónő

Biztosítson kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkört.

- Biztosítson sokrétű tapasztalatszerzést, ismeretnyújtást.
Mérje fel a gyerekek fejlettségi szintjét óvodába lépéskor.
- Vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, pótolja a hiányzó ismereteket.
Komplex fejlesztéssel biztosítsa az iskolába lépéshez szükséges képességek megfelelő szintjét.

Készítsen egymásra épülő fejlesztési tervet.

Fejlessze a nagy és finommozgásokat.

Fejlessze a térbeli tájékozódást, használja a fejlesztő eszközöket.

Alakítsa a síkban való tájékozódás képességét.

Fejlessze a kognitív funkciókat.

- Fejlessze a gyerekek mozgáskoordinációját.
Erősítse a gyerekek közösségi érzését.
- Biztosítsa a fejlesztő eszközök balesetmentes használatát.
Adjon lehetőséget a tehetségek kibontakoztatására.

Tevékenységek

A gyermek

- Fejlődik mozgáskoordinációja. -
Bepótolja a hiányzó ismereteit.
- Fejlődik a nagy és finommozgása, térbeli tájékozódó képessége.
- Fejlődik a síkban való tájékozódás képessége.

Fejlődnek a kognitív funkciói.

- Erősödik közösségi érzése.
- Balesetmentesen használja a fejlesztő eszközöket.
- Bátran szerepel, versenyeken vesz részt.

A fejlődés jellemzői

- Fejlődik a beszédképességük.
- Bonyolultabb összefüggéseket vesznek észre.
- Emlékezetük megbízhatóvá, pontosává válik.
- Testsémájuk fejlődik.
- Fejlődik stressz tűrő képességük.

Módszertani alapelvek

- Készüljön személyekre lebontott korrekciós terv.
- Épüljenek egymásra a felzárkóztató gyakorlatok.
- Tehetséges gyerekeket egyénileg fejlesszük.
- Komplex fejlesztés valósuljon meg.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

- Az értelmi neveléssel a legszorosabb, mert bővülnek ismereteik,
fogalomalkotásuk fejlődik.
- Testi neveléssel, mert fejlődik a mozgásuk.
- Érzelmi neveléssel, mert sikerélményhez jutnak.

8.5. Úszás

Célok

A gyerekek bátran mozognak a vízben.

- Fejlesztjük egyensúlyozó képességüket, bátorságukat.
- Megismerik az úszás alapmozgásait.

Egészségesebbek, erősebbek, teherbíróbbak lesznek.

Feladatok

Az óvónő

Ismertesse meg a gyerekeket a vízzel. Erősítse pozitív érzelmi viszonyukat.

Fejlessze egyensúlyozó képességüket, bátorságukat.

Ismertesse meg az úszás alapmozgásait.

Fejlessze a gyerekek erejét, teherbíró képességét.

Zárkóztassa fel a bátortalanabb gyerekeket.

- Erősítse közösségi érzésüket a közös úszás, pancsolás alkalmával.
- Biztosítson balesetmentes környezetet.
- Hívja fel a figyelmet a vizes talaj csúszásveszélyére.
- Biztosítson fokozott felügyeletet.
- Ismertesse meg a siklás, levegővétel technikáját a gyerekekkel.

Személyes példaadással motiválja a gyerekeket.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Segítsük a hátrányos helyzetű gyerekeket, hogy leküzdjék gátlásaikat. Bátran mozogjanak a vízben. Felszabadultan játszanak. Sajátíttassuk el az úszás alapjait.

Tevékenységek

A gyermek

- Örömmel játszik a vízben.
- Bátran siklik a vízen.

Háton, hason úszik.

Biztonságosan veszi a levegőt úszás közben. Sikerélményekkel gazdagodik.

Fejlődik egyensúlyozó képessége, bátorsága.

- Fejlődik ereje, teherbíró képessége.
Felzárkózik a közösséghez a bátortalanabb gyerekek. Erősödik közösségi érzése.
Balesetmentes környezetben biztonságosan pancsol. Megismeri a siklás, a levegővétel technikáját. Szívesen, örömmel játszik a vízben.

A fejlődés jellemzői

Bátran pancsolnak, locsolnak, vízfürdőznek. Használják az úszás segédeszközzeit.

- Ülésből elrugaszkodnak a vízben.
- Hason és háton siklanak. Megfelelő a kar — lábtempójuk.
- Fejlődik a kéz — lábkoordinációjuk.

Módszertani alapelvek

A gyerek mozogjon biztonságosan az új közegben, a vízben.

A siklás gyakorlásánál az alapgyakorlatok épüljenek egymásra.

Legyen kedvező motivációs bázis a további úszásnemek elsajátításához. Törekedjen a sokoldalú ismeretszerzésre.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

- Egészséges életvitelre neveléssel, mert a rendszeres komplex testedzésnek szerves része az úszás.
- Értelmi neveléssel, mert fejlődik koncentráció képességük.
Testi neveléssel, mert fejlődik mozgáskoordinációjuk, testi erejük, ügyességük. - Anyanyelvi neveléssel, mert a mozgások pontos szóbeli közlése valósul meg.

8.7. Angol

Szakképzett nyelvtanár heti 1 alkalommal végzi tehetséggondozó munkáját. A nyelvoktatáshoz külön termet biztosítunk iskolai épületünkben.

8.8. Művészeti oktatás

A Balaton-felvidéki Szín — Vonal Alapfokú Művészeti Iskola tanára oktatja óvodásainkat ábrázolási, barkácsolási ismeretekre. Tehetséggondozó nevelését az iskola osztálytermében végzi.

III. HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMUNK FELTÉTELEI

1. 1. Óvodánk szerkezetének megfelelő személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll. Nevelésünk kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.

Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógusaink elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusaink tevékenységének és az óvodánk működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzá járul az óvodai nevelésünk eredményességéhez.

A migráns gyermeket is nevelő óvodában a dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Óvodánkban, 5 fő főiskolai és felsőfokú végzettségű főállású óvónő dolgozik.

Nevelőtestületünk légköre nyugodt, lehetőséget biztosítunk az önállóságra, a kezdeményezésre, innovatív tevékenységekre, a gyermekek képességeinek tevékenységekben történő fejlesztésére, **felzárkóztatásra, tehetséggondozásra**. A különbözőségeket, a másságot elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítjük. A csoportban dolgozó óvónőink a többéves magas szintű szakmai tudásunkkal kölcsönösen segítjük egymást az elméleti és gyakorlati tapasztalatok átadásában. A nevelőmunkát segítő alkalmazottakkal jó az egymást segítő, egymást kiegészítő kapcsolat. A csoportok napi életében tevékenyen részt vesznek. Óvodánkban dajka és gyermekgondozó szakképesítéssel rendelkeznek, és több éves gyakorlattal dolgoznak. Konyhai dolgozóink korszerű ételeket főznek óvodásainknak

1. 2. Továbbképzések rendszere

Óvónőink pedagógiai megújulására jellemző az önképzés, a továbbképzés, a szaktudás megújítására irányuló törekvés. Ennek érdekében szerveztük és szervezzük továbbképzéseinket.

Az elvégzett tanfolyamok, a továbbképzéseken szerzett ismeretek, információk a napi nevelőmunkába, gyakorlatba beépülve gazdagították, segítették a mindennapi feladatok jobb és eredményesebb megvalósítását.

Továbbképzési programunk tartalmazza a részletes beosztást, megvalósítást.

1. 3. Az óvoda szakmai dokumentumai

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

„Kisdedővő Pedagógiai Program

Éves intézményi munkaterv

SZMSZ, Házi rend

A pedagógiai munka hatékonysága érdekében dokumentumok rögzítését tartjuk szükségesnek.

- Felvételi és mulasztási napló (pontos adatkezelés, naprakész nyilvántartás, oktatási azonosító, OM azonosító)
- Csoportnapló (napirend, heti rend, szokás-és szabályrendszer, ünnepek, események tevékenységek tematikus tervezése, feladatai, fogadóórák)
- A gyermekek egyéni adatai. Az egyéni fejlettséget rögzítő, tényfeltáró, helyzetelemző és fejlesztő dokumentum, amely 2,5-7 éves korig kiterjed a nevelési és tanulási folyamatokra is. A gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, szülők tájékoztatása.
- Felvételi, előjegyzési napló: /20/2012 (VIII.31) EMMI rendelet **20. § (1)³⁶** alapján/
A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi 4 órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző — a szülő kérelmére — az óvodavezető és a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

- Óvodai törzskönyv: statisztikai adatokat tartalmaz, nevelési évenként.
- Térítésmentesen biztosított köznevelési közfeladatok köre:
az óvodai foglalkozás, és a heti kötelező időkeret terhére a beilleszkedési, tanulási, és magatartási nehézséggel küzdő, a tartósan beteg, és a sajátos nevelési igényű gyermek számára megszervezett felzárkóztató foglalkozás,
a gyermekek - rendeletben meghatározott — egészségfejlesztése, a kötelező rendszeres egészségügyi felügyelet.

A terv nem megmásíthatatlan, hanem az élethelyzetek, a gyermekek, az aktuális feladatok irányítják a folyamatot. Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülnie kell, hogy a gyermek önmagához képest optimálisan fejlődjön. Legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése. Követni kell fejlődési ütemüket, jelezni a lemaradásukat és az egyénhez kötődő feladatokat.

2. 1. Óvodánk tárgyi feltételei

Az óvoda épülete jól szolgálja a gyermekek biztonságos óvodai életét. Az épület összkomfortos, energiatakarékos átalakítása több szakaszban valósul meg.

Először a tető, a külső szigetelés, nyílászárók cseréje valósul meg, majd a víz, - elektromos vezetékrendszer, járólapok felújítása, fűtés korszerűsítés szükséges. A berendezési tárgyak javítása, cseréje szükség szerint folyamatos. Két csoportszobával rendelkezünk, amelyek egybenyithatók, azonos alapterületűek, rendezvényeink megvalósítására kiválóan alkalmasak.

A csoportszobáknak saját öltözője van. Az öltözőszekrények a gyermekek jelével vannak ellátva, így állandó megszokott helyükre rakhatják ruhásájkjukat, amelyben az évszaknak megfelelő váltóruhájukat helyezhetik el. Az öltözőszekrények polcaira a gyerekek azon dolgai kerülnek, amit napközben készítettünk az óvodában és haza akarnak vinni.

A csoportszoba bútorait úgy helyeztük el, hogy a kis kuckók kialakítása mellett legyen jól áttekinthető szabad tér is, egyéb közösen végzett tevékenységekre. A bútorokon, polcokon elhelyezett játékeszközök a gyerekek számára elérhető magasságban vannak. A paszellszínű falakat növényi kompozíciók, gyermekmunkák, óvónői alkotások varázsolják hangulatossá. A csoportszobák méretei lehetővé teszik, hogy az étkezéseken kívül a délutáni pihenést is minden kisgyermek a megszokott környezetében töltheti.

A falu központjában álló épületet a nagy udvar füves térrel, árnyékot adó fákkal veszik körül. Udvari lehetőségeink megfelelőek. Környezetünkhöz igazodó, fa vár készült, ügyességet és mozgáskoordinációt fejlesztő hinták, pörgő, rugós, célba dobó játékok vannak, melyek megfelelnek a korszerű követelményeknek. Szabványossági felülvizsgálatok megtörténtek.

Komposztálólada beszerzésével, szelektív hulladékgyűjtéssel környezetvédelmi feladatainkat valósítjuk meg.

A „Kisdédóvó” Helyi Pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezünk. Az óvodánk épületét, udvarát, kertjét berendezéseit úgy alakítottuk, hogy az a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja. Megfelel változó testméretűeknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Mozgás — és játéki igényüket kielégítjük. A gyermekek-harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezük el. Karbantartásukra, bővítésükre, balesetmentes állapotukra nagy gondot fordítunk.

Megfelelő munkakörnyezetet biztosítunk munkatársainknak. A csoportszobák egybenyitásával lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

2. 2. A pedagógiai program tárgyi feltételei

Óvodánk többszornás finanszírozású. A költségvetésből, pályázatokból, szülői támogatásokból, „Kisdédóvó” Kisgyermekéért Alapítványunk segítségével a játékeszközöket és a képességfejlesztő tevékenységekhez szükséges eszközöket biztosítani tudjuk. A mellékelt táblázatban öt évre tervezett eszközrendszer megvalósításánál az óvodai önerőt saját bevételeinkből, fenntartói támogatásból biztosítjuk.

- A szakmai eszközök beszerzése nagyobb részben a pályázati keretből történik. Minőségi és mennyiségi bővítése folyamatos.
- Fontosnak tartjuk saját készítésű bábokat, eszközöket, szülők hozzájárulásait.
- Pályázati támogatásokból a technikai eszközeinket illetve a sport és mozgásfejlesztő eszközöket, valamint közlekedési táblákat, lámpákat, eszközöket kívánjuk bővíteni.

Eszközrendszer

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelő-fejlesztő munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke

Játék:

építőköcskák, motorok, rollerok, kerékpárok, guruló deszkák, repülők, vonatok, labdák, játékautók, húzogató állatkák, közlekedési tábla készlet, közlekedési lámpák, karikák,

- kötelek, hengerek
- kirakók, puzzle, társasjátékok, párosító dominók, memóriafejlesztők, gyöngyök, pötyi játékok, tükrök, nyomdák konstruáló, fűző lapok, logicó készletek, babakocsik, babák, babaruhák, járművek állatfigurák, növények, rovarok, orvosi, fodrász, konyhai szerepjáték kellékek, sütő, mosógép, haj szárító, evőeszközök, tányérok, kréta készletek,
- bábkészlet, dramatizáló készlet, szőnyegek, célba dobók, lábminták, kéz minták, talicskák, dömperek, teniszütők, homokozó formák, homokfúró, gyurma kinyomók, plédek,
  - gyapjú, fonalak, gipsz kiöntők, színezők,

Ének, zene énekes játék gyermekként

magnó, lemezjátszó, hifi torony, kamera, videó lejátszó, számítógép lemezek, kazetták, DVD

- ritmusbotok, népi ütő- és rázóhangszerek
- triangulum (különböző méretekben) csörgődob, ujjcintányér, dobok, cintányérok, csörgők xilofon, száncengő, színekottás zongora
- rögtönzött hangszerekhez: dobozok, termések, különböző alapanyagú tárgyak
- népi játékok kellékei: szalmakalap, filckalap, kendők, zsebkendők, kiskötény, bő szoknya, mellény, bot, pártá stb. különböző maszkok, fejdíszek (kacsa, farkas, nyúl, stb.)

Felnőttek eszközei:

szintetizátor, furulya

Verselés, mesélés

- mesekönyvek, verses kötetek
- meseszőnyeg, mesepárna, paraván
- ujjbábok, síkbábok, fakanálbábok
  - felnőtt méretű kesztyűbábok

- textilek rögtönzött bábokhoz, különböző anyag minőségben
- bábtartók (fajtánként)
- kalapok, sapkák, kendők, fejdíszek (koronák, stb.) jelmezek (vállkendő, palást, fehérköpeny, stb.)
- textilek, rögtönzött jelmezekhez szegett, színes selyemkendők gyermekek szerepléséhez különböző eszközök mappák, stb.)
- textil állatfej maszkok hangkazetták, videokazetták, magnó videomagnó.

Mozgás

Udvari játékokhoz körforgó, lengő hinta

- mérleghinta, fa vár, csúszdák, homokozó
- mászó folyosó, célba dobó
- rugós játékok

Csoportszobai, tornaszobai eszközök, játékok

- összerakható, mobil testnevelési eszközök. Greiswald készlet padok, egyensúlyozó deszkák, zsámoly, mászó hengerek

bordásfalak Body Roll, Play Hut

- labdatenger csúszdával

különböző méretű és anyagú labdák (fajtánként)

- tornaszőnyegek, hengerkészlet
  - különböző anyagú ugrókötelek
- tornabotok, karikák, babzsákok, kendők, szalagok, stb. akadálypályák, lábminták, tini kondi, (kötél, gyűrű, nyújtó, kötélletra) hintaágy, ejtőernyő, óriáskerék,
- fa egyensúlyozó pálya
  - trambulín.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Gyurmázáshoz

- plasztilin, liszt, só,
olaj, stb.

Rajzolásához

- zsírkréta, különböző vastagságú ceruzák,
filctollak

Festéshez

- gombfesték, tempera, textil-és
üvegfesték, ecsetek, festő kötény

Különböző papírok

- rajzlap, színes karton, krepp papír, színes, hajtogató lapok,
füzőlapok, csomagolópapír, fotókarton, műszaki rajzlap, selyempapír,
stb. nyíráshoz jó minőségű tompa-hegyű ollók

- cikk-cakk olló, mintavágó olló, mintás
lyukasztók

Gyöngyfűzéshez

- különböző méretű gyöngyök,
damlók, drót

Fonalmunkákhoz

különböző vastagságú fonalak, himzőfonal - szövőkeret, tompa-hegyű tű

Építéshez

papírdobozok, hengerek, építőkockák, habszivacs téglák,

Barkácsoláshoz

- textilek, töltőanyag, hurkapálca, fakanál, csipkék, gombok, szerszámok -,
gyertya, illatlámpa, textilfesték, vászon
- festék, üveg vagy műanyaglap, gumilap

Egyéb eszközök

ragasztók, fűzőtábla lemosható

asztalterítő

- állvány az alkotások elhelyezéséhez faliújság a
képek elhelyezéséhez.

Külső világ tevékeny megismerése

színes tudományos képeskönyvek, gyermek lexikonok
nagyítók, kosarak

csíráztató edények, akvárium

- állat- és növényhatározók
- cserepek, magok, hagymák, virágföld

Munka jellegű tevékenység

kerti szerszámok (ásó, kapa, lapát, gereblye, lombseprű)
talicska, cirokseprű, hólapát kalapács, szögek, szerszámok

- műanyagterítő

Tevékenységekben megvalósuló tanulás matematikai képesség fejlesztés eszközei

- logikai készlet

minimat garnitúra

feladatlapok

logikai könyvek

logikai társasjátékok

logikai lapozgatók, kirakójátékok.

kártyák, dobókockák

lámpák, párosító

játékok

Mágneses táblák

Eszközrendszer

2018-ig pályázati lehetőségek kihasználásával.

	Az intézmény által jelzett szükséglet (db)	A hiány megszüntetésének kalkulált költsége (Ft)
Helyiségek (játszóudvar) bútorzata, berendezése)		
Kerti asztal	1	5.000
Kerti szék	6	12.000
Szerszámkészlet	1	10.000
Tisztálkodási és egyéb felszerelések		
Abrosz	8	16.000
Ágynemű	15	40.000
Pléd	25	35.000
Nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök		

A hiányzó mennyiségek az óvoda felmérése alapján a meglévő mennyiség és a törvény által előírt mennyiség különbözeteként kerültek meghatározásra

Képesség fejl. eszközök	20	65.000
Függőágy	2	10.000
Társasjátékok, memória játékok	6	18.000
Összesen		211.000

Legitimációs záradék

A „Kisdedóvó” Pedagógiai Program érvényességi ideje: **2019.07.31.**

Elfogadta: Nevelőtestület: 2016.09.01.

Véleményezte: Szülők Közössége 2016.09.01.

Jóváhagyta: Sztrik Emilné óvodavezető

2016.09.01.

Tervezett felülvizsgálat határideje: 2019.07.31.

Záradék:

A hatályba lépéssel egyidejűleg a „Kisdedóvó” Helyi Óvodai Nevelési Program 2014.09.01.

Hatályát veszti.

Felhasznált irodalom

„Kisdedóvó” Helyi Óvodai Nevelési Program 2014. Monostorapáti Nevelőtestülete

Egészségnevelési Program 2013. Veszprém megyei Kormányhivatal

Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve Egészségfejlesztési Osztály

Törvények, rendeletek, jogszabályok

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A 2003. évi LXI. törvény: A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról
- 2012. évi CXXIV. Törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény módosításáról

- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet A nevelési, oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól szóló 202/2012. (VII.27) Kormányrendelet
- Tanévkezdő kiadvány a 2012/2013-as nevelési évre
- A 32/1997. (XI. 5.) MKM. rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve kiadásáról
- A 23/1997. (VI. 4.) MKM. rendelet a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról
- A 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus - szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- [2011.CLXXIX. tv.](#) A Nemzetiségek jogairól
- 2012. évi CCIV. Törvény Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről
- A Kormány 363/2012.(XII.17) rendelete Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálatokról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról